

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 8642/19

ע"פ 8651/19

ע"פ 8700/19

ע"פ 5/20

ע"פ 19/20

ע"פ 67/20

ע"פ 75/20

לפני :

כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין

המערער בע"פ 8642/19
והמשיב 6 בע"פ 75/20 :

אמיר הייב

המערער בע"פ 8651/19
והמשיב 4 בע"פ 75/20 :

פול מרשי

המערער בע"פ 8700/19
והמשיב 3 בע"פ 75/20 :

אחמד בן עלי סעידה

המערער בע"פ 5/20
והמשיב 1 בע"פ 75/20 :

דן שפריר

המערער בע"פ 19/20
והמשיב 2 בע"פ 75/20 :

עאדל בן דיאב פאלח

המערער בע"פ 67/20
והמשיב 5 בע"פ 75/20 :

ג'סאן ערטול

נ ג ד

המשיבה

והמערער בע"פ 75/20 :

מדינת ישראל

ערעורים על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת
(כב' השופט ע' טאהא) בת"פ 15-06-60665, 39880-
15-05, 30932-05-15.

בשם המערער בע"פ 8642/19
והמשיב 6 בע"פ 75/20 :

עו"ד עלאא סלימאן

בשם המערער בע"פ 8651/19
והמשיב 4 בע"פ 75/20 :

עו"ד לואי דיאב

בשם המערער בע"פ 8700/19
והמשיב 3 בע"פ 75/20 :

עו"ד אורי בר-עוז, עו"ד נדיר ברנסי

בשם המערער בע"פ 5/20
והמשיב 1 בע"פ 75/20 :

עו"ד ציון סהראי, עו"ד ניר לזר

בשם המערער בע"פ 19/20
והמשיב 2 בע"פ 75/20 :

עו"ד ששון בר עוז, עו"ד פהד חאגי'

בשם המערער בע"פ 67/20
והמשיב 5 בע"פ 75/20 :

עו"ד יעקב שקלאר

בשם המשיבה
והמעררת בע"פ 75/20 :

עו"ד שרית משגב, עו"ד מריה ציבלין

פסק-דין

תוכן עניינים

מבוא.....	4
האישומים.....	6
אישום 1.....	6
אישום 2.....	11
אישום 3.....	15
אישום 4.....	16
אישום 6.....	17
אישום 9.....	19
אישומים 10-12.....	20
אישום 13.....	23
אישום 14.....	23
אישום 15.....	25
אישום 17.....	26
אישום 19.....	27
אישום 20.....	30
אישום 23.....	31
סיכום העבירות והעונשים.....	31
ערעורו של שפירר וערעור המדינה.....	34
העדר מספרים סידוריים על גבי חלק גדול מייפוי הכוח המזויפים.....	40
התנהלות שפירר באירועים מושא אישום 19.....	46

47	יפויי הכוח ת/37 ות/38.....
48	מכתבי התשובה שהתקבלו מרשם המקרקעין.....
50	אי איתור יורשי הבעלים המקורי.....
53	התנהלות שפירר באישום 1.....
56	התנהלות שפירר לאחר הגשת התביעה על ידי יורשי המנוחה תוריא.....
59	האם שפירר שיקר בנוגע לעסקה שבין וליד לבין מוראד?.....
61	גילו של דיאב בייפויי הכוח.....
62	התבטאות שפירר בפני חוג'יראת באישום 2.....
66	פרשת עזבון המנוחה קלאופטרה.....
68	החתמתו של דיאב (אביו של עאדל) על מסמכים שונים.....
71	התנהלות שפירר באישומים 9 ו-10.....
73	הדיווח לרשויות מיסוי מקרקעין.....
76	ומזווית נוספת.....
82	ערעורו של אמיר הייב.....
83	ערעורו של ערטול.....
84	טענות מקדמיות.....
84	ההחלטה על פתיחת תיקי החקירה והטענה בדבר הפרת חובת היידוע.....
86	הערעור לגופו.....
86	האישומים הרלוונטיים לענייננו.....
86	אישום מס' 2.....
88	אישום מס' 13.....
93	אישום מס' 15.....
96	אישום מס' 23.....
97	הטענות בערעור.....
97	דיון והכרעה.....
98	המניע לפעולותיו של ערטול ומודעותו לקנוניה.....
99	הוכחת היותם של המסמכים מזויפים וחלקו של ערטול בזיופם.....
100	מעורבותו של ערטול במעשי הזיוף נשוא אישום 15.....

102	מעורבותו של ערטול במעשי הזיוף נשוא אישום 2
105	מעורבות ערטול באירועים נשוא אישום 13
106	הרשעותיו של ערטול בעבירת ההדחה (אישום 13) ובעבירות ההתחמקות ממס (אישום 15)
107	סוף דבר – עניינו של ערטול
108.....	ערעורו של סעידה ועבירת הלבנת הון
108	פרטי האישום שעניינו הלבנת הון
110	קביעותיו של בית משפט קמא ביחס לסעידה
111.....	טענות הצדדים בעניין הרשעתו של סעידה בעבירה לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון
112	דיון והכרעה
117	סוף דבר – עניינו של סעידה
117	הערעורים על העונש
121	סוף דבר

השופט י' עמית:

מבוא

1. עניינם של שבעת הערעורים שלפנינו במספר פרשיות של זיוף מסמכים על מנת להשתלט על קרקעות בצפון הארץ, תוך נישול הבעלים החוקיים מזכויותיהם באותן קרקעות. ובמילים פשוטות, גניבת קרקעות תוך הונאת לשכת רישום המקרקעין וצדדים שלישיים תמי לב, בהסתמך על מסמכים וייפויי כוח נוטריוניים מזויפים.

דפוס הפעולה העיקרי שנחשף הוא שהבעלים הרשומים של המקרקעין מכרו כביכול את המקרקעין עוד בשנות הארבעים והחמישים של המאה הקודמת, בדרך של מתן ייפויי כוח שנחתמו כביכול בפני הנוטריון הציבורי, ולאחר מכן מכירה או העברה של אותם מקרקעין "שנרכשו" לאנשים הקרובים למערערים או לצדדי ג' תמימים. אין כיום חולק שייפויי הכוח שעליהם התבססו העסקאות הם מזויפים, ואקדים ואומר כי הזיוף הוא מעשה אומן, וקשה להבחין בו: דפים מצהיבים של ייפויי כוח בכתב יד או בדפוס בשפה הערבית, ובולי הכנסה מקוריים לכאורה שעליהם חותמות מקוריות לכאורה. על סמך המסמכים המזויפים פעלו המערערים מול לשכת רישום המקרקעין,

הגישו בקשות לרישום הערות אזהרה ובקשות להעברת הזכויות באותם מקרקעין, הגישו לרשויות המס את ההצהרות הנדרשות על מכירה או רכישה של המקרקעין, ולעיתים אף הגישו תביעות לבית המשפט המחוזי לשם אכיפת ההסכמים וייפויי הכוח המזויפים.

2. כתב האישום המקורי שהוגש כנגד המערערים כלל 23 אישומים ונאשמים רבים נוספים, שעניינם הסתיים בהסדרי טיעון כאלה ואחרים. המערערים שלפנינו התמידו בהכחשת מעורבותם, וכל אחד מהם הורשע בסופו של הליך ונגזרו עליו עונשי מאסר כפי שיפורט בהמשך.

בפני בית המשפט המחוזי הונחו מאות מוצגים, הפרוטוקול משתרע על אלפי עמודים, והכרעת הדין אוחדת כמעט 300 עמודים. בית המשפט המחוזי לא השאיר אבן על אבן בבחינת כל אישום ואישום ובבחינת חלקו של כל אחד מהנאשמים והמערערים שלפנינו בכל אחד מהאישומים. בית המשפט המחוזי בחן בקפידה וביסודיות את המוצגים שהונחו בפניו, ואף מצא טעויות כאלה ואחרות שנפלו מצד המאשימה באופן הקריאה והפרשנות של מספר מוצגים. מקריאת הכרעת הדין עולה כי בית המשפט המחוזי נהג בזהירות יתרה, ומצא לזכות חלק מהנאשמים שהובאו בפניו ולזכות חלק מהמערערים שלפנינו מכמה מהאישומים שיוחסו להם.

3. טרם אסקור את האישומים שבהם הורשעו המערערים ואת קביעותיו של בית המשפט המחוזי לגבי כל אחד מהאישומים, נכיר תחילה את הנפשות הפועלות:

(-) דן שפריר, המערער בע"פ 5/20 (הנאשם 2 בכתב האישום) (להלן: שפריר). שפריר הוא עו"ד במקצועו ופעל בשם מי מהנאשמים האחרים בעסקאות ובהליכים משפטיים כפי שיפורט להלן.

(-) עאדל פלאח אלהייב, המערער בע"פ 19/20 (הנאשם 3 בכתב האישום) (להלן: עאדל).

(-) אחמד סעידה, המערער בע"פ 8700/19 (הנאשם 4 בכתב האישום) (להלן: סעידה).

(-) פול מרשי, המערער בע"פ 8651/19 (הנאשם 5 בכתב האישום) (להלן: מרשי).

(-) ג'סאן ערטול, המערער בע"פ 67/20 (הנאשם 8 בכתב האישום) (להלן: ערטול). גם ערטול הוא עו"ד במקצועו ופעל בשם מי מהנאשמים באירועים מושא הפרשה.

(-) אמיר אלהייב, המערער בע"פ 8642/19 (הנאשם 10 בכתב האישום) (להלן: אמיר הייב).

4. הכרעת הדין מבוססת על קביעות עובדה ומהימנות שאין דרכה של ערכאת ערעור להתערב בהן, וכבר עתה נקדים ונאמר כי לא מצאנו ממש במרבית הערעורים שלפנינו. בתום שמיעת טיעוני הצדדים, קיבלו עאדל ומרשי את המלצתנו וחזרו בהם מערעוריהם על הכרעת הדין ועל גזר הדין. גם סעידה חזר בו מערעורו על הכרעת הדין, למעט העבירה של הלבנת הון והבקשה לחילוט שלגביהן ביקש את הכרעת בית המשפט, תוך הסכמה שגם אם יתקבל ערעורו ביחס לעבירה זו, לא תהא לכך השלכה על גזר דינו.

שפריר, ערטול ואמיר הייב עמדו על ערעוריהם, ומשכך, נבחן להלן את הרשעתם. אך תחילה, נסקור את כל האישומים הרלוונטיים לענייננו.

האישומים

אישום 1

5. אישום זה מתייחס לשפריר, עאדל וסעידה, שאת שלושתם נכנה יחדיו לצורך אישום זה כ"מערערים". בכתב האישום אנו מוצאים את סיפור המעשה הסבוך הבא.

המנוחה תוריא שאהין בסיוני ז"ל (להלן: המנוחה תוריא) הייתה הבעלים של מקרקעין הידועים כחלקה 13 בגוש 17502 בשטח של כ-14 דונם הנמצאים בכפר זרזיר בשווי של כ-2.4 מיליון ₪ נכון למועד הגשת כתב האישום. לפי המתואר בכתב האישום, במהלך שנת 2010 פנה סעידה לאחד בשם פארוק רחאל (להלן: פארוק), אמר לו שהוא מכיר קרקע חקלאית שאין לה בעלים, והציע לרשום את הקרקע על שם מישו ממשפחתו של פארוק. פארוק הסכים ופנה בתורו לוליד אלהייב (להלן: וליד), אמר לו שהוא רכש את המקרקעין, אך מאחר שהטילו עליו עיקולים אין הוא יכול לרשום את הקרקע על שמו ומכאן הצעתו שתירשם על שם וליד ובתמורה לכך ייתן לו דונם מהקרקע. לשם ביצוע האמור, המערערים זייפו ייפוי כוח נוטריוני, לפיו מכרה לכאורה המנוחה תוריא ביום 16.7.1947 את זכויותיה במקרקעין לסבתו של וליד, פאטמה אחמד אלהייב (להלן:

פאטמה אלהייב). בהמשך, זייפו המערערים ייפוי כוח נוטריוני נוסף, לפיו העבירה לכאורה פאטמה אלהייב במתנה וללא תמורה ביום 9.10.1995 את זכויותיה בקרקע, אותה רכשה לכאורה מהמנוחה תוריא, לנכדה וליד.

ביום 21.11.2010 הגישו המערערים בקשה לרישום הערת אזהרה על זכויותיה של המנוחה תוריא לטובת פאטמה אלהייב, והערה כאמור נרשמה ביום 23.11.2010. ביום 7.12.2010 הגישו המערערים בלשכת מיסוי מקרקעין הצהרה על מכירת/רכישת זכות במקרקעין מהמנוחה תוריא לפאטמה אלהייב, בהסתמך על ייפוי הכוח הנוטריוני משנת 1947, וכן הגישו הצהרה על העברה ללא תמורה מפאטמה אלהייב לוליד, וזאת על סמך ייפוי הכוח השני משנת 1995.

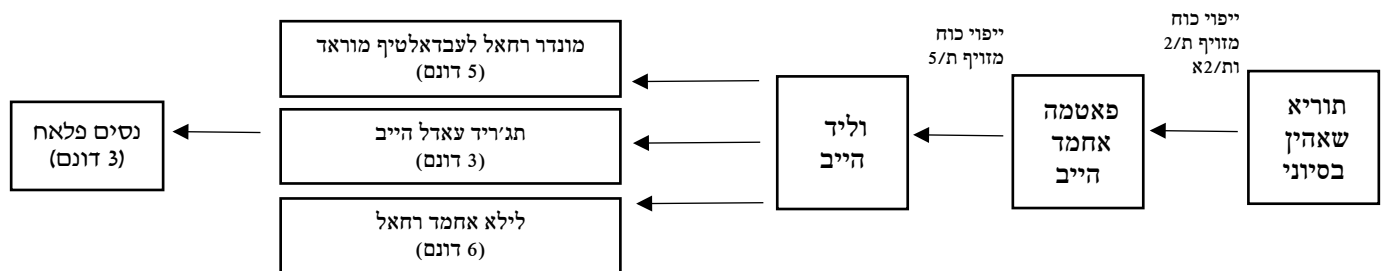
בהמשך למתואר לעיל, פנה סעידה (ביחד עם אדם בשם מונדר רחאל) לאדם בשם עבדאלטיף מוראד (להלן: מוראד), והציע לו לרכוש 5 דונמים מהקרקע [הערה מקדימה: אין חולק כי מוראד הוא קונה תם לב]. מוראד נענה להצעה וביום 1.9.2011 נחתם חוזה מכר, שלפיו מכר וליד למוראד 5 דונם מהקרקע תמורת סך של 360,000 ₪. מוראד שילם לעו"ד שפיר סכום של 150,000 ₪ לתשלום המיסים המתחייבים מהעסקה, וסיכם עם המערערים כי את יתרת הסכום הוא ישלם רק לאחר שיינתן פסק דין הצהרתי שמאפשר לוליד לרשום את הקרקע על שמו. המערערים דיווחו על עסקה זו לרשות המיסים ביום 24.10.2011.

סמוך למתואר לעיל גילו נכדיה-יורשיה של המנוחה תוריא, כי נרשמה הערת אזהרה בלשכת רישום מקרקעין לטובת וליד על זכויותיה של סבתם המנוחה במקרקעין. היורשים פנו אל וליד ונפגשו עמו אצל עאדל שטען כי וליד נתן לו את הקרקע משום שהוא חייב לו כסף, ודרש מהיורשים לשלם לו סכום של 300,000 ₪ כתנאי לרישום הקרקע על שם היורשים. היורשים דחו את דרישתו של עאדל.

ביום 22.12.2011 ערכו המערערים תצהיר לפיו העביר וליד לאשתו תג'ריד, בתו של עאדל, 3 דונמים מהקרקע ללא תמורה, ביודעם שהקרקע אינה של וליד, ובהמשך ערכו ביום 25.12.2011 תצהיר שלפיו תג'ריד העבירה את החלק שקיבלה מוליד לאחיה, בנו של עאדל, נאשם מס' 11 בכתב האישום, נסים פלאח. ביום 23.1.2012 הוגשו על ידי המערערים הצהרות לרשות המיסים על העסקאות מוליד לתג'ריד ומתג'ריד לנסים.

ביום 30.4.2012 ערכו המערערים תצהיר לפיו העביר וליד במתנה וללא תמורה חלק נוסף של הקרקע ללילא רחאל, אשתו של פארוק, על אף ידיעתם שהקרקע אינה של וליד. המערערים דיווחו על העסקה לרשות המיסים ביום 30.4.2012.

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

על מנת לאפשר רישום הקרקע על שמו של וליד, הגיש שפריר בשמו של וליד ביום 20.3.2012 תביעה לבית המשפט המחוזי בנצרת, למתן פסק דין הצהרתי, וזאת על סמך שני ייפויי הכוח המזויפים: זה שנחתם לכאורה בין המנוחה תוריא לבין פאטמה אלהייב, וזה שנחתם לכאורה בין פאטמה אלהייב לבין וליד. בהמשך הודיעו המערערים לבית המשפט, כי לא הצליחו לאתר את יורשיה של המנוחה תוריא, זאת על אף שהיורשים כבר פנו אליהם בדרישה להחזיר להם את הקרקע. במסגרת תביעה זו הגישו המערערים ביום 25.9.2012 בקשה לחתימת פסיקתא שלפיה הקרקע היא בבעלות וליד וניתן לרשום אותה על שמו, מבלי להודיע לבית המשפט כי היורשים פנו אליהם, וטענו שהקרקע היא בבעלותם. ביום 18.10.2012 הגישו המערערים בקשה נוספת למתן פסק דין דחוף על סמך הנטען בכתב התביעה, וביום 1.11.2012 הגישו בקשה שלישית למתן פסק דין לטובת וליד. בקשה זו התקבלה ובאותו יום (1.11.2012) ניתן פסק דין המקבל את התביעה בהעדר הגנה מטעם הנתבעים, ומורה על רישום הקרקע על שם וליד, בהתבסס על טענתם הכוזבת של המערערים כי לא אותרו יורשי המנוחה תוריא. על סמך פסק הדין פנו המערערים ללשכת רישום מקרקעין, וביקשו לרשום את הקרקע על שם וליד. בעקבות כך יצר פקיד בלשכת רישום מקרקעין קשר עם ב"כ היורשים, ועדכן אותו בפסק הדין שניתן לטובת וליד ובבקשה לרישום הקרקע על שמו בהסתמך על אותו פסק דין. בעקבות כך, הגישו יורשי המנוחה תוריא לבית המשפט המחוזי בקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין, בקשה שנענתה בהחלטה מיום 21.11.2012.

6. בית משפט קמא הגיע למסקנות הבאות לגבי אישום זה: ייפוי הכוח בערבית שנחתם לכאורה בין המנוחה תוריא בסיוני לבין פאטמה אלהייב וייפוי הכוח בערבית שנחתם לכאורה בין פאטמה אלהייב לבין וליד אלהייב, הם ייפויי כוח מזויפים. בית

המשפט פירט את הראיות המביאות למסקנה זו, ובין היתר, חוות דעת מומחית מז"פ והעובדה שבגנזך המדינה לא אותר ייפוי הכוח אלא אותר ייפוי כוח אחר הנושא אותו מספר סידורי אך מתייחס לעסקה אחרת, לצדדים אחרים ולקרקע אחרת. למעשה, אין חולק על כך שמדובר בייפוי כוח מזויפים, אך אקדים ואפנה תשומת לב הקורא כי הזייפנים של ייפוי הכוח הראשון, טעו לחשוב ששמה של המנוחה הוא חוריא במקום תוריא, ובהתאם לכך זייפו את ייפוי הכוח. טעותם של הזייפנים נבעה מטעות בנסח הרישום הממוחשב, שם נרשם בטעות השם חוריא (ההבדל בין האות ת' לאות ח' בשפה העברית אינו גדול, אך בשפה הערבית האותיות שונות לחלוטין).

פארוק ווליד, שהיו שותפים לקנוניה והוגש נגדם כתב אישום נפרד, העידו בפני בית המשפט המחוזי עוד טרם נגזר עונשם, ובית המשפט המחוזי, שהיה ער לכך שיש לבחון את עדויותיהם בזהירות, קיבל את עדויותיהם ומצא אותן מהימנות. בשלב מסוים של עדותו פארוק הוכרו כעד עוין והודעותיו במשטרה הוגשו על פי סעיף 10א לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, כך שחלק מהדברים להלן לקוחים מאמרותיו במשטרה. פארוק אישר בעדותו ובהודעותיו במשטרה כי סעידה פנה אליו והציע לו מקרקעין וכך התגלגל העניין כמתואר בכתב האישום. פארוק סיפר כי כאשר נפגש עם סעידה על מנת לקדם את העסקה, ביקש ממנו סעידה כי ימסור לו את הפרטים של סבתא של וליד לצורך רישום הקרקע על שמה, ולאחר שנמסרו לו הפרטים הביא עמו שני ייפויי כוח משנת 1947 שלכאורה נערכו בין המנוחה תוריא בסיוני לבין פאטמה אלהייב. בהודעתו במשטרה סיפר פארוק כי בהתחלה הביא סעידה ייפוי כוח עם ניילון ולאחר מכן ייפוי כוח בלי ניילון ואמר להם שייפוי הכוח בלי הניילון טוב יותר. לדבריו, סעידה סיפר לו שהביא את ייפויי הכוח המזויפים מהשטחים ושילם עבורם 4,000 ₪. פארוק סיפר עוד, כי בהתאם להסכמות בינו לבין סעידה ווליד, סעידה היה אמור לקבל את התמורה עבור 6 דונם שיימכרו דרך פארוק או דרך וליד.

כשמונה חודשים לאחר מכן, כאשר נודע לפארוק כי יורשי המנוחה תוריא פנו לוליד וטענו כי הקרקע היא שלהם, הוא יעץ לוליד להחזיר ליורשים את הקרקע, והוא ווליד פנו אל סעידה ואל שפריר, אמרו להם שהעסקה לא כשרה ושהם רוצים להחזיר את הקרקע לבעלים שלה. בעדותו, פארוק לא זכר מה הייתה תגובתם של שפריר וסעידה, אך באחת מהודעותיו במשטרה (תשאול מוקלט מיום 6.5.2015), סיפר כי שפריר אמר לוליד ולפארוק כי הקרקע אינה של יורשי תוריא, כי היורשים אינם מחזיקים במסמכים התומכים בטענותיהם והיורשים ניצלו את העובדה שיש להם אותו שם משפחה כדי להשתלט על הקרקע. פארוק השיב לשאלת החוקר כי אינו יודע אם שפריר ידע שהמסמכים מזויפים, וציין כי שפריר טען בפניו שהעניין "כשר, מאה אחוז כשר".

וליד הודה כי לסבתו לא היו קרקעות וכי למעשה ייפוי הכוח מזויפים. לגרסתו, כחודש-חודשיים לאחר שפנו אליו יורשי המנוחה תוריא, הוא פנה לפארוק ולשפירר, ומכיוון ששפירר לא הסכים לוותר על התביעה שהוגשה בשמו לבית המשפט המחוזי בנצרת בנוגע לזכויות בקרקע, פנה לעו"ד מארון אבו נסאר אשר המשיך את ייצוגו באותו הליך וויתר בשמו ולבקשתו על התביעה ועל כל טענה לזכות כלשהי בקרקע. לדבריו, כאשר פנה אל שפירר וביקש ממנו לבטל את התביעה, שפירר סירב, אמר לו שאי אפשר לצאת מהתביעה והפנה אותו לפארוק ולסעידה. וליד שוחח עם פארוק וסעידה בנוגע לביטול התביעה ואלה סירבו לבקשתו בטענה שהם כבר שילמו כסף. לגרסתו, אף התקיימה פגישה במשרדו של שפירר בנוכחות פארוק ואחיו, שפירר וסעידה, שבמהלכה ניסו הנוכחים לשכנע אותו שלא לוותר על התביעה ובתמורה לכך אף הציעו לו "הרבה דונמים", אך הוא סירב. בהמשך פנה וליד לחמו עאדל וביקש את עזרתו. בעקבות פנייה זו נפגש עאדל עם יורשי המנוחה תוריא, ודרש מהם לשלם סכום של 200 עד 300 אלף ₪ כנגד ויתורו של וליד על הקרקע, אך יורשי תוריא זעמו על הדרישה ועזבו בכעס את המקום.

וליד כפר בחתימתו על התצהירים שערך והגיש שפירר בשמו לרשויות המס ולבית המשפט, וטען כי על אף ששפירר אימת את החתימה על התצהיר כחתימתו, הוא אינו חתום עליו והחתימה הנחזית להיות שלו אינה חתימתו. וליד כפר גם בתוכן התצהיר וטען כי הדברים הרשומים בו, שכביכול לא הצליח לאתר את יורשיה של המנוחה תוריא ושלמיטב ידיעתו היא הייתה ערירית ואין לה יורשים, כלל לא נאמרו על ידו. וליד אף טען כי לא חתם כלל על החוזה מול מוראד, כי הוא היה רק חותמת גומי, ומי שעמד מאחורי כל הפרשה ומעשי הזיוף והמרמה היו פארוק וסעידה. עם זאת, וליד אישר כי ביום 22.11.2011 חתם על תצהיר מתנה שלפיו העביר 3 דונמים לאשתו תג'ריד שהיא בתו של עאדל, וזו העבירה אותם לאחיה נסים לבקשתו של עאדל. הוא גם חתם ביום 30.4.2012 בפני שפירר על תצהיר שלפיו הוא העביר 6 דונמים מהקרקע לאחותו לילא (שהיא אשתו של פארוק), וזאת לאחר שיורשי המנוחה תוריא כבר פנו אליו ולאחר שכבר ידע שישנה בעיה עם הקרקע.

מוראד, שאין חולק שהוא צד שלישי תם לב, סיפר כי לאחר שסעידה הציע למכור לו קרקע בשטח של 5 דונם, נקבעה פגישה במשרדו של שפירר לצורך חתימה על חוזה הרכישה, שבה נכחו סעידה, וליד, שפירר ועורך דין מטעמו. בהסכם המכר שנחתם בינו לבין וליד הוא ואשתו רכשו מוליד קרקע בשטח של 5 דונם מהקרקע של תוריא תמורת סכום של 360,000 ₪, כאשר סכום של 150,000 ₪ שולם על ידו לשפירר על מנת להבטיח

תשלום המס שחל על העסקה. נקדים ונציין כי אין חולק ששפריר העביר סכום זה לרשויות המס ושילם בכך את המס שחל על העסקה. את יתרת סכום הרכישה שילם מוראד לאחר שסעידה המציא לו פסק דין שניתן ביום 1.11.2012 על ידי כב' השופט בן חמו המצהיר על זכויותיו של וליד בקרקע ומאפשר את רישומה על שמו. יתרת הסכום לא שולמה לו ליד אלא לסעידה ולמי מטעמו, כאשר מוראד הבין כי העסקה נערכת למעשה לא מול וליד אלא מול סעידה. זמן מה לאחר שסעידה המציא לו את פסק הדין המצהיר על זכויותיו של וליד בקרקע, פנו אל מוראד יורשי המנוחה תוריא וטענו כי הם הבעלים של הקרקע וכי הוא רכש "אדמה מזויפת". בעקבות זאת, התקשר לסעידה ולשפריר ואלה אמרו לו כי טענות יורשי תוריא שקריות, ובהמשך ייצג אותו שפריר בתביעה שהוגשה נגדו בבית המשפט המחוזי בנצרת. לאחר שיורשי המנוחה תוריא זכו בתביעה שהגישו בבית המשפט המחוזי בנצרת, פנה מוראד לסעידה ודרש לקבל את כספו חזרה. בשורה התחתונה, מוראד לא קיבל את כספו חזרה עד עצם היום הזה.

בהכרעת הדין סקר בית המשפט את עדותו של סעידה, שהכחיש את המעשים המיוחסים לו, ומצא אותה כבלתי מהימנה משורה של נימוקים וטעמים שאיני רואה להידרש להם, כאשר כאמור סעידה חזר בו מערעורו על הכרעת הדין. בין היתר, בית המשפט קיבל את עדותו של פארוק, שהפליל את עצמו בכך שאישר כי ידע שמדובר בעסקה שאינה כשרה וידע כי ייפוי הכוח הנחזים להיות משנות הארבעים והתשעים של המאה הקודמת נערכו בשנת 2010 לאחר פגישתו עם סעידה ווליד, שבמהלכה מסר וליד את פרטיו ואת פרטי סבתו לסעידה.

7. סעידה הורשע אפוא בשורה של עבירות לרבות עבירה של הלבנת הון, שעליה יעמוד בנפרד חברי, השופט א' שטיין, בפסק דינו. עאדל זוכה מהאישומים אך הורשע בעבירה של סחיטה באיומים, ומאחר שגם הוא חזר בו מערעורו לא אכביר מילים על חלקו.

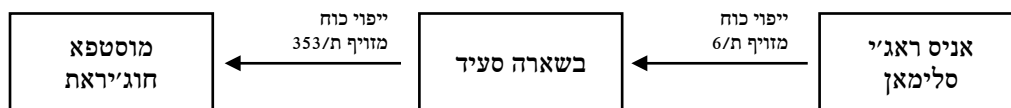
על מסקנותיו של בית משפט קמא לגבי שפריר אעמוד בהמשך.

אישום 2

8. אישום זה התייחס במקור לשפריר, עאדל וסעידה, אך במהלך שמיעת הראיות הודיעה המדינה כי בכוונתה ליחס אישום זה גם לערטול. גם לצורך אישום זה הנאשמים יכוננו יחד כ"מערערים".

המנוח אניס ראג'י סלימאן ז"ל (להלן: המנוח אניס) היה הבעלים של מקרקעין הידועים כחלקה 2 בגוש 12218 המצויים באדמות הכפר ביר אלמכסור (להלן באישום זה: הקרקע). שטח הקרקע הוא 14 דונם ושוויה במועד הגשת כתב האישום הוערך בכ- 1.4 מיליון ₪. במהלך שנת 2011 פנה עאדל לאחד בשם מוסטפא חוג'יראת (להלן: חוג'יראת), אבי כלתו (בנו של עאדל, נסים פלאח, נשוי לבתו של חוג'יראת). עאדל הציע לחוג'יראת לרכוש את הקרקע תמורת סכום של 280,000 ₪ וחוג'יראת נענה להצעתו. המערערים זייפו שני ייפוי כוח נוטריוניים, שלפי הראשון המנוח אניס מכר לכאורה ביום 12.1.1948 את הקרקע לאחד בשם בשארה סעיד (להלן: בשארה), ולפי השני בשארה מכר ביום 15.3.1995 את זכויותיו בקרקע לחוג'יראת.

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

סמוך לאחר מכן חוג'יראת העביר לסעידה סך של 125,000 ₪ כתשלום ראשוני עבור הקרקע, והשניים סיכמו כי יתרת התמורה תשולם לאחר שתירשם הבעלות בקרקע על שמו של חוג'יראת. על סמך ייפוי הכוח המזויפים, המערערים הגישו ביום 12.5.2011 שתי הצהרות ללשכת מיסוי מקרקעין על מכירת/רכישת זכות במקרקעין, וביום 11.11.2012 הגישו בקשה בלשכת רישום המקרקעין בנצרת לרישום הקרקע על שם חוג'יראת. הבקשה שהוגשה ללשכת רישום מקרקעין סורבה, זאת לאחר שבדיקה שנעשתה העלתה חשד כי ייפוי הכוח השני מזויף.

9. בית המשפט קבע ביחס לאישום זה כי למעשה, אין עוד מחלוקת כי ייפוי הכוח שנחתם לכאורה בין אניס לבשארה בשנת 1948 וייפוי הכוח שנחתם לכאורה בין בשארה לחוג'יראת בשנת 1995 הם מסמכים מזויפים, זאת בין היתר על בסיס עמדת מומחית מז"פ ועדותו של חוג'יראת לפיה לא נערך בינו לבין בשארה כל הסכם או ייפוי כוח (יצוין כי אין מחלוקת כי בשארה אינו חלק ממעשה המרמה). עוד עמד בית המשפט על ההצהרות והמסמכים שהוגשו במסגרת העסקאות הנ"ל ואינם מצויים במחלוקת. לפי מסמכים אלו, בין היתר, שפריר דיווח על שתי העברות הקרקע לרשויות המס והגיש בקשה לרישום הקרקע על שמו של חוג'יראת בהסתמך על ייפוי הכוח המזויפים. בית המשפט פירט כי התצהיר על מכירת/רכישת זכות בקרקע מהמנוח אניס לבשארה נחתם

הן בשם המוכר הן בשם הקונה בידי חוג'יראת, על פי ייפוי הכוח המזויף משנת 1995, זאת על אף שייפוי הכוח הנ"ל אינו מקנה לחוג'יראת זכות לחתום בשמו של המנוח אניס. כמו כן, לבקשה לרישום הקרקע על שם חוג'יראת צורף שטר מכר החתום בידי דיאב פלאח כמוכר הקרקע בשם המנוח אניס בהסתמך על ייפוי הכוח משנת 1948, ועל ידי חוג'יראת בהיותו רוכש הקרקע מבשארה. כן צורפו לבקשה שני תצהירים הנחזים להיות חתומים בידי דיאב אחמד פלאח ולוטפיה ברהם הנושאים את התאריך 15.1.2012, ובהם הם מצהירים לכאורה כי הכירו את המנוח אניס; כי ידוע להם שאניס הוא בעלי הקרקע; כי אניס מכר את זכויותיו בקרקע לבשארה וכי ידוע להם שבשארה מכר את זכויותיו בקרקע לחוג'יראת. חתימותיהם של דיאב פלאח ושל לוטפיה ברהם אומתו בידי ערטול כאילו נחתמו בפניו.

עוד פירט בית המשפט כי ביום 19.12.2012 נשלחה לשפריר הודעה מלשכת רישום מקרקעין על דחיית הבקשה לרישום הקרקע על שמו של חוג'יראת בשל חשד כי הבקשה נסמכת על מסמכים מזויפים.

בחודש דצמבר 2012 הגישו יורשי המנוח אניס תביעה לבית המשפט המחוזי בחיפה, בין היתר נגד חוג'יראת, יורשי בשארה ועו"ד שפריר, ועתרו למתן פסק דין הצהרתי לפיו ייפוי הכוח שהמערערים הגישו ללשכת מיסוי מקרקעין וללשכת רישום מקרקעין הם מזויפים וכי הקרקע נמצאת בבעלות יורשי המנוח אניס. התביעה הסתיימה בפסק דין מוסכם שהצהיר על בטלות ייפוי הכוח והעסקאות בין אניס לבשארה ובין בשארה לחוג'יראת.

עאדל החליט שלא להעיד במסגרת המשפט, ותלה את החלטתו במצבו הבריאותי והקוגניטיבי. חוג'יראת העיד בפני בית משפט קמא, וסיפר, בין היתר כי דיאב פלאח, אבא של עאדל, הציע למכור לו את הקרקע כשבאותה עת האדמה היתה מעובדת בשכירות על ידי אדם אחר. לנוכח מצבו הבריאותי של דיאב פלאח, נכנס לתמונה בנו עאדל, שסיפר כי אביו קיבל את הקרקע מבשארה. חוג'יראת סיכם עם עאדל כי תחילה (חוג'יראת) ישלם את המיסים החלים על שתי העסקאות (מכירת הקרקע מאניס לבשארה ומבשארה אל חוג'יראת), וקביעת המחיר הסופי ותשלום התמורה יעשו לאחר שהקרקע תירשם על שמו. עאדל הציע לחוג'יראת שהם יגשו לשפריר עמו יש לעאדל היכרות מוקדמת, ושלדבריו הוא מומחה בטיפול בעסקאות מהסוג המדובר. חוג'יראת, עאדל וסעידה נסעו יחד למשרדו של שפריר, שפריר החתים את חוג'יראת על ייפוי כוח והסביר כי "הכל בסדר" ושהקרקע תירשם על שמו של חוג'יראת. חוג'יראת סיפר גם כי שפריר דרש ממנו לחתום על מסמכים שונים שלא קרא ולא ידע את מהותם, וחוג'יראת סבר שהוא הוחתם

אך ורק על ייפוי כוח במספר עותקים. מספר ימים לאחר מכן, שפריר הביא לחוג'יראת שוברים לתשלום מס בגין העסקאות, ולאחר שחוג'יראת שילם את המס שפריר אמר לו כי הקרקע שלו והוא יכול לתפוס בה חזקה. בעקבות דברים אלו חוג'יראת חרש את האדמה באמצעות אחר, מה שהוביל בסופו של יום לכך שפנה אליו אדם בשם יוסף שטען כי הוא הבעלים של הקרקע וביקש כי לא יחרוש אותה שוב.

חוג'יראת אישר כי ראה את ייפוי הכוח שלפיו אניס מכר לכאורה את זכויותיו בקרקע אך טען כי לא ידע בזמן אמת על קיומו של ייפוי הכוח שלפיו הוא עצמו רכש מבשורה את הקרקע בשנת 1995 והכחיש את תוכן המסמך. לטענתו, לפי מה שהוסבר לו בזמן אמת, הוא רכש את הקרקע באמצעות דיאב פלאח שטען כי הוא מוסמך למכור את הקרקע במועד שבו סיכם עמו את הדברים (בשנת 2011). לאחר השיחה עם יוסף שטען כי הוא בעל הקרקע והגשת התביעה על ידי יורשי המנוח אניס, חוג'יראת סיפר לעאדל על שאירע, וחוג'יראת, עאדל, סעידה ושפריר נפגשו במשרדו של האחרון. סוכם כי שפריר ייצג את חוג'יראת בתביעת היורשים ועאדל ביקש כי חוג'יראת לא ידבר ושפריר ידבר במקומו. עוד לדברי חוג'יראת, לאחר שהחל המשפט הוא השתכנע שהעסקה אינה כשרה והודיע כי הוא מוותר על האדמה, ובעקבות זאת הוגש הסכם הפשרה לאישורו של בית המשפט המחוזי. חוג'יראת סיפר כי ביקש, באמצעות חתנו נסים, עזרה בתשלום הוצאות המשפט שנפסקו לחובתו מעאדל וסעידה. חוג'יראת קיבל מעו"ד יעקוב עזאם, מי שייצג את יורשי המנוח אניס בתביעה, קבלה שממנה למד כי ההוצאות שולמו בשיקים מטעם סעידה.

חוג'יראת דחה את גרסת שפריר כפי שנמסרה בהודעותיו במשטרה ולפיה שפריר קיבל מחוג'יראת את ייפוי הכוח משנת 1948 (לפיו אניס מכר לכאורה את הקרקע לבשורה), והוסיף כי במהלך הפגישה שהתקיימה במשרדו של שפריר לצורך העברת הקרקע על שם חוג'יראת, שפריר שלף את ייפוי הכוח הנ"ל ושאל את חוג'יראת אם הוא נראה לו מזויף. חוג'יראת השיב שהמסמך נראה "בסדר, בסדר גמור" וביקש לברר את פשר השאלה ואם יש לשפריר חשד כלשהו. שפריר השיב "לא, סתם שאלתי אותך כאילו".

בית המשפט התרשם כי חרף הקשיים שהתגלו בעדותו, חוג'יראת לא השתתף במעשי הזיוף אלא היה קורבן להם. בית המשפט נתן אמון בחוג'יראת וקיבל את דבריו כי לא ידע שייפוי הכוח משנת 1948 מזויף ולא ידע על קיומו של ייפוי הכוח משנת 1995 עד לתביעת היורשים. בית המשפט דן בהרחבה גם בעדותו של עו"ד יעקוב עזאם שייצג את יורשי המנוח אניס בתביעה שהגישו. עדותו של עזאם נסבה בעיקרה על ההליך

האזרחי שהתנהל ותשלום הוצאות המשפט על ידי סעידה, ואיני מוצא להרחיב בנושא שכן כאמור סעידה חזר בו מהערעור על הכרעת הדין.

בשורה התחתונה, בית המשפט הגיע למסקנה כי עאדל וסעידה זייפו את ייפוי הכוח מהשנים 1948 ו-1995 ותכננו וביצעו בצוותא מעשי מרמה. השניים הורשעו בשורה של עבירות וזוכו מאחרות.

10. עאדל, סעידה וערטול הורשעו גם בעבירה של זיוף מסמך בגין חלקם בזיוף תצהיר זיהוי שצורף לבקשה לרישום הקרקע על שם חוג'יראת. תצהיר זה נחזה להיות חתום בידי לוטפיה ברהם באמצעות טביעת אצבע והוא אומת בידי ערטול. שפריר וערטול העידו על נסיבות עריכת התצהיר, ולפי שפריר, לצורך הכנת תצהירי הזיהוי של לוטפיה ברהם ודיאב פלאח (המצהיר השני), נמסרו לו שמותיהם על ידי חוג'יראת או על ידי עאדל כמי שהכירו את המנוח אניס, ועל סמך מידע זה ערך את התצהירים. שפריר הוסיף כי רשם את שמו של ערטול כמי שאימת את החתימות מאחר שעאדל אמר לו שערטול יחתים אותם על התצהירים ויאמת את חתימותיהם.

בית המשפט קבע על בסיס חוות דעת ועדותה של מומחית מז"פ כי ההטבעה על גבי התצהיר של לוטפיה ברהם אינה טביעת אצבע, ודחה את גרסתו של ערטול כי לוטפיה ברהם חתמה על התצהיר בפניו. גם עדותו ביחס לאישומים אחרים בהם היה מעורב (אישום 15 ואישום 13) נמצאה כלא אמינה, ונקבע כי ערטול סיגל לעצמו שיטה לזייף חתימות של מצהירים ולאמת חתימות כאילו נחתמו בפניו, זאת למרות שלא פגש את המצהירים ולא החתים אותם על אף מסמך. בשורה התחתונה, נקבע כי התצהיר של לוטפיה ברהם זויף בידי עאדל, סעידה וערטול וזאת כדי לסלול את הדרך לעסקה עם חוג'יראת ולהשלים את מעשי המרמה והזיוף שביצעו המערערים. על חלקו של ערטול בפרשה עוד יורחב להלן בפסק דינו של חברי השופט שטיין.

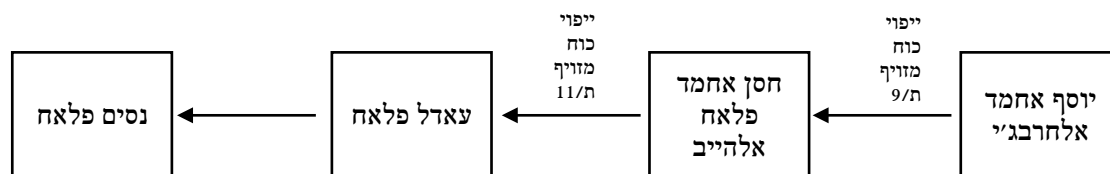
אישום 3

11. אישום זה מתייחס לשפריר, עאדל ונסים פלאח, הנאשם 11 (להלן יחד באישום זה: המערערים).

המנוח יוסף אחמד אלחרבגי ז"ל (להלן: המנוח אלחרבגי) היה הבעלים של מקרקעין הידועים כחלקה 24 בגוש 16582 (להלן באישום זה: הקרקע). שטח הקרקע כ-6 דונם ושוויה כ-5.5 מיליון ₪.

לפי אישום זה, המערערים זיפו שני ייפויי כוח נוטריוניים, שלפי הראשון המנוח אלחרבגי מכר לכאורה את הקרקע ביום 17.7.1946 לחסן אחמד פלאח אלהייב, דודו של עאדל (להלן: חסן), ולפי ייפוי הכוח השני, חסן העביר ביום 10.11.1992 את זכויותיו בקרקע לעאדל. ביום 7.4.2011 דיווחו המערערים על העסקאות הנ"ל לרשות המיסים והגישו הצהרות על מכירת/רכישת זכות במקרקעין על סמך ייפוי הכוח הנזכרים. ביום 2.5.2011 ערכו שפירר ועאדל תצהיר לפיו עאדל העביר את הקרקע במתנה וללא תמורה לבנו נסים, וביום 11.5.2011 דווחה עסקה זו בהסתמך על תצהיר המתנה וייפויי הכוח הנוטריוניים.

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

12. בית המשפט קבע כי ייפויי הכוח היו מזויפים, בין היתר על בסיס השוואת ייפוי הכוח משנת 1946 לייפויי כוח אחרים שהינם מזויפים ועמדת מומחית מז"פ בעניין זה; העובדה כי ייפוי הכוח משנת 1946 לא נושא מספר סידורי ולא אותר בגנזך המדינה; והודעתו של עורך הדין שערך לכאורה את ייפוי הכוח משנת 1992 ואימת אותו, ממנה עולה כי המסמך זויף. עוד נקבע כי אין מחלוקת של ממש כי עאדל חתם על ההצהרות בדבר מכירת ורכישת הזכויות בקרקע ומסר לשפירר את המסמכים הנוגעים לעסקאות בין המנוח אלחרבגי לחסן ובין חסן לעאדל, וכי שפירר ערך לבקשת עאדל את המסמכים לפיהם עאדל העביר את הקרקע לבנו נסים ללא תמורה, ונסים ועאדל חתמו על המסמכים. בית המשפט דחה את טענתו של עאדל כי לא זייף את המסמכים, כי לא ידע שהם מזויפים וכי מצא אותם בביתו של אביו. עוד נקבע כי הימנעותו של עאדל מלהעיד, שקריו, והדמיון לעסקאות באישומים האחרים מלמדים כי ביצע את הזיוף. אי לכך, בית המשפט הרשיע את עאדל בשורה של עבירות מרמה וזיוף. נסים לעומת זאת זוכה מהעבירות שיוחסו לו, ונקבע כי לא די בהסכמתו התמוהה לקבל מאביו קרקעות יקרות על מנת להרשיעו.

אישום 4

13. אישום זה מתייחס לעאדל בלבד ובמסגרתו הורשע בכך שזייף ייפוי כוח לפיו המנוח אלחרבגי מכר בשנת 1985 קרקע שבבעלותו לאחיו של עאדל, מוסא, וכי על בסיס

ייפוי הכוח המזויף הגיש בספטמבר 2011 הצהרה על מכירת/רכישת זכות במקרקעין ללשכת מיסוי מקרקעין וכן בקשה לרישום הערת אזהרה, בעקבותיה נרשמה הערת אזהרה לטובת האח. נציין כי שפריר אינו מעורב באישום זה, והפעולות המשפטיות של רישום הערת אזהרה לטובת מוסא פלאח ודיווח למס שבח נעשה על ידי עו"ד ראמי תאברי.

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

אישום 6

14. חלקו הראשון של אישום זה מתייחס לשפריר ועאדל, ואילו חלקו השני מיוחס לעאדל, סעידה ומרשי.

המנוח אליאס עבדו שאהין ז"ל (להלן: המנוח אליאס) היה הבעלים של מקרקעין הידועים כחלקות 14, 15 ו-29 בגוש 16582 מאדמות נצרת (להלן באישום זה: הקרקע). שטח הקרקע כ-4.5 דונם ושוויה כ-3.8 מיליון ₪.

על פי המתואר בכתב האישום, שפריר ועאדל זייפו ייפוי כוח נוטריוני שלפיו המנוח אליאס מכר את זכויותיו בחלקות 14 ו-15 לדיאב פלאח, אביו של עאדל, ועל סמך ייפוי כוח זה הגישו שפריר ועאדל ביום 4.10.2011 הצהרה על מכירת/רכישת זכות במקרקעין מהמנוח אליאס לדיאב פלאח והצהירו כי שווי הקרקע לצורך מס רכישה הינו בסך של 1.5 מיליון. בחודש נובמבר 2012 שפריר ועאדל פנו לאפוטרופוס לנכסי נפקדים מכיוון שסברו שהמנוח אליאס הוכרז כנפקד וביקשו לשחרר את הקרקע על סמך ייפוי הכוח המזויף. הבקשה נדחתה לאחר שבדיקת ייפוי הכוח על ידי האפוטרופוס העלתה שמדובר במסמך מזויף. אספר לקורא כי בעקבות תוצאות הבדיקה הוגשה תלונה מטעם האפוטרופוס על נכסי נפקדים למשטרה, והיא שהובילה לחשיפת הפרשה מושא דיונונו (כך אירע גם באישום 14, כפי שיוזכר להלן).

לפי חלקו השני של האישום עליו לא ארחיב את הדיבור, משכשלה השגת הקרקע בדרך המתוארת, עאדל, סעידה ומרשי זייפו הסכם מכר שלפיו יורשי המנוח אליאס מכרו ביום 28.9.2014 חלק מזכויותיהם בקרקע למרשי ובהמשך זייפו הסכם מכר נוסף שלפיו

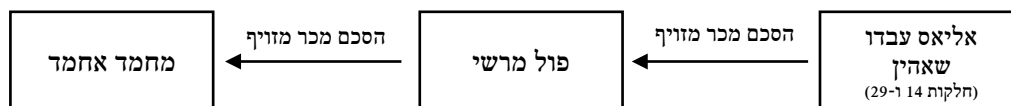
מרשי מכר ביום 10.12.2014 את הזכויות לאחד בשם מחמד אחמד. עאדל, סעידה ומרשי הגישו בקשות מתאימות ללשכת רישום מקרקעין לצורך רישום הערת אזהרה, ובסופו של יום נרשמה הערה לטובת מחמד אחמד בהתאם לבקשתם.

להלן תרשים המתאר את העברות הקרקע:

חלק ראשון:

חלק שני:

15. בית המשפט קבע ביחס לאישום זה כי ייפוי הכוח מזויף וכי שפריר ועאדל הצהירו על העברות הקרקע ועל שוויה של הקרקע לצורך חישוב מס רכישה. עוד נקבע כי הדיווח וההצהרה על העסקה בין המנוח אליאס לבין דיאב פלאח נחתמו הן בשם המוכר (אליאס) הן בשם הקונה (דיאב) בידי עאדל, בנו של דיאב, באמצעות ייפוי כוח כללי עליו חתם דיאב לטובת עאדל בפני עו"ד בשם תאברי. החתימות אומתו על ידי שפריר והוגשו על ידו לרשויות מיסוי מקרקעין, ונלווה להם מכתב משפריר המסביר את העסקה ואת אופן חישוב המס. בית המשפט ציין כי שפריר אישר את ביצוע הפעולות שפורטו בכתב האישום.

בית המשפט עמד על עדותו של מנהל אגף נכסי נפקדים במשרד האוצר, רונן ברוך, ועל פנייתו של שפריר לאפוטרופוס על נכסי נפקדים מיום 12.11.2012. שפריר ביקש לשחרר את הקרקע ולבטל את ההתניות שהוטלו עליה, וזאת בהסתמך על ייפוי הכוח המזויף והטענה כי דיאב רכש את הקרקע לפני שנת 1945. כדי לבדוק את אותנטיות ייפוי הכוח, המסמך הועבר בהסכמת שפריר (ועאדל) לבדיקת מז"פ שהעלתה כי ייפוי הכוח זויף. רונן ברוך סיפר כי ביקש לברר אם ייפוי הכוח נמצא בגנוז המדינה ונענה בשלילה, ובשל כך דחה את הבקשה לשחרור הקרקע. בית המשפט קבע כי עדותו של רונן לא נסתרה וגובתה במכתב הפנייה של שפריר מיום 12.11.2012 ובעדותו.

בית המשפט דחה את טענותיו של עאדל לפיהן, בין היתר, עאדל מצא את ייפוי הכוח בבית אביו, דיאב; כי עאדל סמך על שפריר שפעל בשמו וגם שפריר לא חשד שהמסמך מזויף; כי אילו ידע שהמסמך מזויף לא היה מסכים לבדיקת מז"פ, וכי במועד שבו נודע לו על הזיוף עאדל הורה לשפריר "לרדת מהעניין". נקבע כי גרסתו שקרית והתפתחה בהתאם לראיות שהוצגו בפניו, והדמיון הרב בין ה"עסקאות" שבהן עאדל היה מעורב מלמד על כך שמדובר במעשי מרמה וזיוף מתוכננים היטב. על כן, בית המשפט הרשיע את עאדל בעבירות הנוגעות לחלקו הראשון של האישום. בהמשך, בית המשפט הרשיע את מרשי ברוב העבירות שיוחסו לו במסגרת חלקו השני של האישום, לרבות עבירה של הלבנת הון, וזיכה את עאדל וסעידה ממעשי הזיוף מושא חלק זה של האישום לאחר שקבע כי מעורבותם לא הוכחה בראיות מספקות.

אישום 9

16. אישום זה מתייחס לשפריר ועאדל (להלן יחד באישום זה: המערערים).

המנוח אדיב דיאב עיסא אלג'סר (להלן: המנוח אדיב) היה הבעלים של חלק מחלקת מקרקעין הידועים כחלקה 13 בגוש 16578 (להלן באישום זה: הקרקע). שטח הקרקע 1.8 דונם ושוויה המוערך 1,672,000 ₪.

לפי כתב האישום, המערערים זייפו ייפוי כוח נוטריוני לפיו המנוח אדיב מכר לכאורה את חלקה 13 בשלמות לדיאב פלאח, אביו של עאדל, וביום 16.11.2011 הגישו ללשכת מיסוי מקרקעין שתי הצהרות על מכירת/רכישת זכות במקרקעין: האחת בגין העברת הקרקע מהמנוח אדיב לדיאב, והשנייה בגין העברת הקרקע מדיאב לנג'וד פלאח, בתו של עאדל.

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

17. בית המשפט קבע ביחס לאישום זה כי ייפוי הכוח מזויף, בין היתר על בסיס עמדת מומחית מז"פ והעובדה כי ייפוי הכוח לא נושא מספר סידורי ולא אותר בגנוז

המדינה. שפריר אישר כי ערך את התצהירים וכי התצהירים נחתמו על ידי נג'וד פלאח ועאדל פלאח בשם אביו, דיאב. עאדל פלאח חתם על ההצהרה למיסוי מקרקעין הן בשם המוכר (המנוח אדיב) הן בשם הרוכש (דיאב) והחתימות כולן אומתו בידי שפריר. בית המשפט דחה את גרסתו של עאדל, שדומה לגרסתו ביחס לעסקאות אחרות שערך ואליהן ניסה להתכחש. עאדל הורשע אפוא גם באישום זה בשורה של עבירות בגין מעשי מרמה וזיוף.

אישומים 10-12

18. אישומים אלו התייחסו במקור לשפריר, עאדל, סעידה ומרשי (להלן באישום זה גם: פול מרשי). אישום 11 מתייחס גם לנסים פלאח, אך מעורבותו זניחה. בסיכומיה, ביקשה המדינה שלא להרשיע את סעידה באישומים הנ"ל מאחר שלא עלה בידה להוכיח את מעורבותו, והדיון התמקד במעורבותם של יתר הנאשמים (להלן יחד באישום זה: המערערים). שלושת האישומים מגלים שיטת פעולה ומסכת עובדתית דומה, ולפיכך הדיון בהם אוחד.

עובדות אישום 10: המנוחה נז'לה סאלח אלג'סר ז"ל (להלן: המנוחה נז'לה) היתה הבעלים של מקרקעין הידועים כחלקה 13 בגוש 16578 המצויים באדמות נצרת (להלן באישום זה: הקרקע). שטח הקרקע כחצי דונם ושוויה מוערך בכ-593,000 ₪.

על פי המתואר באישום זה, המערערים זייפו מספר מסמכים כלהלן: הסכם מכר (בכתב האישום נרשם בטעות כי מדובר בייפוי כוח נוטריוני) לפיו נז'לה מכרה את כל חלקה 13 ביום 18.5.1971 למנוח נימר מרשי (להלן: נימר מרשי), אביו של פול מרשי, הנאשם 5; ייפוי כוח לפיו ביום 12.8.1987 נימר מרשי העביר את כל רכושו לבנו, פול מרשי; והסכם מכר לפיו ביום 13.10.2011 פול מרשי מכר את זכויותיו בחלקה לנג'וד פלאח, בתו של עאדל, תמורת הסך של \$ 11,000. על סמך מסמכים אלה הגישו המערערים ביום 5.12.2011 ללשכת מיסוי מקרקעין שלוש הצהרות על העסקאות דלעיל, על מנת שניתן יהיה להעביר את הבעלות בקרקע.

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

[במאמר מוסגר: נפנה כבר כעת תשומת לב הקורא כי הקרקע שנמכרה כביכול באישום 9 ובאישום 10 לאנשים שונים, היא אותה קרקע – חלקה 13 בשלמותה].

עובדות אישום 11: המנוחה נזהה חנא רחמון ז"ל (להלן: המנוחה נזהה) היתה הבעלים של מקרקעין הידועים כחלקה 48 בגוש 17513 המצויים באדמות כפר ריינה (להלן באישום זה: הקרקע). שטח הקרקע כ-1.66 דונם ושוויה מוערך בכ-1.3 מיליון ₪. על פי המתואר באישום זה, המערערים זייפו ייפוי כוח נוטריוני לפיו נזהה מכרה את זכויותיה בחלקה ביום 1.5.1947 לנימר מרשי; ייפוי כוח נוסף לפיו נימר מרשי העביר ביום 12.8.1987 את כל רכושו לבנו, פול מרשי (ייפוי כוח זה הוא ייפוי הכוח שבו עשו המערערים שימוש במסגרת האירועים המתוארים באישום 10). בהכרעת הדין מתואר כי עוד במסגרת האירועים הנוגעים לאישום 11, המערערים עשו שימוש בייפוי כוח מזויף נוסף מיום 9.4.1990 שגם לפיו נימר מרשי העביר את זכויותיו בחלקה לבנו פול מרשי, וביום 4.11.2011 פול מרשי חתם על ייפוי כוח בלתי חוזר בפני שפריר המסמך את שפריר להעביר את הזכויות בחלקה על שם נסים פלאח, בנו של עאדל. על סמך ייפויי הכוח שפריר הגיש ביום 7.12.2011 שלוש הצהרות ללשכת מיסוי מקרקעין בנוגע לשלוש העסקאות המפורטות לעיל (העסקה בין המנוחה נזהה לנימר מרשי, בין נימר מרשי לפול מרשי, ובין פול מרשי לנסים פלאח).

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

עובדות אישום 12: המנוח ח'ליל ג'רייב ז"ל (להלן: המנוח ח'ליל) היה הבעלים של מקרקעין הידועים כחלקה 2 בגוש 16578 המצויים באדמות נצרת (להלן באישום זה: הקרקע). שטח הקרקע כ-2.5 דונם ושוויה מוערך בכ-2,270,000 ₪.

על פי המתואר באישום זה, המערערים זייפו ייפוי כוח נוטריוני שלפיו המנוח ח'ליל מכר ביום 20.12.1945 את זכויותיו בקרקע לנימר מרשי. ביום 4.11.2011 פול מרשי חתם על ייפוי כוח בלתי חוזר בפני שפריר המסמך אותו להעביר את הזכויות בחלקה על שם דיאב פלאח, אביו של עאדל. על סמך ייפוי כוח מושא אישום זה (לפיו ח'ליל מכר את זכויותיו לנימר מרשי), ייפוי הכוח מושא אישום 10 (לפיו נימר מרשי העביר את כל רכושו לבנו פול מרשי), וייפוי הכוח הבלתי חוזר שחתם פול מרשי לטובת

דיאב, המערערים הגישו ביום 7.12.2011 שלוש הצהרות בלשכת מיסוי מקרקעין בקשר לשלוש העסקאות דלעיל (בין ח'ליל לנימר, נימר לפול מרשי ופול מרשי לדיאב פלאח).

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

לאישומים אלה בית משפט קמא הגיע למסקנות הבאות: ייפוי הכוח לפיהם המנוחים בכל אחד מהאישומים מכרו לכאורה את הקרקעות לנימר מרשי הם מזויפים, זאת, בין היתר, לנוכח עמדת מומחי מז"פ והדמיון למסמכים המזויפים האחרים; גם שני ייפוי הכוח לפיהם נימר העביר את זכויותיו בקרקעות לבנו פול מרשי זויפו כך שלא נחתמו בידי נימר ולא אומתו בידי הנוטריון החתום עליהם; ושרשור הקרקע והדיווח למיסוי מקרקעין נעשו כמפורט בכתב האישום והוכחו באמצעות עדותו של שפריר ותיקי מיסוי מקרקעין שהוגשו.

בית המשפט פירט על אודות מעורבותם של פול מרשי, עאדל ונסים פלאח בעסקאות כפי שעלה, בין היתר, מעדותו של שפריר. שפריר העיד כי קיבל את המסמכים המזויפים מושא אישומים אלה מפול מרשי אשר הגיע למשרדו של שפריר יחד עם עאדל, וכי ערך וביצע דיווחים למיסוי מקרקעין לבקשת מרשי שחתם על ההצהרות. בית המשפט קבע כי חתימותיו של מרשי על המסמכים, הימנעותו מלהעיד וניסיונותיו להרחיק עצמו ממעשה הזיוף כפי שמסר בהודעותיו הראשונות במשטרה – מחזקים את הראיות נגדו בכל הנוגע למודעתו לזיופים, ויש לראות בו כמבצע העיקרי של מעשי הזיוף של המסמכים מושא אישומים אלה. ביחס לעאדל נקבע כי הוא היה מעורב בשלוש העסקאות שבמסגרתן מכר מרשי קרקעות לבני משפחתו; כי עאדל חתם על מסמכי הדיווח למיסוי מקרקעין בעסקה שנערכה עם אביו על פי ייפוי כוח שהחזיק ממנו, היה עד לאחת העסקאות, והאופן שבו זויפו המסמכים דומה לייפוי כוח שזויפו באישומים אחרים בהם מעורבותו של עאדל הוכחה כך שעאדל מעורב במעשי הזיוף והיה הרוח החיה בתכנון ובביצוע המעשים ביחד עם מרשי. מרשי ועאדל הורשעו אפוא בשורת עבירות. נסים פלאח, בנו של עאדל, שעל שמו ביקשו להעביר את הקרקעות מושא אישום 11, זוכה מהעבירות שיוחסו לו לאחר שנקבע כי לא הוכח שחתם על ההצהרה למיסוי מקרקעין מושא אישום זה, ולא הובאה ראיה המעידה על מעורבותו בשרשרת פעולות הזיוף.

20. אישום זה מתייחס לסעידה וערטול. בכתב האישום נטען כי סעידה וערטול זייפו מסמכים שונים לפיהם המנוח אסמעיל חסן אסמעיל אסעד מכר בשנת 1948 קרקע לאמנה ערפאת (להלן: אמנה), ואמנה העבירה במתנה ללא תמורה את הקרקע לנכדה, עלי חסנין.

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

עוד נטען בכתב האישום כי ביום 3.9.2012 הגישו סעידה וערטול הצהרות על העברות הקרקע ללשכת מיסוי מקרקעין וזייפו לצורך כך את טביעת האצבע של אמנה על ההצהרה. בעקבות דרישת תשלום מלשכת מיסוי מקרקעין שנשלחה לביתה של אמנה, הגישה בתה תלונה במשטרה. בעקבות התלונה ביקרו סעידה וערטול במשרד בא כוחה של אמנה, עו"ד יעקוב עזאם, וביקשו ממנו לפעול לביטול התלונה בתמורה ל-15,000 ₪. בהמשך, פנה ערטול לעו"ד עזאם וביקש שיחתים את אמנה על טופס ביטול עסקה, ולשאלת עו"ד עזאם מי האנשים שהגיעו למשרדו ומי זה אבו סקר (אבו סקר הוא כינוי מוכר של סעידה), ערטול השיב כי לא כדאי לו להתערב בעניין שכן מדובר באנשים מפחידים עם נשק.

סעידה זוכה מהמעשים המיוחסים לו באישום זה וערטול הורשע במספר עבירות ועל כך יורחב בפסק דינו של חברי השופט שטיין.

21. אישום זה מתייחס לשפיר, עאדל ועיסאם חרבג'י, הנאשם 6 (להלן: עיסאם, וכולם יחד באישום זה: המערערים). עיסאם הורשע על פי הודאתו בחלקו בכתב האישום כפי שיפורט להלן, ודינו נגזר. על כן, הדיון באישום זה התמקד בעניינם של עאדל ושפיר בלבד.

המנוח עלי אחמד עמרן חרבג'י ז"ל (להלן: המנוח עלי חרבג'י) היה הבעלים של מקרקעין הידועים כחלקות 12, 13, 24 ו-48 בגוש 16582 המצויים באדמות נצרת (להלן באישום זה: הקרקע). שטחה הכולל של הקרקע כ-30 דונם ושוויה מוערך בכ-28 מיליון ₪. המנוח עלי חרבג'י הוכרז כנפקד והקרקע עברה לניהולו של האפוטרופוס לנכסי נפקדים.

על פי המתואר באישום זה, המערערים זיפו ייפוי כוח נוטריוני לפיו המנוח עלי חרבג'י מכר ביום 3.10.1945 את זכויותיו במקרקעין לדיאב פלאח, אביו של עאדל, וביום 4.10.2011 המערערים הגישו ללשכת מיסוי מקרקעין הצהרה על מכירת/רכישת זכות במקרקעין ודיווחו על העברת הקרקע בהסתמך על ייפוי הכוח המזויף. בהמשך, המערערים ערכו הסכם מכר שלפיו דיאב פלאח מכר ביום 10.1.2012 את חלקות 12, 13 ו-48 לעיסאם וביום 16.1.2012 הגישו הצהרה על מכירה/רכישת זכות במקרקעין ודיווחו על העברת הקרקע בהסתמך על ייפוי הכוח המזויף ועל הסכם המכר מיום 10.1.2012. ביום 19.11.2012 המערערים פנו לאפוטרופוס לנכסי נפקדים וביקשו על סמך ייפוי הכוח המזויף לשחרר את הקרקע. בקשתם נדחתה לאחר שבדיקת ייפוי הכוח שצורף לבקשה העלתה כי הוא מזויף. אספר לקורא כי בעקבות תוצאות הבדיקה הוגשה תלונה מטעם האפוטרופוס על נכסי נפקדים למשטרה, והיא שהובילה לחשיפת הפרשה מושא דיוננו.

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

22. בית משפט קמא הגיע למסקנות הבאות לגבי אישום זה: אין מחלוקת כי ייפוי הכוח משנת 1945 לפיו עלי חרבג'י מכר את הקרקע לדיאב הוא מזויף; כי עאדל מסר לשפירי ייפוי כוח זה; כי שפירי ערך את הסכם המכר מיום 10.1.2012 (בין דיאב לעיסאם) עליו חתמו עאדל (בשם אביו דיאב) ועיסאם; כי שפירי דיווח על העברת הקרקע מעלי חרבג'י לדיאב בהתאם להצהרה עליה חתם עאדל בשם המוכרים ובשם דיאב פלאח; וכי שפירי דיווח על הסכם המכר מיום 10.1.2012 בין דיאב לעיסאם. נקבע כי עובדות אלה הוכחו בעדותו של שפירי ובתיקי מיסוי מקרקעין. גם פנייתו של שפירי לאפוטרופוס לנכסי נפקדים בבקשה לשחרור הקרקע על סמך ייפוי הכוח משנת 1945 ודחיית הבקשה על רקע זיופה אינן במחלוקת, והן שפירי הן פקיד האפוטרופוס לנכסי

נפקדים אישורו את הדברים בעדותם ובמכתב שהפנה שפריר לאפוטרופוס מיום 12.11.2012.

בית משפט קמא דחה את גרסתו של עאדל לפיה מצא את ייפוי הכוח בבית אביו דיאב ולא ידע כי הוא מזויף. בית המשפט התייחס לדמיון שבין ייפוי הכוח הנ"ל לבין המסמכים המזויפים מושא האישומים האחרים ולשיטת הפעולה הדומה, וקבע כי מעורבותו של עאדל הוכחה מעבר לכל ספק סביר. עאדל הורשע אפוא בשורה של עבירות גם בגין חלקו באישום זה.

אישום 15

23. אישום זה מתייחס לעאדל, מרשי וערטול (להלן יחד באישום זה: המערערים).

בתמצית שבתמצית, במסגרת אישום זה יוחס למערערים זיוף של ארבעה ייפויי כוח הנחזים להיות חתומים בידי המנוחה פיירוז דחדל, בעלת מקרקעין מסוימים בשטח 12.3 דונם ובשווי 5.5 מיליון ₪ (להלן באישום זה: הקרקע).

על פי המתואר בכתב האישום, עאדל וערטול עשו שימוש בייפויי הכוח המזויפים במספר הזדמנויות, ובין היתר, מכרו חלקים מהקרקע לאחרים ורשמו הערת אזהרה על הזכויות בקרקע בין היתר לטובת בני משפחתו של עאדל.

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

24. בית המשפט קבע כי שלושה מבין ארבעה ייפויי הכוח הוכחו כמזויפים והפעולות שעשו עאדל וערטול על סמך ייפויי כוח אלה נועדו לאפשר את העברת הקרקע במרמה. בית המשפט הרשיע אפוא את עאדל וערטול בשורת עבירות, וזיכה את מרשי

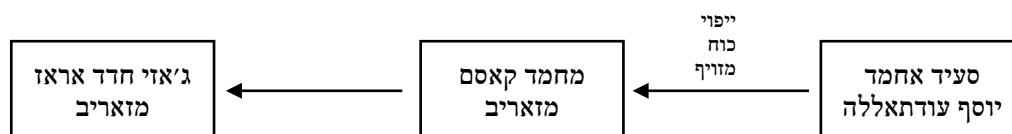
וכן את עאדל וערטול ממספר עבירות ביניהן עבירות של סחיטה באיומים והדחה בחקירה שיוחסו להם במסגרת אישום זה, ועל כך יורחב בפסק דינו של השופט שטיין.

אישום 17

25. אישום זה מתייחס לשפירר ולנאשמים 7 ו-9 בכתב האישום, גאזי חדר אראז מזאריב וענאן עטיה, שעניינם אינו בפנינו. נאשמים אלה הורשעו על פי הודאתם ודינם נגזר (להלן יחד באישום זה: המערערים). בית המשפט פירט את עובדות אישום זה וקבע כי העובדות הנוגעות לחלקו של שפירר הוכחו ולא עומדות במחלוקת, למעט טענת המדינה כי שפירר ידע כי המסמכים מזויפים וכי היה לו חלק בתכנית הזיוף.

לפי אישום זה, המנוח סעיד אחמד יוסף עודתאללה ז"ל (להלן: המנוח סעיד) היה הבעלים של מקרקעין הידועים כחלקה 8 בגוש 17495 (להלן באישום זה: הקרקע). שטח הקרקע 16 דונם ושוויה 4.5 מיליון ₪. בחלק של האישום המיוחס לשפירר נטען, כי שפירר והנאשמים 7 ו-9 זייפו ייפוי כוח נוטריוני שלפיו המנוח סעיד מכר ביום 25.12.1946 את הקרקע למחמד קאסם מזאריב ז"ל, אביו של הנאשם 7. בייפוי הכוח נרשם מחמוד מריסאת, אביו של הנאשם 1 בכתב האישום (עאדל מריסאת), כמיופה כוח להשלמת העסקה. שפירר והנאשמים 7 ו-9 זייפו ייפוי כוח נוסף מיום 21.5.1997 שלפיו מחמד קאסם מזאריב ז"ל העביר את הקרקע לבנו, הנאשם 7, כשבמסמך זה זויפה חתימתו וחותמתו של הנוטריון שלכאורה אימת את המסמך.

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקע:

ביום 11.4.2011 המערערים הגישו ללשכת מיסוי מקרקעין שתי הצהרות על העברות הקרקע, האחת מהמנוח סעיד למנוח מחמד קאסם מזאריב והשנייה מהמנוח מחמד קאסם מזאריב לנאשם 7. בהמשך האישום מפורטות פעולות זיוף ומעשים נוספים שביצעו הנאשמים 7 ו-9, ואיני מוצא לפרטם.

26. בית משפט קמא קבע ביחס לאישום זה כי שני ייפויי הכוח הוכחו כמזויפים, בין היתר בשל כך שייפוי הכוח משנת 1946 ערוך וכתוב באופן זהה לייפויי כוח מזויפים

אחרים; מסמך זה אינו נושא מספר סידורי ועותק ממנו לא מצוי בגנוז המדינה; והודעתו של עורך הדין שלכאורה ערך את ייפוי הכוח משנת 1997, שבה טען כי המסמך מזויף ואינו דומה לנוסח ייפוי הכוח שהוא ערך. עוד נקבע כי שפריר דיווח על העברות הקרקע בהסתמך על ייפוי הכוח המזויפים הן על בסיס עדותו הן על בסיס תיקי מיסוי מקרקעין שהוגשו בהסכמה. כך, ההצהרות על מכירת הקרקע מהמנוח סעיד למנוח מחמד קאסם מזאריב ומהאחרון לנאשם 7 חתומות בידי הנאשם 7 ומאומות בידי שפריר. לפיכך קבע בית המשפט כי הוכחו העובדות המפורטות באישום זה הנוגעות לחלקו של שפריר במעשים ולמעשה הן אינן עומדות במחלוקת, למעט מעורבותו ומודעתו לעצם הזיוף. כאמור, על מסקנותיו של בית משפט קמא ביחס למודעותו של שפריר עוד אשוב להלן.

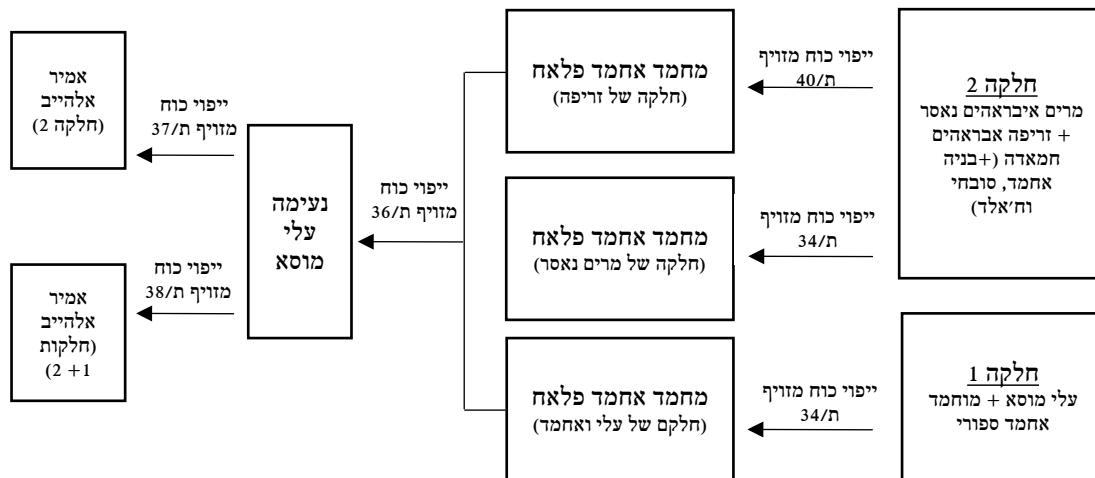
אישום 19

27. אישום זה מתייחס לשפריר ולאמיר הייב, הנאשם 10 (להלן יחד לצורך אישום זה: המערערים). גם אישום זה מגלה סיפור מעשה סבוך שיתואר להלן.

המנוחה מרים איברהים נאסר ז"ל (להלן: המנוחה מרים) והמנוחה זריפה אברהים חמאדה ז"ל (להלן: המנוחה זריפה) ובניה, אחמד סובחי וח'אלד, היו בעלים במשותף של מקרקעין הידועים כחלקה 2 בגוש 10342. חלקה של מרים בקרקע היה 1.25 דונם וחלקם של זריפה ובניה 13.3 דונם. המנוח עלי מוסא ז"ל (להלן: המנוח עלי) והמנוח מוחמד אחמד ספורי (להלן: המנוח ספורי) גם הם היו בעלים במשותף של מקרקעין הידועים כחלקה 1 בגוש 10342. חלקו של עלי בקרקע היה 3.6 דונם וחלקו של ספורי היה כ-27.7 דונם. המקרקעין מוערכים בשווי של כ-2.5 מיליון ₪.

על פי כתב האישום, המערערים זיפו חמישה ייפוי כוח נוטריונים כמפורט להלן: ייפוי כוח מיום 22.1.1946 שלפיו המנוחה מרים, המנוח עלי והמנוח ספורי מכרו את חלקם במקרקעין למוחמד אחמד פלאח ז"ל, אביו של אמיר הייב (להלן ובהתאמה: ייפוי הכוח הראשון ו-המנוח מוחמד פלאח); ייפוי כוח מיום 12.12.1956 שלפיו המנוחה זריפה ובניה מכרו את זכויותיהם במקרקעין למנוח מוחמד פלאח (להלן: ייפוי הכוח השני); ייפוי כוח מיום 2.4.1972 שלפיו המנוח מוחמד פלאח העביר במתנה ללא תמורה את הזכויות שלכאורה רכש לאשתו המנוחה, נעימה עלי מוסא (להלן ובהתאמה: ייפוי הכוח השלישי ו-המנוחה נעימה); ייפוי כוח מיום 5.4.1992 שלפיו המנוחה נעימה העבירה במתנה ללא תמורה את זכויותיה בחלקה 2 לבנה אמיר הייב (להלן: ייפוי הכוח הרביעי); וייפוי כוח מיום 7.4.1992 שלפיו המנוחה נעימה העבירה את זכויותיה בחלקות 1 ו-2 לבנה, אמיר הייב (להלן: ייפוי הכוח החמישי).

להלן תרשים המתאר את העברת הקרקעות:

ביום 14.11.2010 המערערים הגישו בלשכת רישום מקרקעין בקשה לרישום הערת אזהרה לטובת אמיר הייב על סמך ייפוי הכוח הראשון, והערה כאמור נרשמה ביום 22.11.2010. ביום 7.12.2010 המערערים הגישו בלשכת מיסוי מקרקעין דיווחים על העברות הקרקעות בהסתמך על ייפוי הכוח המזויפים.

בשלב מסוים פנה אמיר הייב למספר גורמים והציע להם לרכוש חלקים מהקרקעות. ביום 31.12.2010 שפריר ערך הסכם מכר לפיו אמיר הייב מכר שלושה דונמים מהקרקע לאברהים כעביה (להלן: כעביה). ביום 16.1.2011 ערך שפריר הסכם מכר נוסף לפיו אמיר הייב מכר חלק נוסף מהקרקע ליוסף עביד (להלן: עביד), ולמחרת החתימה שילם עביד לאמיר הייב סך של 150,000 ₪. המערערים הגישו בלשכת מיסוי מקרקעין דיווחים על אודות עסקאות אלה.

בשלב מסוים פנה עו"ד חסן אבו אחמד (להלן: עו"ד אבו אחמד) בשם אמיר הייב לסאמי אבו סעיד (להלן: סאמי) והציע לו לרכוש את חלקו של אמיר הייב בקרקעות. סאמי נענה להצעה והציע גם לדודו אחמד חוסיין אבו סעיד לרכוש קרקעות, והאחרון השיב בחיוב. ביום 22.3.2011 ערך עו"ד אבו אחמד שני הסכמי מכר לפיהם אמיר הייב מכר חלקים מהקרקע לסאמי ולאחמד חוסיין אבו סעיד, ובעקבות זאת שילמו האחרונים לעו"ד אבו אחמד סך של 107,000 ₪ ו-150,000 ₪ בהתאמה. סמוך לאחר מכן הוגש מטעם אמיר הייב דיווח על העסקאות ללשכת מיסוי מקרקעין.

על מנת לאפשר את רישום הקרקע על שמו של אמיר הייב, הגיש שפריר בשמו של אמיר הייב ביום 27.6.2011 שתי תביעות לבית המשפט המחוזי בנצרת למתן פסק דין שיצהיר על זכויותיו של אמיר הייב בקרקעות. התביעות הוגשו על סמך ייפוי הכוח המזויפים, ייפוי הכוח הראשון לפיו המנוחים מרים, עלי וספורי מכרו את חלקם במקרקעין למוחמד אחמד פלאח ז"ל, אביו של אמיר הייב, וייפוי הכוח השני לפיו המנוחה זריפה ובניה מכרו גם הם את זכויותיהם במקרקעין למנוח מוחמד פלאח. בו ביום הגישו בניה של המנוחה זריפה תביעה לבית המשפט המחוזי בחיפה נגד אמיר הייב וביקשו להצהיר על בטלות ייפוי הכוח השני ולהורות על מחיקת הערת האזהרה שנרשמה לטובת אמיר הייב על זכויותיהם בקרקע.

שפריר לא כפר בעובדות אישום זה אך אמיר הייב כפר בחלקן וכפר בטענת הזיוף לגבי חלק מייפוי הכוח. בית משפט קמא קבע ביחס לאישום זה כי כל חמשת ייפוי הכוח הם מסמכים מזויפים; כי על בסיס ייפוי הכוח דווחו העברות הקרקע לרשויות מיסוי מקרקעין; וכי אמיר הייב חתם על ההצהרות שהגישו המערערים ללשכת מיסוי מקרקעין, הן בשם המוכר הן בשם הרוכש, וחתמותיו אומתו בידי שפריר.

28. בית המשפט פירט את עדויותיהם של כעביה ועביד לפיהן, בין היתר, אמיר הייב הציע להם לרכוש קרקע שטען כי אביו רכש ממשפחת חמאדה משרעם והשניים השתכנעו והחלו בעריכת הסכמי מכר נפרדים. ההסכם בין עביד לאמיר הייב נחתם במשרדו של עו"ד ג'לאל שלבי (להלן: עו"ד שלבי) ביום 16.12.2010 ובמהלך הפגישה הסביר עו"ד שלבי שלא ניתן לרשום הערת אזהרה לטובת עביד ויעץ לו לא לרכוש את הקרקע. בעקבות שיחה שהתקיימה באותו מעמד בין אמיר הייב לשפריר ובין שפריר לעו"ד שלבי, במסגרתה טען שפריר שניתן לרשום הערת אזהרה על הערת אזהרה, ההסכם נחתם – אך מאחר שעו"ד שלבי לא היה מוכן להמשיך לטפל בעסקה בוטל ההסכם מיום 16.12.2010 ושפריר ערך במקומו הסכם חדש לפיו אמיר הייב התחייב למכור חלק מהקרקע לעביד והוא נחתם ביום 16.1.2011. ביום 30.12.2010 נחתם חוזה המכר שנערך על ידי שפריר למכירת חלק מהקרקע מאמיר הייב לכעביה.

בית המשפט נתן אמון בעדויותיהם של עביד וכעביה, וקבע כי למעשה אין מחלוקת בדבר העובדות המפורטות לעיל ועל כך שבתמורה לקרקע שרכשו עביד וכעביה, עביד שילם סכום העולה על 200,000 ₪ שנכון למועד הכרעת הדין טרם הושב לו. אשר לעסקאות עם סאמי ואחמד חוסיין אבו סעיד, בית המשפט קבע כי לא עלה בידי המדינה להוכיח כי ההסכמים שלכאורה נחתמו בין סאמי ואחמד חוסיין לאמיר הייב וההצהרות שהגיש עו"ד אבו אחמד לרשויות מיסוי מקרקעין בהן דיווח על העסקאות אכן נחתמו

בידי אמיר הייב. לעניין זה, בית המשפט ביכר את גרסתו של אמיר הייב על פני זו של עו"ד אבו אחמד ולפיה אמיר הייב לא הכיר את סאמי ואחמד אבו סעיד, לא אישר את מכירת הקרקע לאחרונים ולא ידע על ההסכמים שנחתמו עימם. בתוך כך צוין כי עו"ד אבו אחמד עשה רושם שלילי ובלתי מהימן, כי בתשובותיו ניסה להרחיק את החשדות בדבר מעורבותו בעסקאות בלתי כשרות, וכי הפרטים שמסר לא התיישבו עם יתר הראיות והעדויות. תמיכה לגרסתו של אמיר הייב ביחס לעסקאות הנ"ל נמצאה גם בעדותו של סאמי לפיה, בין היתר, סאמי ידע על היותו של אמיר הייב צד להסכם רק בחלוף מספר חודשים, ובהתנהלותו של עו"ד אבו אחמד בקשר להליכים המשפטיים שהתנהלו ולתביעה האזרחית שהוגשה נגד אמיר הייב על ידי הבעלים המקוריים של הקרקע. במסגרת תביעה זו נתגלע סכסוך בין שפריר לאמיר הייב בנוגע לשכר הטרחה של שפריר בגין ייצוגו בהליך, ובעקבות הסכסוך הודיע שפריר לבית המשפט כי פוטר ואין הוא מייצג את אמיר הייב. על מנת להבטיח את המשך ייצוגו של אמיר הייב במשפט, עו"ד אבו אחמד שילם מכיסו את שכר הטרחה של שפריר בסך 60,000 ₪. עו"ד אבו אחמד הודה בעובדות אלה בליט ברירה לאחר שהוצגו בפניו השיקים והחשבוניות הנוגעים לתשלום.

בית המשפט דחה גרסתו של אמיר הייב כפי שנטענה בהודעותיו במשטרה, ולפיה הוא מצא את יפויי הכוח המזויפים בבית אמו לאחר שנפטרה, ולא ידע ולא יכול היה לדעת שהמסמכים זויפו. בית המשפט קבע כי מדובר בגרסת כזב מופרכת שאינה עומדת במבחן השכל הישר וההיגיון, והוכח כי חמשת יפויי הכוח זויפו לבקשתו ובידיעתו של אמיר הייב ונועדו לשמש בידיה לצורך גזילת קרקעות מבעליהם החוקיים. הטענה להתיישנות עבירות הזיוף נדחו, ואמיר הייב הורשע בשורת עבירות לרבות עבירה של הלבנת הון ועבירה של מסירת ידיעה לא נכונה במטרה להתחמק ממס. עם זאת, אמיר הייב זוכה מהעבירות שיוחסו לו בגין העסקאות עם סאמי ואחמד אבו סעיד.

אישום 20

29. אישום זה מתייחס לעאדל בלבד. במסגרת אישום זה יוחסה לעאדל עבירה של סחיטה באיומים כלפי עורך דין שייצג את עאדל ואת מרשי בתביעה לבעלות במקרקעין מסוימים, וזאת בגין דברים שאמר לעורך הדין על רקע סכסוך שהתגלע ביניהם. בית המשפט קבע כי לא הוכח שעאדל איים על עורך הדין במישרין או בעקיפין, והוא זוכה מהמיוחס לו באישום זה.

30. מתייחס לערטול בלבד. במסגרת אישום זה הורשע ערטול בעבירות לפי פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: פקודת מס הכנסה), לאחר שלא ניהל פנקסי חשבונות ולא דיווח על הכנסות שנוצרו לו מעבודתו כעורך דין עצמאי בין השנים 2009-2015.

סיכום העבירות והעונשים

31. לסיכום הדברים, בית המשפט הרשיע כל אחד מהמערערים בעבירות הבאות:

(-) עאדל – סחיטה באיומים, עבירה לפי סעיף 428 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) במסגרת אישום 1; קשירת קשר לביצוע פשע, עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין בשישה אישומים (אישומים מס' 2, 10, 11, 12, 14, ו-15); זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 418 לחוק העונשין בעשרה אישומים (אישומים מס' 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 14, ו-15); שימוש במסמך מזויף, עבירה לפי סעיף 420 לחוק העונשין בעשרה אישומים (אישומים מס' 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 14, ו-15); קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין באישומים מס' 2 ו-15; ניסיון לקבלת דבר במרמה, עבירה לפי סעיפים 415 + 25 לחוק העונשין בתשעה אישומים (אישומים מס' 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, ו-14); מסירת הצהרה לא נכונה לרשויות מיסוי מקרקעין ביודעין, עבירה לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963 (להלן: חוק מיסוי מקרקעין) בתשעה אישומים (אישומים מס' 2, 3, 4, 9, 10, 11, 12, ו-15); מרמה, עבירה לפי סעיפים 220(4) ו-5 לפקודת מס הכנסה באישום מס' 15; ומסירת ידיעה לא נכונה במטרה להתחמק ממס, עבירה לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין באישום מס' 15.

(-) סעידה – קשירת קשר לביצוע פשע, עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין באישומים מס' 1 ו-2; זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 418 לחוק העונשין באישומים מס' 1 ו-2; שימוש במסמך מזויף, עבירה לפי סעיף 420 לחוק העונשין באישומים מס' 1 ו-2; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין באישומים מס' 1 ו-2; ניסיון לקבלת דבר במרמה, עבירה לפי סעיפים 415 + 25 לחוק העונשין באישום מס' 2; הלבנת הון, עבירה לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: חוק איסור

הלבנת הון) באישום מס' 1; שיבוש מהלכי משפט, עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין באישום מס' 1; מסירת הצהרה לא נכונה לרשויות מיסוי מקרקעין ביודעין, עבירה לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין באישומים מס' 1 ו-2.

(-) מרשי – זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 418 לחוק העונשין בארבעה אישומים (אישומים מס' 6 (חלק שני), 10, 11 ו-12); שימוש במסמך מזויף, עבירה לפי סעיף 420 לחוק העונשין בארבעה אישומים (אישומים מס' 6 (חלק שני), 10, 11 ו-12); קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין באישום מס' 6; ניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיפים 415 + 25 לחוק העונשין בשלושה אישומים (אישומים מס' 10, 11 ו-12); הלבנת הון, עבירה לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון באישום מס' 6; מסירת הצהרה לא נכונה לרשויות מיסוי מקרקעין ביודעין, עבירה לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין בארבעה אישומים (אישומים מס' 6 (חלק שני), 10, 11 ו-12); וקשירת קשר לביצוע פשע, עבירה לפי סעיף 499(א) לחוק העונשין באישומים מס' 10, 11 ו-12 [העבירה האחרונה הושמטה מרשימת העבירות שפורטה בגזר הדין].

(-) ערטול – זיוף מסמך, עבירה לפי סעיף 418 רישא לחוק העונשין באישום מס' 2; זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 418 סיפא לחוק העונשין באישומים מס' 13 ו-15; שימוש במסמך מזויף, עבירה לפי סעיף 420 לחוק העונשין באישומים מס' 13 ו-15; הדחה בחקירה, עבירה לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין באישום מס' 13; קשירת קשר לביצוע פשע, עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין באישום מס' 15; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין באישום מס' 15; מסירת הצהרה לא נכונה ביודעין, עבירה לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין באישום מס' 15; מרמה, עבירה לפי סעיפים 220(4) ו-5) לפקודת מס הכנסה באישומים מס' 15 ו-23; מסירת ידיעה לא נכונה במטרה להתחמק ממס, עבירה לפי סעיף 98(ג)(2) לחוק מיסוי מקרקעין באישום מס' 15; ועבירה של אי-קיום דרישות מסויימות (ניהול פנקסי חשבונות בהתאם להוראות המנהל), עבירה לפי סעיף 216(5) לפקודת מס הכנסה באישום מס' 23.

(-) אמיר הייב – זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 418 לחוק העונשין; שימוש במסמך מזויף, עבירה לפי סעיף 420 לחוק העונשין; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין; הלבנת הון, עבירה לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון; שיבוש הליכי משפט, עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין; מסירת הצהרה לא נכונה למיסוי מקרקעין ביודעין, עבירה

לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין; ועבירה של מסירת הצהרה לא נכונה לרשויות המס במטרה להתחמק ממס, עבירה לפי סעיף 298(ג2) לחוק מיסוי מקרקעין (כל העבירות במסגרת אישום מס' 19).

(-) שפירד – שימוש במסמך מזויף, עבירה לפי סעיף 420 לחוק העונשין ב-11 אישומים (אישומים מס' 1, 2, 3, 6, 9, 10, 11, 12, 14, 17 ו-19); קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין בשלושה אישומים (אישומים מס' 1, 2 ו-19); ניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 + סעיף 25 לחוק העונשין בשבעה אישומים (אישומים מס' 2, 3, 9, 10, 11, 12 ו-14); שיבוש הליכי משפט, עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין בשלושה אישומים (אישומים מס' 1, 2 ו-19); ומסירת הצהרה לא נכונה לרשויות המס ביודעין, עבירה לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין בעשרה אישומים (אישומים מס' 1, 2, 3, 9, 10, 11, 12, 14, 17 ו-19).

32. בית משפט קמא השית על המערערים את העונשים הבאים:

(-) עאדל – 40 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי המעצר; קנס כספי בסך 40,000 ₪ או 4 חודשי מאסר תמורתו; ו-18 חודשי מאסר על תנאי כמפורט בגזר הדין.

(-) טעידה – 24 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי המעצר; קנס כספי בסך 60,000 ₪ או 6 חודשי מאסר תמורתו; 12 חודשי מאסר על תנאי כמפורט בגזר הדין; ופיצוי בסך 180,000 ₪ לעבד אללטיף מוראד.

(-) מרשי – 36 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי המעצר; קנס כספי בסך 20,000 ₪ או שני חודשי מאסר תמורתו; ו-12 חודשי מאסר על תנאי כמפורט בגזר הדין.

(-) עדטול – 30 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי המעצר; קנס כספי בסך 60,000 ₪ או 6 חודשי מאסר תמורתו; ו-12 חודשי מאסר על תנאי כמפורט בגזר הדין.

(-) אמיר הייב – 36 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי המעצר; קנס כספי בסך 60,000 ₪ או 6 חודשי מאסר תמורתו; 12 חודשי מאסר על תנאי כמפורט בגזר הדין; ופיצוי בסך 220,000 ₪ ליוסף עבד.

(-) שפיר – 30 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי המעצר; קנס כספי בסך 80,000 ₪ או 8 חודשי מאסר תמורתו; 12 חודשי מאסר על תנאי כמפורט בגזר הדין; ופיצוי בסך 180,000 ₪ לעבד אללטיף מוראד.

ערעורו של שפיר וערעור המדינה

33. שפיר היה מעורב כעורך דין בחלק נכבד מהאישומים בכתב האישום כמי שהגיש הצהרות לרשויות המס וכמי שהגיש תביעות לבית המשפט המחוזי על סמך המסמכים המזויפים. בית המשפט המחוזי זיכה את שפיר מהעבירות החמורות של זיוף וקשירת קשר, אך מצא כי שפיר עצם את עיניו בפני מעשי הזיוף.

המדינה ייחסה לשפיר מעורבות עמוקה במעשי הזיוף והתרמית וביקשה להשית עליו מאסר בפועל של עשר שנים. בית משפט קמא מצא כי לשפיר אמנם לא הייתה מעורבות במעשי הזיוף, אך בסיפא לפסק דינו בחן לאורך עשרות עמודים את היסוד הנפשי של שפיר, ומצא כי זה עצם את עיניו לנוכח המסמכים והפעולות החשודות. על מסקנתו של בית משפט קמא כי שפיר לא היה חלק מהקנוניה ולא הייתה לו מעורבות במעשי הזיוף – נסב ערעורה של המדינה. על מסקנתו של בית משפט קמא כי שפיר עצם את עיניו והיה מודע לכך שמדובר במסמכים מזויפים – נסב ערעורו של שפיר.

נקדים אחרית לראשית ונאמר כי לסופו של יום מצאנו להתערב במסקנתו של בית משפט קמא ולזכות את שפיר מחמת הספק מכל האישומים שיוחסו לו.

34. כתב האישום כמפורט לעיל, ייחס לשפיר 11 אישומים, כמי שהיה חלק מחבורת הזייפנים והרמאים שקשרו קשר לגנוב קרקעות מבעליהם החוקיים. בהכרעת הדין זיכה בית המשפט את שפיר מקשירת הקשר, וקבע כי שפיר לא היה חלק מהחבורה ולא היה שותף לקנוניה הפלילית. משכך, זוכה שפיר מעבירות קשירת הקשר והזיוף ומעבירות המס ואיסור הלבנת ההון. בשל חשיבותם, נביא את הדברים כלשונם בהכרעת הדין:

”כפי שיפורט להלן, הראיות שהציגו המאשימה והסניגור, אינן תומכות בטענה שנאשם מס’ 2 [שפיר – י”ע] היה חלק מהקנוניה, אלא מלמדים כי הוא פעל כעורך דין, שלא הייתה לו מעורבות בתכנון מעשה המרמה והזיוף והשגת המסמכים המזויפים. כמו כן, לא הוכח ברמה הנדרשת בהליך הפלילי, כי המסמכים זויפו לבקשתו של נאשם מס’ 2, בהסכמתו או דעתו, שהיה לו אינטרס אישי

בזיוף המסמכים, או שצמחה לו כל טובת הנאה מזיופם [...] (שם, פסקה 509 להכרעת הדין).

אילו לנאשם 2 היה חלק בקנוניה שנרקמה ואילו היה חלק מתכנית המרמה, סביר להניח שוליד ופארוק היו מספרים בהודעותיהם במשטרה ובעדויותיהם בפניי, כי לנאשם 2 היה חלק בקנוניה שנרקמה. אדרבא, הן פארוק רחאל והן וליד הייב העידו שניהם, כי הם לא סיפרו לנאשם 2 שמדובר במסמכים מזויפים ולכן, הם לא יכולים היו לאשר שהוא ידע שמדובר במסמכים מזויפים [...] השתלשלות אירועים זו אינה תומכת באפשרות שנאשם 2 היה חלק מהקנוניה ואף שוללת אותה. אילו נאשם 2 היווה חלק מהקנוניה, פארוק רחאל לא היה מציג את עצמו בפניו כוליד הייב. דבר נוסף, בגין ייצוגו בהעברת הזכויות בהסתמך על ייפויי הכוח המזויפים, גבה נאשם 2 מוליד הייב שכר טרחה בסך 12,500 ₪ כפי שעולה מחשבונית המס שהנפיק נאשם 2 בזמן אמת (9.11.2010 – מוצג נ/45). עובדה זו מלמדת, כי נאשם 2 פעל כעורך דין שייצג לקוח ולא כשותף לדבר עבירה (שם, פסקה 510) [...] ברם, לא הוכח שלנתבע 2 [צ"ל לנאשם 2, שפריר – י"ע] הייתה ידיעה פוזיטיבית באשר לטעמים האמתיים, שהניעו את נאשם 4 להיות מעורב, שכן קיימת אפשרות, שלא ניתן לפסול אותה כבלתי סבירה לחלוטין, שנאשם מס' 2 סבר שמעורבותו נבעה מהיכרותו עם וליד הייב ופארוק רחאל (שם, פסקה 511).

ראיות בעלות משקל ממשי שמלמדות שנאשם 2 פעל כעורך דין שייצג לקוח ולא כשותף לדבר עבירה שהיה לו חלק בקנוניה, קיימות דווקא באישום 19. כזכור, באישום 19 ייצג נאשם 2 את אמיר הייב (נאשם 10), והגיש בשמו שתי תביעות לבית משפט זה למתן פסקי דין הצהרתיים על סמך ייפויי כוח מזויפים. כפי שהובא לעיל, במסגרת טיפולו בתביעות אלה, פרץ סכסוך בין נאשם 2 לבין נאשם 10 לאחר שהאחרון לא עמד בהתחייבותו כלפי נאשם 2 לשלם את שכר טרחתו בגין הייצוג. בעקבות סכסוך זה פיטר נאשם 10 את נאשם 2, ואז הגיש נאשם 2 ביום 27/8/2012 הודעה לבית המשפט שלפיה, נאשם 10 פיטר אותו ועל כן, הוא אינו מייצג אותו יותר. [...] עובדות אלה שומטות את הבסיס לטענת המאשימה שנאשם 2 לא התנהג כעורך דין שייצג לקוח, אלא כשותף לדבר עבירה וכמבצע בצוותא (שם, פסקה 513) [...] עו"ד אבו אחמד אף ערך הסכמי מכר בין נאשם 10 לבין סאמי אבו סעיד ואחמד אבו סעיד, וגבה מהם מאות אלפי שקלים תמורת הקרקע, ללא מעורבותו של נאשם 2 וללא ידיעתו. גם עובדות אלה אינן מתיישבות עם התזה שהציגה המאשימה בסיכומיה שלפיה, נאשם 2 היה חלק מהקנוניה (שם, פסקה 514).

עובדה נוספת, אשר אינה מתיישבת עם התזה שהציגה המאשימה בסיכומיה נוגעת להתנהלותו של נאשם 2

באישומים 6 ו-14. באישומים אלה הגיש נאשם 2 דיווח על העסקאות לרשויות מיסוי מקרקעין בין המנוח אליאס עבדו שאהין והמנוח עלי אחמד אלחרבג'י לבין דיאב פלאח, אביו של נאשם 3. כמו כן, הגיש נאשם 2 בקשות לאפטרופוס על נכסי נפקדים לשחרור הנכסים בהסתמך על ייפויי הכוח המזויפים שנחתמו לכאורה בין שני המנוחים הנ"ל לבין דיאב פלאח. בעקבות פנייה זו ביקש האפטרופוס על נכסי נפקדים לבדוק את ייפויי הכוח במעבדת מז"פ, נאשם 2 הסכים לבדיקה, שיתף פעולה, מסר את המסמכים המקוריים ולפי דבריו במשטרה, עלות הבדיקות אף מומנה על ידו מכספי לקוחותיו. אין מחלוקת, כי לאחר שהתקבלה חוות דעת מז"פ שקבעה, כי המסמכים מזויפים, הפסיק נאשם 2 את טיפולו בעסקאות, ואז חיפש נאשם 3 דרכים אחרות להשתלט על הקרקע של המנוח אליאס עבדו שאהין, כפי שנקבע במסגרת הדיון בחלק השני של אישום 6, וזאת ללא מעורבות נאשם 2 וללא ידיעתו (שם, פסקה 515) [...]. הסכמתו של נאשם 2 לבדיקת המסמכים במעבדת מז"פ, שיתוף הפעולה שלו עם דרישת האפטרופוס לביצוע הבדיקה, מסירת המסמכים המקוריים לבדיקה, מימון עלות הבדיקות, הפסקת הטיפול בעסקאות מרגע שהתקבלה חוות דעת מז"פ, ופנייתו של נאשם 3 לאפיקים אחרים לצורך השתלטות על הקרקע של המנוח אליאס עבדו שאהין ללא ידיעת נאשם 2 וללא מעורבותו, כל אלה אינם מתיישבים עם התזה שלפיה נאשם 2 היה חלק מהקנוניה (שם, פסקה 516).

זאת ועוד, אין מחלוקת כי הנאשמים 3, 4, 5 ו-10 שבמרבית האישומים ייפויי הכוח הטיבו עמם, תכננו מעשי זיוף ומרמה נוספים, שהנאשם מס' 2 לא היה מעורב בהם, ומסרו את הטיפול בייפויי הכוח המזויפים באותם מקרים לעורכי דין אחרים, שאינם קשורים לנאשם [...]. אין מחלוקת, כי פעולות אלה שבוצעו על ידי הנאשמים 3 ו-8, נעשו ללא ידיעתו של נאשם 2 וללא מעורבותו. אילו נאשם 2 היווה חלק מהרשת שזייפה את ייפויי הכוח, ותכננה להשתלט על קרקעות של אחרים, לא הייתה כל סיבה שהטיפול בעסקאות אלה לא יימסר לנאשם 2, שיש לו קשרים טובים הן עם נאשם 3 והן עם נאשם 4 (שם, פסקה 517). העובדה שהטיפול באישומים הנ"ל (4, 13 ו-15) לא נמסר לנאשם 2 אינה מקרית, אלא מלמדת על הלך רוחם של הנאשמים המעורבים בפרשות אלה ועל חששם שנאשם 2 לא יסכים לטפל בהן [...] שוב, מאחר שהמעורבים בפרשה ידעו, ככל הנראה, שנאשם 2 לא יסכים לשתף פעולה ולאשר חתימות של אדם שלא הופיע בפניו, הם גייסו את נאשם 8, שאימת את חתימתה של אמנה ערפאת, כאילו חתמה בפניו, על אף שלא כך הדבר. כך גם פעל נאשם 3 באישום 15 עת גייס את נאשם 8 לאימות החתימות הנחזות להיות חתימותיה של המנוחה פיירוז דחדל, על אף שהיא לא חתמה על אותם מסמכים. פנייתם של המעורבים באישומים 4, 13 ו-15 לעורכי דין

אחרים כדי לטפל בעסקאות נשוא אותם אישומים, אינה, אם כן, מקרית. פניה זו מקורה בצורך באימות כוזב של עורך דין לחתימות של אנשים שהיו אז בחיים ובידיעתם שנאשם 2 לא יסכים למהלך כזה. גם עובדה זו מלמדת, כי נאשם מס' 2 לא היווה חלק מהקנוניה" (שם, פסקה 518).

בית משפט קמא דחה גם את טענת המדינה כי יש להחיל על שפריר את הדוקטרינה של מעשים דומים:

"המאפיינים הדומים עליהם עמדה המאשימה בסיכומיה ועליהם עמדתי באופן מפורט במסגרת הדיון בחלקו של נאשם 3 באישומים המיוחסים לו, מתייחסים בעיקר לאופן שבו פעלו הנאשמים שעסקו במלאכת הזיוף ישירות [...] כל אלה הם מאפיינים הנוגעים לנאשמים שהשיגו את ייפוי הכוח ומסרו אותם לנאשם מס' 2 ועל כן, טענת המאשימה שמאפיינים אלה מלמדים על היסוד הנפשי של המעורבים בפרשות השונות טובה כנגד מי שהשיג אותם ומסר אותם לנאשם מס' 2, כנגד מי שהוכח לגביו כי הוא עסק בהכנת המסמכים, או כנגד מי שהמסמכים באו לקדם את ענייניו [...] שונים פני הדברים כאשר מדובר בעורך דין שעל פי הראיות שהובאו, המסמכים (צ"ל המסמכים – י"ע) נמסרו לטיפולו על ידי הנאשמים השונים. העובדה שהוכח, כי העסקאות בהן טיפל נאשם 2 לבקשת הנאשמים השונים הן עסקאות כוזב המבוססות על מסמכים מזויפים, אינה יכולה כשלעצמה להוות ראיה למעורבותו הישירה של הנאשם מס' 2 במעשי הזיוף והמרמה, גם אם מדובר בעסקאות בעלות מאפיינים דומים [...]" (שם, פסקה 520).

35. למקרא הדברים הנחרצים של בית משפט קמא, ניתן היה לסבור כי שפריר יזוכה מכל אשמה, אלא שבנקודה זו אנו מוצאים תפנית בהכרעת הדין. מכאן ואילך בחן בית המשפט את פעולותיו של שפריר והגיע למסקנה כי שפריר ידע כי המסמכים שנמסרו לטיפולו הם מסמכים מזויפים ולכל הפחות עצם את עיניו על אף שהתעורר אצלו חשד כי המסמכים מזויפים. לטעמי, בין מסקנה זו לבין המסקנה הנחרצת, המבוססת על הנמקה משכנעת לטעמי, כי שפריר לא היה שותף לקנוניה ולמעשי הזיוף, קיים דיסוננס שקשה ליישבו. אף קיים קושי בכך שקודם למתן הכרעת הדין, שפריר לא הועמד על האפשרות כי יורשע ביסוד נפשי של ידיעה או מודעות (עצימת עיניים) חלף טענת המדינה כי היה שותף, מלכתחילה, בעבירות הזיוף וקשירת הקשר.

36. עודנו באים לבחון את פסק דינו של בית משפט קמא ביחס לשפריר, אזכיר כי כלל אי ההתערבות בממצאי עובדה ומהימנות אינו הרמטי, ונקבעו לו מספר חריגים,

שעליהם עמדתי בהרחבה בע"פ 8146/09 אבשלום נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (8.9.2011). והם: כאשר ממצאי הערכאה הדיונית מתבססים על שיקולים שבהגיון ובשכל ישר או על סבירות של העדות; כאשר מדובר במסקנות להבדיל מעובדות; כאשר הערכאה הדיונית התעלמה לחלוטין מראיות או לא שמה לב לפרטים מהותיים בחומר הראיות; כאשר הערכאה הדיונית התעלמה מסתירות מהותיות בעדות עליה נסמכה או מסתירות בין העדות עליה נסמכה לבין עדויות אחרות; כאשר הערכאה הדיונית אימצה גרסה מופרכת וחסרת הגיון; כאשר נפלה טעות מהותית או טעות "בולטת לעין" בהערכת המהימנות; כאשר ממצאי הערכאה הדיונית מבוססים על ראיות בכתב, תמליל, קלטת או התרשמות מחפץ; כאשר השופט שכתב את פסק הדין אינו השופט ששמע את הראיות; כאשר חלף זמן רב משמיעת הראיות ועד שנכתב פסק הדין.

37. בית משפט קמא ייחס לשפיר ידיעה, ולמיצער, מודעות לכך שמדובר במסמכים מזויפים: "המאשימה הציגה מארג ראיתי מרשים של ראיות נסיבתיות בעלות משקל ממשי, אשר מוכיחות מעבר לכל ספק סביר, כי הנאשם מס' 2 ידע בפועל כי המסמכים שנמסרו לטיפולו הם מסמכים מזויפים, ולכל הפחות קינן בליבו חשד ממשי כבד וקונקרטי באשר למהות המסמכים [...] על אף ידיעתו כי מדובר במסמכים מזויפים, הגיש נאשם מס' 2 תביעות לבתי המשפט על סמך אותם מסמכים מזויפים [...] (שם, פסקה 527, הדגשות הוספו).

ככל שבחשד עסקינן, הרי שסעיף 20(א) לחוק העונשין מגדיר מחשבה פלילית כ"מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה [...]" וסעיף קטן (ג) קובע כי לענין סעיף זה –

- (1) רואים אדם שחשד בדבר טיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום הנסיבות כמי שהיה מודע להם, אם נמנע מלבררם;
- (2) [...]

עצימת עיניים לנוכח חשד והימנעות מלברר את החשד שקולה אפוא למודעות, וככלל, "כאשר ממערכת הנסיבות האובייקטיביות עולה, כי בלבו של כל אדם בר-דעת היה מתעורר חשד, עשוי הדבר להקים חזקה עובדתית הפועלת לחובת הנאשם. כך, ניתן להניח כי מערכת נסיבות שהייתה מעוררת חשדו של כל אחד אחר, וודאי עוררה, בפועל, גם את חשדו של העושה" (ע"פ 11699/05 סרפנ' מדינת ישראל, פסקה 4 (23.6.2008)).

הרשעתו של שפריר בתזה של ידיעה או למצער של עצימת עיניים מבוססת לכאורה על קביעות מהימנות, אך כשבוחנים את הדברים לעומקם, ההרשעה מתבססת בעיקרה על ראיות נסיבתיות ועל המסקנה שבית משפט קמא הסיק מהן. ודוק: הרשעה על בסיס של ראיות נסיבתיות אינה בהכרח "חלשה" מהרשעה על סמך עדויות ישירות. אדרבה, הצטברות של ראיות נסיבתיות מפחיתה את החשש להרשעת שווא. אולם על מנת להרשיע על בסיס ראיות נסיבתיות עלינו לקבל כל ראיה נסיבתית בפני עצמה כדי לקבוע אם ניתן להשתית עליה ממצא עובדתי. בשלב השני יש לבחון את מסכת הראיות הנסיבתיות כולה בהתבסס על ניסיון החיים ועל השכל הישר ו"נדרש כי שילובן יוביל למסקנה מפלילה כמסקנה סבירה אפשרית יחידה. בהתקיים מסקנה סבירה אפשרית אחרת, שהיא ממשית ואינה דמיונית, שאין בה כדי הפללת הנאשם, דינו לצאת זכאי" (ע"פ 2102/04 קייט נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (28.5.2007); וראו מבין רבים נוספים ע"פ 6392/13 מדינת ישראל נ' קריאף, פסקה 99 והאסמכתאות שם (21.1.2015)). לטעמי, מארג הראיות שזקף בית משפט קמא לחובתו של שפריר אכן מעורר תמיהה, אך אינו מביא למסקנה סבירה אפשרית יחידה כי שפריר ידע או לפחות עצם את עיניו מלראות כי במסמכים מזויפים עסקינן.

38. בית משפט קמא הגיע למסקנה כי שפריר לא היה מעורב בקנוניה ועל כך כאמור נסב ערעור המדינה. אך גם המדינה הסכימה בטיעוניה לפנינו כי שפריר לא היה נכון "ללכלך" את ידיו בפעולות כמו מתן אישור כוזב לחתימה של מי שלא חתם בפניו. לשיטת המדינה, זו הסיבה שבגינה היו מקרים שבהם המעורבים בקנוניה ידעו שעליהם לפנות לעורך דין אחר או לפעול בדרך אחרת שלא באמצעותו של שפריר. נקודת מוצא זו, ולפיה חבורת הזייפנים והנוכלים ידעה שאינה יכולה לסמוך על שפריר, מקשה מלכתחילה לאמץ את תזת הידיעה או עצימת העיניים המיוחסת לשפריר, ומכל מקום, אינה מתיישבת עם ערעור המדינה על זיכוי של שפריר כמי שקשר קשר מלכתחילה עם הזייפנים והרמאים.

בית משפט קמא הרשיע את שפריר ב-11 אישומים. אין לכחד כי צבר המקרים, העובדה שכולם באזור נצרת ובכל אחד מהם מעורב ייפוי כוח נושן – כל אלה יוצרים תמונה לכאורית של דפוס פעולה ומעשים דומים. אלא שבית משפט קמא דחה את הטענה למעשים דומים, וביסס את הרשעתו של שפריר על מספר נימוקים שהביאו אותו למסקנה המרשיעה. להלן נעמוד על נימוקים אלה, ונבחן אותם אחד לאחד.

העדר מספרים סידוריים על גבי חלק גדול מייפוי הכוח המזויפים (פסקאות 528-530 להכרעת הדיו)

39. 20 ייפויי כוח נמסרו לשפריר, וב-9 ייפויי כוח ששימשו ב-8 מתוך 11 האישומים שבהם הורשע – לא היה מספר סידורי (אישומים 2, 3, 6, 9, 11, 12, 17 ו-19). עניין זה היווה ראיה מרכזית להרשעתו של שפריר ולקביעת בית משפט קמא כי שפריר היה מודע לכך שמדובר במסמכים מזויפים או חשד בכך.

בית המשפט קבע כי שפריר הבחין, אך בחר להתעלם, מהעדר מספר סידורי על ייפויי הכוח, הגם שאינו קורא ערבית "משלא הופיעו בתרגומים של ייפויי הכוח מספרים סידוריים" בעוד שבחלק מייפויי הכוח שנמסרו לטיפולו "הופיעו מספרים סידוריים על גבי ייפויי הכוח, ובחלק מהם, המספר הסידורי אף צוין בעותק המתורגם [...] אילו דובר היה בייפויי כוח אחד או שניים שאין עליהם מספרים סידוריים, ניתן אולי לקבל את הטענה שנאשם מס' 2 לא הבחין בכך, או שלא נתן את דעתו לעובדה זו".

אולם קביעה זו היא בגדר מסקנה שניתן לחלוק עליה.

יש לזכור כי ייפויי הכוח מושא כל האישומים, לא הגיעו אל עו"ד שפריר "בחבילה אחת" אלא בכל עסקה בנפרד, כך שהעדר המספר הסידורי אינו נתון שהיה אמור להדליק נורה אדומה בפני שפריר, וגם בית משפט קמא סבר כי יתכן ששפריר לא יבחין בהעדר מספר סידורי בייפויי כוח נוטריוני אחד או שניים. ובכלל, ייפויי הכוח הנוטריונים היו בשפה הערבית. הם אמנם תורגמו לעברית, אך העדר מספר סידורי אינו "זועק" בתרגום.

ולבסוף, אם קיומו של מספר סידורי בייפויי הכוח הוא כה מרכזי, הרי ששפריר הורשע גם באישומים שבהם היה מספר סידורי בייפויי הכוח.

40. בית המשפט זקף לחובתו של שפריר את עדותו באשר לשיחה שערך בקשר למספר הסידורי עם עורכת דין ממשרדו שתרגמה את ייפויי הכוח, וקבע שהיא שקרית ואינה תואמת את עדותו במשטרה. עוד זקף בית המשפט לחובת שפריר את עדותו במשטרה ובבית המשפט, כי אילו היה מבחין בהעדרו של מספר סידורי הדבר היה חשוד בעינוי. כך אמר שפריר בחקירתו במשטרה:

"ש. אם היית מקבל מוליד או ממישהו אחר ייפויי כוח כאלה שחתומים על ידי הנוטריון הציבורי ואין עליהם מס' סידורי, איך היית פועל. כשאתה מקבל ייפוי כוח כזה ללא מספר סידורי, מה זה אומר? ת. זה חשוד בעיניי".

וכך השיב בחקירתו בבית המשפט: "לכל אישור נוטריוני אמור להיות מספר סידורי...".

אולם יש להבחין בין ידיעה בדיעבד, כאשר שפריר נשאל על כך בחקירתו במשטרה ובעדותו בבית המשפט, לבין ידיעה בזמן אמת, כאשר המסמכים נמסרו לשפריר. וכפי שהשיב שפריר במשטרה ובחקירתו בבית המשפט "אם אני רואה בזמן אמת ייפוי כוח בלי מספר סידורי, זה חשוד בעיניי [...]. אם אני הייתי יודע שבייפוי כוח מסוים אין מספר סידורי זה היה מעלה אצלי חשד...".

אדרבה, אם שפריר היה מודע לכך שייפויי הכוח הם מזויפים, מדוע שיפליל את עצמו ויאמר כי העדר מספר סידורי מעורר חשד. יכול היה לומר כי מדובר בנתון לא חשוב. המסקנה היותר הגיונית היא, שבזמן אמת שפריר לא הבחין בכך, כפי שטען בחקירתו בבית המשפט.

41. שפריר פנה לגננך המדינה (ת/357) במכתבו מיום 19.12.2011 וצירף לפנייתו העתקים של שבעה מייפויי הכוח. וזו לשון הפנייה:

"בשם שולחיי, רוכשי מקרקעין במחוז נצרת, הנני מתכבד לפנות אליך דברים, כדלקמן:

1. אני מטפל ברישום עסקאות מקרקעין שנעשה במחוז נצרת, בשנים שלפני קום המדינה.

2. עסקאות אלה נעשו על ידי חתימה על יפויי כח בלתי חוזרים בפני הנוטריון הציבורי בנצרת.

3. לאור העובדה שיפויי כח אלה נחתמו, על ידי בעלי המקרקעין, שלא היו בעלים של תעודות זהות, מבקש רשם המקרקעין לבדוק כי העתקים של יפויי הכח המקוריים מצויים בגננך המדינה.

4. הנני מתכבד להליט 7 בקשות חתומות על ידי המזכיר הראשי של בית המשפט המחוזי בנצרת, את העתקי יפויי הכח, ושיק בגין האגרה בסך 103 ₪.

6. אודה על קבלת העתקי יפויי הכח הללו, כצילום נאמן למקור, ועל הודעתך היכן ומתי אני יכול לעיין ביפויי הכח המקוריים הנ"ל".

בשבעה מכתבים שונים השיב גנזך המדינה כי יפויי כוח אלה אינם ברשותו. בית משפט קמא פירט את תשובותיו של הגנזך:

"באשר לייפוי הכוח המזויף ת/2 באישום מס' 1 ע"ש המנוחה תוריא בסיוני נרשם בתשובת הגנזך, כי 'בתאריך 16.7.1947 אין אישורים נוטריונים. קיימת קפיצה בספר מתאריך 15.7.1947 ל-17.7.1947'; בתשובה הנוגעת לייפוי הכוח ת/14 באישום מס' 6 על שם אליאס עבדו שאהין נרשם, כי 'בתאריך 24.4.1945 אין אישורים נוטריונים, קיימת קפיצה בספר מתאריך 22.4.1945 לתאריך 25.4.1945'; בתשובה הנוגעת לייפוי הכוח ת/17 באישום מס' 9 על שם המנוח אדיב סאלח אלג'סר נרשם, כי 'בתאריך 5.2.1946 ישנם אישורים נוטריונים, אך לא נושאים את שמות הצדדים כפי שצינת במכתבך'; בתשובה הנוגעת לייפוי הכוח ת/23 באישום מס' 11 על שם נזהה רחמון נרשם, כי 'בתאריך 1.5.1947 לא נמצאו אישורים נוטריונים'; בתשובה הנוגעת לייפוי הכוח ת/24 באישום מס' 12 נרשם, כי 'בתאריך 25.12.1946 אין אישורים נוטריונים, קיימת קפיצה בספר מתאריך 15.12.1945 לתאריך 26.12.1945'; בתשובה הנוגעת לייפוי הכוח ת/31 באישום מס' 17 ע"ש יוסף אחמד עודתאללה נרשם, כי 'בתאריך 25.12.1946 אין אישורים נוטריונים, קיימת קפיצה בספר מתאריך 21.12.1946 לתאריך 27.12.1946' [...] (הדגשות במקור – י"ע)".

בית המשפט קבע כי אינו נותן אמון בגרסתו של שפריר כי מהתשובות של גנזך המדינה, הוא הבין כי יפויי כוח אלה פשוט לא נמצאים בגנזך או שקיימת קפיצה בספר בין התאריכים השונים כך שקיים חסר במסמכים בגנזך, ואין רצף של כל המספרים בכל יום ויום. נקבע כי גם אם ניתן לקבל בדוחק את גרסתו של שפריר כי כך הבין את התשובות שקיבל מהגנזך, אין בכך כדי לתמוך בגרסתו שהוא לא ידע שהמסמכים מזויפים, מה עוד שלגבי שני יפויי כוח קיבל תשובה שהמסמכים לא נמצאים בגנזך, עובדה מחשידה על פי גרסתו של שפריר עצמו.

איני סבור כך, וקביעתו של בית המשפט בנקודה זו אף היא בגדר מסקנה. בפנייתו אל גנזך המדינה תיאר שפריר פרטים שנועדו להקל על זיהוי ואיתור יפויי הכוח: שם החותם, מספרי החלקות, תאריך חתימה, שם הרוכש ועוד. הפרטים שצוינו על ידי עו"ד שפריר הם הפרטים שנדרשו ממנו על ידי גנזך המדינה, כפי שעולה מהתכתובת

במייל בינו לבין גנזך המדינה. שפריר פנה במייל ביום 28.11.2011 לגנזך המדינה (נ/60), כהאי לישראל:

"בהמשך לשיחתי הטלפונית עם אליסה, אבקש לפנות אליכן דברים, כדלקמן:

1. משרדי עוסק במקרקעין, ועוסק ברישום בטאבו של עסקאות מקרקעין שיעשו במגזר הערבי בצפון הארץ.

2. בין היתר, אני עוסק, ברישום עסקאות שנערכו לפני קום המדינה, כאשר העסקאות בוצעו על ידי חתימת המוכר על יפוי כוח בלתי חוזר, בפני הנוטריון הציבורי בנצרת.

3. יש בידי מספר יפויי כח בלתי חוזרים שנחתמו בשנים 1945 עד 1948, ואני מעוניין לדעת האם בגנזך המדינה מצוי העתק של אותם יפויי כח.

4. הייתי מעוניין להגיע אל משרדכן עם יפוי הכח שברשותי, ולבדוק את השאלה האם יש בגנזך המדינה עותקים של יפויי הכח הנ"ל.

5. אודה על מתן הנחיות, כיצד על[ני] לפעול על מנת לבצע את האמור לעיל.

6. בתודה מראש" (הדגשה הוספה – י"ע).

למחרת השיב גנזך המדינה כי עליו לפנות למר יוסי כהן בגנזך המדינה ולצרף את המסמכים הבאים: אישור מקורי ועדכני חתום על ידי בית המשפט; תאריך חתימת יפוי הכוח/פסק הדין; מספר הספר ומספר הדף שבו שמור יפוי הכוח; שם מייפה הכוח ושם מיופה הכוח; בית המשפט בו נחתם יפוי הכוח; ואגרה על סך 103 ₪. אין בתשובת גנזך המדינה דרישה מפורשת לנקוב במספר הסידורי של יפוי הכוח. לא נעלמה מעיני טענת המדינה כי שפריר התבקש להעביר את "מספר הספר ומספר הדף שבו שמור יפוי הכוח" שלטענתה, הוא המספר הסידורי – אך ספק בעיני אם מצופה מעורך דין, ואפילו כזה העוסק בתחום המקרקעין, להכיר את שיטת מספור יפוי הכוח ולהבין מתשובה זו כי היה עליו למסור את המספר הסידורי. מכל מקום, בהתאם לתשובה שקיבל פנה שפריר למר יוסי כהן בגנזך המדינה (ת/357 הנזכר לעיל). פנייה זו כשלעצמה, כמו גם מכתבו של שפריר לגנזך המדינה כמצוטט לעיל, אינם עולים בקנה אחד עם התזה ששפריר ידע או חשד כי יפויי הכוח מזויפים. לדידי, קשה להלום פנייה כזו לגנזך המדינה אילו שפריר אכן חשד כי הוא מחזיק בייפויי כוח מזויפים.

ולא רק זאת, אלא ששפריר ביקש מגנזך המדינה להעביר עותק מתשובותיו אל הפרקליטות בהליכים האזרחיים שאותם ניהל מול הפרקליטות בבית המשפט (כיתוב בכתב יד על המכתב ת/357). לא כך נוהג מי שסבור שתשובת גנזך המדינה מעידה על כך שייפוי הכוח שנשלחו לבדיקת גנזך המדינה הם מזויפים.

42. זאת ועוד. שפריר צירף את תשובת גנזך המדינה ללשכת רישום המקרקעין וצירף את תשובת גנזך המדינה גם לכתבי בי-דין שאותם הגיש לבית המשפט (כתב התביעה ת/583, סעיף 11). מי שחושד או מודע לכך שהוא מחזיק בידיו ייפוי כוח מזויפים, אינו מציג בריש גלי מסמך שנוגד את האינטרס של מרשיו בבית המשפט ובלשכת רישום המקרקעין. לדידי, עובדות אלה מתיישבות יותר עם ההנחה כי שפריר לא סבר בזמן אמת שתשובת גנזך המדינה עומדת בסתירה לבקשתו לרשום את העסקאות בלשכת רישום המקרקעין, ולא סבר כי תשובת גנזך המדינה מחלישה את התביעה שהגיש בשם מרשיו בבית המשפט.

מכל מקום, העדר מספר סידורי לא גרם לגנזך המדינה להשיב לעו"ד שפריר מיניה וביה כי ייפוי הכוח שברשותו הם מזויפים. אם המספר הסידורי היה נתון שאין בלתו, מן הסתם גנזך המדינה היה מאיר את עיניו של שפריר בנושא זה, ושלא אף ניתן היה לצפות כי גנזך המדינה יפנה באופן מיידי למשטרת ישראל, כפי שעשה האפוטרופוס לנכסי נפקדים כמפורט לעיל). תשובתו של מר יוסי כהן מגנזך המדינה לכל שבעת ייפוי הכוח שצורפו למכתבו של שפריר, היתה זהה בחלקה הראשון: "הריני להודיעך שמבדיקה שערכנו בספרי הנוטריון הציבורי נצרת, האישור המבוקש לא נמצא" (ההדגשה הוספה – י"ע). בית משפט קמא קבע כי מהתשובה שקיבל שפריר מגנזך המדינה יכול היה הוא להבין כי ברשותו מסמכים מזויפים. איני סבור כך, ולו מן הטעם שלא כך נכתב במכתב גנזך המדינה. אילו סבר גנזך המדינה כי העדרם של מספרים סידוריים מייפוי הכוח מלמד שהמסמכים מזויפים, היה כותב זאת במפורש ולא ברמיזה. לטעמי, כך עולה גם מעדותו של מר יוסי כהן מגנזך המדינה בחקירתו הנגדית (עמ' 2143-2145 לפרוטוקול). העד הסביר כי כאשר המסמך שבדיקתו מתבקשת סותר מסמך אחר, אזי התשובה היא שהמסמך המבוקש "לא נכון". אך כאשר המסמך לא נמצא בגנזך המדינה, התשובה היא "לא נמצא" או "חסר". וכלשונו: "אם זה מתאים לתאריך שהוא מבקש אני רושם לו שהאישור הנוטריוני חסר. ואתם קיבלתם את התשובות האלה" (עמ' 2144, שורה 17-18). ניתן היה לצפות לתשובה פשוטה וחד משמעית: אם המסמך המבוקש לא נכון, משמע שהמסמך הוא מזויף. אך תשובה כאמור לא ניתנה.

אחזור ואדגיש כי שפריר צירף את פנייתו לגנוז המדינה ואת תשובת הגנוז כנספח לתביעה שהגיש לבית המשפט בנוגע לקרקע באישום מס' 1. לא כך נוהג מי שסבור כי תשובת גנוז המדינה מלמדת על זיוף, אלא מי שסבור שייפוי הכוח לא מצוי בגנוז המדינה, הא ותו לא. גם בחקירתו במשטרה טען שפריר "כמו שהסברתי קודם העובדה שבגנוז המדינה יש מסמך אחר, איננה אומרת שהמסמך שהביא אמיר הייב הוא מסמך מזויף" (ת/54, שורה 315).

ובכלל, אין כיום חולק כי קיימים ייפויי כוח נוטריונים שנחתמו בשעתו בפני הנוטריון הציבורי שאין להם מספר סידורי ואשר נמצאים בגנוז המדינה. מכאן, שהעדר מספר סידורי על גבי ייפוי כוח נושן אינו גורר בהכרח מסקנה כי מדובר בייפוי כוח מזויף. זו כנראה הסיבה שגנוז המדינה לא מיהר להתלונן במשטרה בעקבות מכתבו של שפריר וייפויי הכוח שצורפו אליו, וזו כנראה הסיבה שגנוז המדינה גם לא כתב לעו"ד שפריר כי מדובר בייפויי כוח מזויפים.

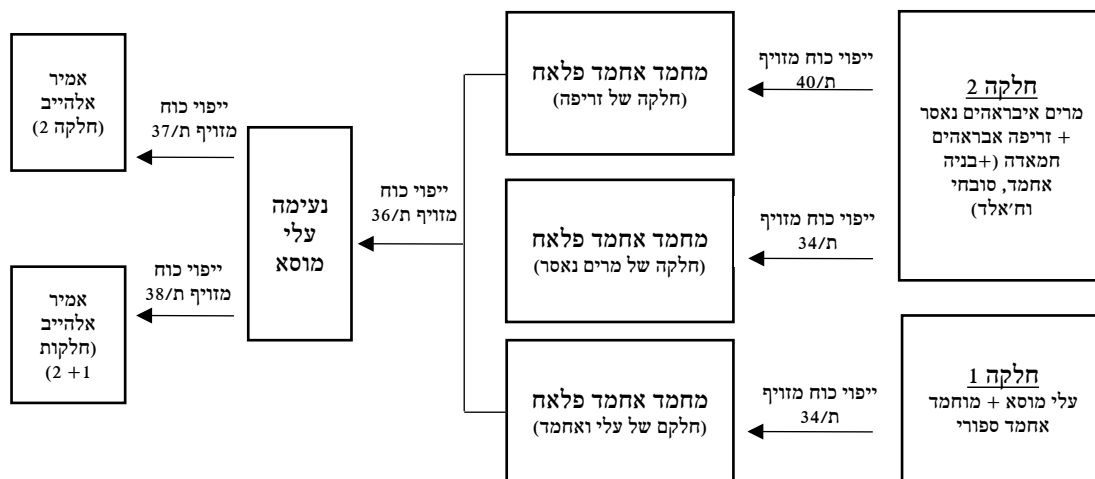
43. ואם לא די בכל אלה, הרי שאוסאמה אבו חרירי, עוזר בכיר לרשם המקרקעין בנצרת, אישר בעדותו כי בשלוש הזדמנויות שונות לא הבחין בהעדרו של מספר סידורי על גבי ייפוי הכוח, ושינה את הרישום בלשכת רישום המקרקעין על סמך ייפויי כוח שאין בהם מספר סידורי (עמודים 233-239 לפרוטוקול). המדובר בשלושה מקרים שאותו על ידי בא כוחו של שפריר, שמטבע הדברים אין בפניו את הנתונים המלאים ואת כלל העסקאות שנעשו בלשכת רישום המקרקעין. הנה כי כן, מי שתורתו אומנותו ותפקידו המוגדר הוא לבדוק היטב את המסמכים המוגשים לרישום, וגם קורא את המסמכים בשפה הערבית, לא הבחין בהעדרו של מספר סידורי. מכאן, שאין מדובר בחוסר "זועק" שהיה על שפריר להבחין בו.

זאת ועוד. גם כאשר עוזר רשם המקרקעין הבחין בהעדר מספר סידורי בייפוי הכוח, הוא לא ראה בכך אינדיקציה חותכת למעשה זיוף. ת/136 הוא תיק לשכת רישום המקרקעין, שבו אנו מוצאים התכתבות מחודש דצמבר 2012 בין אסף קוריס, רשם המקרקעין בנצרת, לבין המשטרה והפרקליטות, לאחר שהחלה החקירה בדבר מעשי הזיוף, תכתובת הנסבה על "מקרה נוסף מזויפי עו"ד דן שפריר [...] בכדי למגר את מעלליו של עו"ד שפריר". בהודעת דוא"ל מפורטת ששלח אוסאמה אבו חרירי לרשם המקרקעין בנצרת, הוא מפרט את השתלשלות העניינים והמסמכים השונים בתיק הטאבו באישום מס' 2, ובסעיף 3 להודעת הדוא"ל הוא כותב: "בשל חשש לאמינות יפויי הכוח שצורפו לתיק, ובגלל הקושי בבדיקת אמינות יפוי הכוח הראשון – הואיל ואין לו מספר נוטריוני, ראיתי לנכון לבדוק את אמינות יפוי הכוח השני". הנה כי כן, עולה כי העדר

מספר נוטריוני בייפוי הכוח, לא היה מבחינת רשם המקרקעין אינדיקציה שאין בלתי לזיוף, ועל כן המשיך בחקירתו והתקשר לנוטריון מוגרבי שבחן את יפוי הכוח השני ושלל את האפשרות כי זה נחתם בפניו.

התנהלות שפריר באירועים מושא אישום 19 (פסקאות 532-534 להכרעת הדין)

44. לנוחות הקורא, אציג שוב בתרשים את העברות המקרקעין מושא אישום 19 :

בית משפט קמא מצא כי שפריר ידע או עצם את עיניו מלראות שהמסמכים שנמסרו לו על ידי אמיר הייב הם מסמכים מזויפים. מסקנתו זו של בית משפט קמא התבססה על הטעמים והנימוקים הבאים: העובדה שנמסרו לידי שפריר שני ייפוי כוח שנערכו בהפרש של יומיים ואשר נושאים מספר סידורי זהה (ת/37 ו-ת/38); התשובה שקיבל מלשכת רישום המקרקעין בגדרה נדחתה בקשתו לרישום הערת אזהרה על סמך ייפוי כוח (ת/34); והעובדה שציין בטופס הדיווח למיסוי מקרקעין כי יורשי המנוחה הלכו לעולמם למרות שידע כי הם בחיים.

המדינה בערעורה הצביעה על עובדות אלה כמצדיקות את הרשעתו של שפריר גם בזיוף ובקשירת קשר ועל היותו חלק מהקנוניה.

איני סבור כי נימוקיו של בית משפט קמא מצביעים על כך שהמסקנה כי שפריר ידע או עצם את עיניו מלראות שהמסמכים מזויפים, היא המסקנה הסבירה האפשרית היחידה שניתן להסיק לגבי התנהלותו של שפריר. אסביר.

45. אמיר הייב מסר לשפריר שני ייפויי כוח, שאין חולק היום שהם מזויפים. האחד מיום 5.4.1992 (ת/37) שבו מעבירה נעימה עלי מוסא לבנה אמיר הייב את זכויותיה במקרקעין הידועים כגוש 10342 חלקה 2, וכן את מלוא זכויותיה במקרקעין שבבעלותה ושנמצאים באזור שפרעם. בייפוי הכוח השני מיום 7.4.1992 (ת/38) מעבירה נעימה עלי מוסא לבנה אמיר הייב את זכויותיה במקרקעין הידועים כגוש 10342 חלקות 1 ו-2, וכן את מלוא זכויותיה במקרקעין שבבעלותה אשר נמצאים באזור שפרעם. מכאן שייפוי הכוח השני רחב יותר.

בית משפט קמא זקף לחובתו של שפריר את תשובתו כי "זה נראה מוזר, לא היה צריך לעשות שני ייפויי כוח". שפריר טען כי לא הבחין בשוני בין שני ייפויי הכוח. תימוכין לגרסתו של שפריר ניתן למצוא בכך שעל מנת לרשום הערות אזהרה על חלקות 1 ו-2, הוא הגיש במהלך חודש נובמבר 2010 שלוש בקשות לרישום הערות אזהרה בהתבסס על ייפוי הכוח ת/38 ובקשה אחת לרישום הערת אזהרה בהתבסס על ייפוי הכוח ת/37. זאת, למרות שיכול היה להשתמש רק בייפוי הכוח ת/38, שהוא רחב יותר. הדבר מחזק את טענתו של שפריר כי לא הבחין בזמן אמת שקיימים שני ייפויי כוח דומים. ובכלל, ניתן להרהר אם קיומם של שני ייפויי כוח שנערכו בהפרש של יומיים מרמז על כך שהם בהכרח מזויפים. כפי שאנו מוצאים צוואות שנערכו לעיתים בהפרש של ימים ספורים, כאשר המצווה משנה את דעתו ומבקש לתקן צוואה קודמת שערך אך לפני מספר ימים, כך יכול הקורא התמים לסבור שאמו של אמיר הייב ביקשה להוסיף וליתן לו רכוש נוסף, כפי שעולה מ-ת/38.

46. בתרגום של ייפוי הכוח ת/38 לעברית, תרגום שנעשה על ידי עורכת דין ממשרדו של שפריר, לא מופיע מספר סידורי. בהינתן ששפריר אינו קורא ערבית, ובהינתן שלא נטען, וממילא לא הוכח, כי הנחה את עורכת הדין ממשרדו שלא לתרגם באופן מלא את ייפויי הכוח, איני סבור כי ניתן לייחס לו ידיעה או מודעות ששני ייפויי הכוח נושאים מספר סידורי זהה.

לנוכח מסקנה זו, אף איני נדרש לטענת שפריר כי הוכח שבגנוז המדינה קיימים ייפויי כוח הנושאים מספר סידורי זהה, כך שגם מבחינה אובייקטיבית לא היה בעובדה זו כדי לעורר חשד.

47. אישום 19 הוא הראשון בזמן מבחינה כרונולוגית, ולכך חשיבות לענייננו. כפי שעולה מעובדות אישום 19 שנסקרו לעיל, אמיר הייב מסר לשפריר במהלך חודש נובמבר 2010 חמישה ייפויי כוח (ת/34, ת/36, ת/37, ת/38 ו-ת/40). על סמך ייפויי כוח אלה הגיש שפריר ארבע בקשות לרישום הערות אזהרה. ביום 23.1.2011 נשלחו לשפריר שני מכתבים חתומים על ידי אוסאמה אבו חרירי, מלשכת רישום המקרקעין בנצרת (ת/570 ו-ת/571), שבהם נכתב בנוגע לשתי הערות האזהרה שנרשמו על חלקה 1 (אחת לטובת אמיר הייב ואחת לטובת אחותו), כי מהבדיקה בגנזך המדינה עולה כי קיים ייפוי כוח בלתי חוזר עם אותו מספר, אך לא מאותו תאריך ושאינו קשור כלל לצדדים בייפוי הכוח שהוגש על ידי שפריר וכי: "על כן, והואיל ולא נחה דעתי שבעל המקרקעין התחייב לעשות עסקה במקרקעין שבנדון, הנני דוחה את בקשתך לרישום הערת אזהרה". מכתב נוסף (ת/572) נשלח ביום 3.2.2011 על ידי רשם המקרקעין בנצרת אסף קוריס, לאמיר הייב בצירוף העתק לשפריר. במכתב נאמר כי לאחר בדיקה בגנזך המדינה התברר כי ייפוי הכוח הראשוני שמספרו 46/50 מיום 22.1.1946, שעליו חתמה מרים אברהם נאסר אינו רלוונטי למייפת הכוח ולנכס הרלוונטי, ולכן כל ייפויי הכח שנחתמו לאחריו אין להם על מה להסתמך, ולאור זאת, הערת האזהרה שנרשמה לטובת אמיר הייב תמחק מהמרשם ביום 21.2.2011 "אלא אם עד לאותו מועד אקבל צו מבית משפט מוסמך המורה לי שלא לעשות כן".

המדינה בערעורה טענה כי מכתבים אלה מצביעים על כך ששפריר היה מודע היטב לכך שייפויי הכוח מזויפים, וכי מכתביו של רשם המקרקעין מחזקים את טענתה כי שפריר גם נטל חלק בקשירת הקשר מלכתחילה והיה שותף לקנוניה. כך קבע גם בית משפט קמא: "על אף שתשובה זו מלמדת באופן שאינו משתמע לשתי פנים, כי ייפוי הכוח ת/34 הוא מסמך מזויף, גם לפי גרסתו של נאשם מס' 2, הוא המשיך לטפל בעסקה על סמך אותו ייפוי כוח" (שם, פסקה 531 להכרעת הדין). בית המשפט הפנה גם לתשובותיו של שפריר בחקירותיו במשטרה: "אם התשובה היא שמסמך נוטריוני שנעשה עם אותו מספר סידורי הוא של צדדים אחרים שאז ברור שהמסמך הזה מזויף [...] אם המסמך מזויף, היו צריכים לענות לי [מגנזך המדינה – י"ע] שבאותו תאריך תחת אותו מספר סידורי יש ייפוי כוח או מסמך אחר ואז זה היה מדליק לי נורה אדומה שהמסמך שקיבלתי הוא לא תקין ולא אותנטי".

48. לא אכחד כי למקרא מכתבי רשם המקרקעין סברתי תחילה כי יש לראות בהם אור אדום שהוצב בפני שפריר, שהיה אמור לגרום לו לחשוד כי הוא מחזיק בידיו ייפויי

כוח מזויפים. אולם, אם אכן כך היה הדבר, הרי שניתן היה לצפות שרשם המקרקעין יפנה תשומת לב שפריר כי מדובר במסמכים מזויפים. אף ניתן היה לצפות כי רשם המקרקעין יגיש חיש מהר תלונה למשטרה בחשד לזיוף או לניסיון זיוף, כשומר סף אשר מודע לתופעה של זיופים וגניבת קרקעות. לא כך עשה רשם המקרקעין, שאף הפנה את שפריר לבית המשפט המוסמך. לגרסת שפריר, הן במשטרה והן בעדותו, הוא הסביר לאמיר הייב ולאחותו את הקושי הנובע ממכתבו של רשם המקרקעין, אך אמיר הייב עמד על כך שהקרקע שייכת לאמו, שהעבירה לו אותה ללא תמורה, והוא ביקש למצות את זכויותיו ולפנות לבית המשפט. לא למותר לחזור ולהזכיר, כי אמיר הייב בחר שלא להעיד במשפט, ומנגד, גרסתו של שפריר התקבלה על ידי בית משפט קמא, ואין לי אלא להפנות לדברים כלשונם:

"גם התנהלותו [של שפריר – י"ע] בעסקה שנמסרה לטיפולו על ידי סיהאם סואעד, אחותו של נאשם 10 [אמיר הייב – י"ע] מלמדת, בניגוד לטענת המאשימה, שנאשם 2 לא היה חלק מהקנוניה. גם בעסקה זו כמו בעסקאות באישום 19, שלח פקיד לשכת רישום המקרקעין ביום 23/1/2011 מכתב לנאשם 2, והודיע לו על דחיית הבקשה שהגיש בשם סיהאם סואעד, לרישום הערת אזהרה על סמך ייפוי כוח משנות הארבעים של המאה הקודמת, מהטעם שבדיקה בגנוך המדינה גילתה שקיים ייפוי כוח הנושא אותו מספר סידורי, אשר מתייחס לעסקה אחרת וצדדים אחרים. בעקבות תשובה זו ייעץ נאשם 2 לסייהאם לוותר על העסקה, היא קיבלה את חוות דעתו, והטיפול בעסקה הופסק. עובדות אלה אינן שנויות במחלוקת, והוכחו אף בהודעותיו של נאשם 2 ובעדותו בפניי, שכלל לא נסתרו. התנהלות זו מלמדת שנאשם 2 אינו צד בקנוניה. מנגד, נאשם 10 התעקש להמשיך בהליכים על סמך ייפוי הכוח (ת/34) למרות תשובה זהה שנתן פקיד לשכת רישום המקרקעין לגבי אותו ייפוי הכוח ת/570 ולכן, המשיך נאשם 2 בקידום העסקה. שוב, התנהלות זו מלמדת שנאשם 2 אינו חלק מהקנוניה" (פסקה 516 להכרעת הדין, הדגשות הוספו – י"ע).

סיהאם סואעד, אחותו של אמיר הייב, לא המשיכה אפוא במאבק המשפטי, אך אמיר הייב עמד על טענתו. ואכן, כפי שעולה מעובדות אישום 19 ומהראיות שנשמעו, שפריר הגיש לבקשת מרשו אמיר הייב שתי תביעות לבית המשפט, שאליהן צירף את רשם המקרקעין. במקביל הגישו יורשי חמאדה, בעלת הזכויות במקרקעין, תביעה לבית המשפט המחוזי בחיפה שגם אליה צורף רשם המקרקעין כנתבע. שלוש התביעות נדונו במאוחד. שתי התביעות שהוגשו על ידי שפריר בשמו של אמיר הייב נדחו על ידי בית המשפט, בעוד שתביעת יורשי חמאדה התקבלה (פסק דינו של השופט ר' טוקול מיום 12.2.2015 בשלושה תיקים מאוחדים ת"א (מחוזי חי') 44562-06-11 ; 45844-06-11 ;

11-06-44521). מאלף לציין, כי בכתב ההגנה שהגיש רשם המקרקעין בתגובה לתביעת היורשים, נכתב כי "הערת האזהרה שנרשמה לטובת הנתבע [אמיר הייב – י"ע] על זכויות זריפה, סובחי, כאלד ואחמד בחלקה 2 בגוש 10342 נרשמה כדין בהתאם לייפויי כוח הנחזים ככשרים, אשר הוצגו בפני רשם המקרקעין", ובסעיף 18.2 לכתב ההגנה "רשם המקרקעין ישוב ויטען כי רשם את הערת האזהרה על פי ייפוי כוח אשר נחזו ככשרים וכי לא נפל כל פגם בפעולתו" (קלסר 24 שסומן ת/303, סעיף 9 לכתב ההגנה בת"א 45844-06-11, ההדגשה הוספה – י"ע). אם רשם המקרקעין בכבודו ובעצמו גורס בכתב הגנה לבית המשפט כי ייפויי הכוח נחזו ככשרים, הרי שיש מקום לטענה כי גם בעיני שפירר הם נחזו ככשרים.

זאת ועוד. כפי שמציין בית משפט קמא בהכרעת הדין (שם, פסקה 533), טרם הגשת התביעות ביקש שפירר מאמיר הייב לנסוע אל גנוז המדינה ולצלם בצבע את ייפוי הכוח עם אותו מספר סידורי, על מנת להעביר את שני המסמכים לבדיקה פורנזית שתקבע אם המסמך שעליו הוא מסתמך הוא מסמך מזויף. לא כך נוהג מי שיודע או שחושד כי המסמך הוא מזויף.

49. זאת ועוד. שפירר פנה בהמשך למומחית כתב יד, גב' פנינה אריאלי, כדי שתבחן את אותנטיות ייפוי הכוח ת/40, עובדה שלא בא זכרה בהכרעת הדין. המומחית העידה בתיקים שנדונו בבית המשפט המחוזי בחיפה (ת"א 44562-06-11; 45844-06-11; 44521-06-11 שנזכרו לעיל) ואישרה כי על פי חוות דעתה לא ניתן על סמך החתימות להגיע למסקנה חד משמעית לגבי האותנטיות של המסמכים (ת/302 עמ' 75 לפרוטוקול, חוות הדעת עצמה בת/303, בקלסר 24). הדבר מחזק עוד יותר את גרסתו של שפירר כי האמין ללקוחו אמיר הייב ופעל בדרך המשפטית המקובלת לשם מימוש זכותו של לקוחו (פרוטוקול עדותו של שפירר בעמ' 2555-2556 ובעמ' 2640). לא למותר לציין כי אמיר הייב חזר ועמד על גרסתו בחקירות הנגדיות בתביעות שהתנהלו בבית המשפט המחוזי בחיפה, על אף שבאותה עת כבר נחקר במשטרה בחשד לזיוף המסמכים (הפרוטוקול ת/302).

אי איתור יורשי הבעלים המקורי (פסקאות 534-535 להכרעת הדין)

50. ראיה מחזקת נוספת למודעותו של שפירר כי מדובר בייפויי כוח מזויפים, הקשורה אף היא לאישום 19, מצא בית משפט קמא בכך ששפירר רשם באופן כוזב בטופס המש"ח כי יורשי הבעלים הלכו לעולמם, למרות שידע שהיו בחיים.

וזו דרך הילוכו של בית משפט קמא בנושא זה. ביום 13.1.2011 קיבל שפירר שתי תשובות לשאלות ממושרד הפנים (ת/581 ות/582), שמהן עולה כי אחמד חמאדה וסובחי חמאדה, עדיין בחיים ואת מספרי תעודות הזהות שלהם. למרות זאת, בהצהרה שהגיש ביום 9.2.2011 למס שבח (ת/290), שבה הצהיר על העברת הזכויות לאברהים כעביה – שכאמור רכש חלק מהקרקע מאמיר הייב על סמך ייפוי הכוח המזויפים – הוא ציין בעמוד הראשון לטופס המש"ח, במשבצת של שמות המוכרים את שמותיהם של "סובחי חמאדה ז"ל" ו"אחמד חמאדה ז"ל" שכתובתם בשפרעם, למרות שלנוכח התשובות לשאלות ממושרד הפנים, ידע שהם בחיים. בחקירתו במשטרה מיום 3.6.2015 נשאל שפירר על כך ותשובתו הייתה "לא יודע. בזמן שהגשתי את המש"ח לא ידעתי שהם בחיים. ראיתי אותם בבית המשפט המחוזי בחיפה זמן רב אחרי הגשת המש"ח", ובהמשך טען כי "אמיר הייב ככל הנראה אמר לי שסובחי ואחמד חמאדה הלכו לבית עולמם". תשובות אלא אינן מתיישבות עם העובדה שכבר ביום 13.1.2011 קיבל שפירר תשובות לשאלות שמהן עלה כי השניים בחיים.

51. אלא שגם בנקודה זו איני משוכנע כי ראיה נסיבתית זו עומדת איתנה על רגליה. אכן, טופס המש"ח הוגש למיסוי מקרקעין ביום 9.2.2011 ותשובת משרד הפנים ניתנה כבר ביום 13.1.2011 (ת/581). אולם שפירר מילא את טופס הדיווח למיסוי מקרקעין כבר ביום 31.12.2010 (כפי שעולה מאישור החתימות על גבי טופס המש"ח ת/290), שאז טרם היתה בידו התשובה ממושרד הפנים, ונאמר לו באותה עת על ידי אמיר הייב כי האחים חמאדה הלכו לבית עולמם. אין זו תופעה בלתי שכיחה שעורכי דין ממלאים את טופס המש"ח בעת או בסמוך לביצוע העסקה, ומגשים את הטופס סמוך למועד המחויב בדיווח על פי דין. לכן, גם בהנחה, שלא הוכחה, שתשובת משרד הפנים מיום 13.1.2011 הגיעה לידי שפירר עוד לפני שדיווח על העסקה כאמור במכתבו מיום 6.2.2011 (בטעות נכתב במכתב 6.2.2010, המכתב התקבל במס שבח ביום 9.2.2011 עם טופס המש"ח והמסמכים הנלווים) הרי שמסתברת גם האפשרות שמאחר שהטופס כבר מולא ביום 31.12.2010 התשובה של משרד הפנים לא עודכנה בטופס הדיווח, מה שהיה מצריך מחיקה ושינוי על גבי הטופס. לא נעלם מעיני כי בחקירתו במשטרה, כשנשאל שפירר מדוע רשם בהצהרה למיסוי מקרקעין שבני משפחת חמאדה אינם בחיים, ענה: "לא יודע. בזמן שהגשתי את המש"ח לא ידעתי שהם בחיים. ראיתי אותם בבית המשפט המחוזי בחיפה זמן רב אחרי הגשת המש"ח" (הדגשה הוספה). בנקודה זו, אני נכון לאפשר לשפירר ליהנות מן הספק, שמא בשעה שנשאל במשטרה לא דק פורתא בין זמן מילוי הטופס לבין הגשתו.

52. זאת ועוד. על כך ששפירר לא ביקש להסתיר את קיומם של יורשי חמאדה, אנו יכולים ללמוד ממכתבו אל רשם המקרקעין מיום 2.1.2011 (ת/283). במכתב זה, שנשלח בהמשך לבקשה לרשום הערת אזהרה לזכות סיהאם סואעד (אחותו של אמיר הייב) ציין שפירר כי לפי בדיקה שערכה שולחתו התברר מי הוא היורש על פי דין של המנוח שהעביר את המקרקעין אל אביה המנוח, וכי משפחתו של יורש זה, ששמו נזכר במכתב, מתגוררת בטורען. במכתב דומה שנשלח לרשם המקרקעין ביום 10.1.2011 שנכתב בעקבות פגישה בין רשם המקרקעין לבין שפירר, ציין שפירר כי: "שולחי ערך בדיקה, ממנה עולה כי היורש של סובחי ואחמד חמאדה, הינו מר יוסף דבור ספורי, שכתובתו הינה ברחוב 7000 ת"ד 5232 נצרת" (סעיף 7 למכתב ת/287).

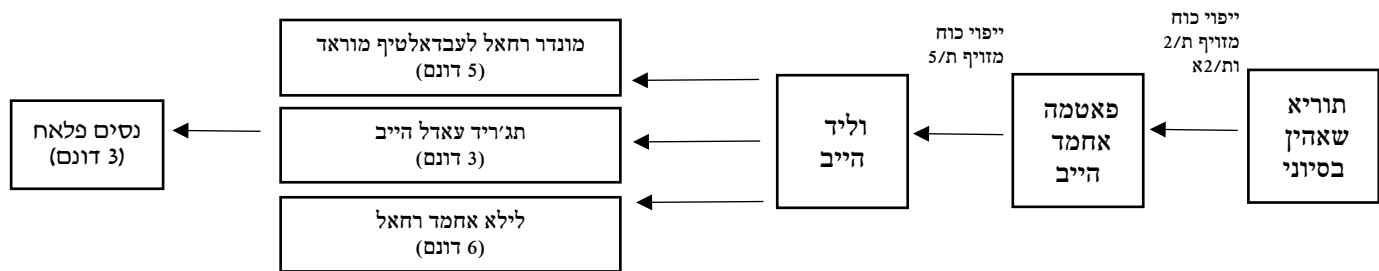
כאמור, מכתב זה נכתב לאחר פגישה בין שפירר לבין רשם המקרקעין, שבעקבותיה שפירר חוזר ומנסה לשכנע את הרשם לרשום הערת אזהרה לזכות אמיר הייב ואף מדגיש במכתבו כי "חוזה המכר בין מר אמיר אלהייב לבין מר אברהמים כעביה, נערך על ידי ונחתם בנוכחותי, ומוטלת עלי חובה לרשום את הערת האזהרה לטובתו". קשה להלום כי מי שיודע או חושד כי ייפויי הכוח שעליהם הוא נסמך הם מזויפים, יחזור ויכניס ראשו ללוע הארי (רשם המקרקעין) לאחר שהובהר לו כי קיימת בעייתיות במסמכים שהוגשו, ולאחר מכן אף ינקוט הליכים משפטיים בהסתמך על אותם מסמכים. עוד אציין כי בחקירתו מיום 25.5.2015, סיפר שפירר לחוקריו כי בשלב הראשון בדק את המסמכים בבית המשפט המחוזי בנצרת, אך מדובר במסמכים נושנים ורק פקיד אחד עסק בכך. הרעיון לפנות לגנזך המדינה עלה בעקבות שיחתו עם רשם המקרקעין אסף קוריס, שהסביר לו שמסמכים שאומתו לפני קום המדינה על ידי הנוטריון הציבורי, עותק מקורי שלהם אמור להישלח לגנזך המדינה (ת/52, שורות 48-54). אמירות אלה יש בהן כדי לחזק את טענת שפירר כי פעל בתום לב והן מעידות כי לא היה לשפירר ניסיון קודם עם עסקאות נושנות במגזר הערבי שהורتن עוד לפני קום המדינה.

53. עוד בהקשר זה, בית משפט קמא זקף לחובת שפירר את העובדה שבסעיף 13 לכתב התביעה שהגיש שפירר בשמו של אמיר הייב, נכתב כי "התובע לא הצליח לאתר את יורשי המנוחה זריפה אברהמים חמאדה ז"ל, ולכן צורף האפוטרופוס הכללי כבעל דין בתובענה" (הדגשה הוספה – י"ע).

אכן, כך נכתב בכתב התביעה גופו, אך בפועל בכותרת כתב התביעה, שפירר צירף את שלושת היורשים של המנוחה זריפה כנתבעים, תוך ציון מספרי הזהות שלהם וכתובתם (שפרעם 20200) (ת/580), ואף צירף לכתב התביעה החלטה של בית דין שרעי המלמדת על זהות היורשים (סעיף 8 נספחים ו-ז לכתב התביעה ת/580).

התנהלות שפריר באישום 1 (פסקאות 535-541)

54. ראיות או מסקנות נוספות שהסיק בית משפט קמא לחובתו של שפריר, מחזירות אותנו אל אישום מספר 1, ועל מנת להקל עם הקורא, נחזור ונציג את תרשים העברת המקרקעין באישום זה:

במסגרת אירועי אישום זה הוגשה תביעה ביום 20.3.2012 נגד עיזבון המנוחה תוריא בסיוני (על אף ששמה של המנוחה הוא תוריא, ולכך אדרש בהמשך), זאת על אף ששפריר ידע כעורך דין ותיק ומנוסה שעזבון אינו אישיות משפטית. שפריר גם היה אמור לדעת זאת, מאחר שבתביעה שהגיש נגד עיזבון המנוחה קלאופטרה (פרשה שלא נכללה בכתב האישום ושעליה נעמוד בהמשך), בית המשפט ציין בהחלטה שניתנה בחודש יולי 2011 כי עזבון אינו אישיות משפטית. בסעיף 10 לכתב התביעה נכתב על ידי שפריר כי "התובע לא הצליח לאתר את יורשיה של חוריא ז"ל ולמיטב ידיעתו חוריא הייתה ערירית ואין לה יורשים...". בית משפט קמא דחה את טענת שפריר כי פנה לרשם לענייני ירושה ובדק אם הוגשה בקשה למתן צו ירושה או צו קיום צוואה, בהיעדר מסמך התומך בגרסתו זו. בית משפט קמא הפנה למוצג נ/47 מיום 1.7.2017 בצינו כי המדובר באישור מרשם המקרקעין שאיננו רלבנטי לבדיקה הנטענת על ידי שפריר. בחקירתו מיום 25.5.2015 (מוצג ת/52, נציין כי החקירה התנהלה בבית החולים שם אושפז שפריר בעקבות אירוע רפואי), אמר שפריר כי "הבדיקה היחידה שאני עשיתי הייתה בדיקה במרשם האוכלוסין בתוכנה של משרד הפנים ומהבדיקה שעשיתי עלה שלא היו לה ילדים", מה שאינו מתיישב לכאורה עם גרסתו שבדק ברשם הירושות ואף קיבל אישור שלא הוגשה בקשה לצו ירושה או לצו קיום צוואה. משכך, דחה בית משפט קמא את גרסת שפריר כי שאל את וליד הייב לגבי יורשי המנוחה תוריא ונאמר לו שאין לה יורשים, והעדיף את עדותו של וליד הייב שטען כי לא אמר זאת לשפריר. לכל אלה יש להוסיף כי ביום 28.8.2012 שלח עו"ד הולנדר מכתב לשפריר שבו נאמר כי היורש היחיד של המנוחה תוריא היה תאופיק בסיוני ז"ל, והוא מייצג את יורשיו. במכתב זה נטען על ידי עו"ד הולנדר, כי

שרשרת העברת הזכויות אל וליד הייב נעשתה על סמך שני ייפויי כוח מהשנים 1947 ו-1995, ומדובר בייפויי כוח מזויפים ובניסיון לגזול את הקרקעות של מרשיו. אלא ששפירר התעלם מטענה זו, ולמרות פנייתו של עו"ד הולנדר, הגיש לבית המשפט המחוזי שלוש בקשות למתן פסק דין בהעדר הגנה, מבלי ליידע את בית המשפט על אודות הפנייה מטעם יורשי המנוחה תוריא בסיוני. בית משפט קמא קבע כי "מדובר בהתנהלות חמורה, שכן נאשם 2 היה ער לצורך בצירוף יורשי המנוחה תוריא, היה ער לעובדה שהגיש תביעה פגומה והיה ער לחובתו ליידע את בית המשפט שהאמור בכתב התביעה ובתצהירו של וליד הייב, שהמנוחה הייתה ערירית ואין לה יורשים, אינו מדויק וכי נעשתה אליו פנייה מטעם היורשים".

כל אלה הביאו את בית משפט קמא למסקנה כי בהתנהלותו של שפירר בעסקאות מושא אישום 1 יש כדי ללמד על כך שעצם את עיניו מפני האפשרות כי מדובר בייפויי כוח מזויפים.

55. אין לחדד כי בקריאה ראשונה של הדברים, דומה כי לפנינו שורה של ראיות שמעוררות תמיהה לגבי התנהלותו של שפירר. אך גם כאן, בחינה מדוקדקת של הדברים, מביאה אותי למסקנה שונה.

56. הגשת התביעה כנגד עזבון המנוחה בסיוני: עורכי דין רבים נוהגים להגיש תביעה בשם וכנגד עזבון, וגם בפסקי דין ניתן למצוא לא אחת עזבון כבעל דין למרות שעזבון איננו אישיות משפטית. איננו צריכים להרחיק עדותנו, שהרי בתביעה שהגיש שפירר ניתן פסק דין על ידי בית המשפט המחוזי, כאשר עזבון המנוחה בסיוני הוא אחד הנתבעים.

57. טעיה 10 לכתב התביעה: כאמור, בית משפט קמא התייחס בחומרה לכך שבסעיף 10 לכתב התביעה נכתב כי "התובע לא הצליח לאתר את יורשיה של חוריא ז"ל (צ"ל תוריא – י"ע) ולמיטב ידיעתו חוריא הייתה ערירית ואין לה יורשים...". בית המשפט דחה את גרסתו של שפירר כי ניסה לברר את הדברים.

לטעמי, בית משפט קמא שגה בנקודה זו. בייפוי הכוח המזויף בערבית שתורגם לעברית שמה של המנוחה נכתב כחוריא ולא תוריא. זאת, מאחר שהזיפנים הסתמכו על נסח הטאבו שם נרשם השם חוריא בסיוני. בעת הגשת כתב התביעה השם תוריא לא היה ידוע לשפירר, ואם הזיפנים לא ידעו כי השם האמיתי הוא תוריא וייפוי הכוח המזויף שנמסר לשפירר היה על שם חוריא, קשה להלין על שפירר שציין בכתב התביעה כי לא מצא יורשים למנוחה חוריא. לא למותר לציין, כי גם עו"ד הולנדר, שייצג את היורשים

האמיתיים של המנוחה תוריא, כתב במכתבו לשפירר (ת/369) כי הוא מייצג את יורשיה של המנוחה הגב' בסיוני, מבלי לציין את השם תוריא או חוריא. מכאן, שבעת הגשת התביעה, שפירר לא יכול היה לדעת כי השם הנכון הוא תוריא ולא חוריא.

בית משפט קמא דחה את גרסת עו"ד שפירר כי בדק ברשם הירושות, ודחה את הראיה שהציג שפירר בדמות מוצג נ/47 מיום 1.7.2017 בציינו שמדובר ב"אישור מרשם המקרקעין" שאיננו רלוונטי לבדיקה הנטענת. ברם, נ/47 אינו אישור של רשם המקרקעין אלא אישור של הרשם לענייני ירושה, ובאישור זה אכן נכתב "במענה לשאלתא בנוגע לגב' חוריה בסיוני כי אין נתונים להצגה". הנה כי כן, לפנינו ראייה מזמן אמת כי שפירר בדק ברשם הירושות; כי הבדיקה נעשתה על פי השם חוריא, מאחר שהשם תוריא לא היה ידוע לו באותו מועד; וכי האמור בסעיף 10 לכתב התביעה עולה בקנה אחד עם תשובתו של רשם הירושות.

58. מכתבו של עו"ד הולנדר (ת/369): המדובר במכתב התראה שבו נטען כי הערת האזהרה שנרשמה לטובת פאטמה הייב מבוססת על מסמכים מזויפים. המכתב נשלח אל שפירר ואל עו"ד מוגרבי בירושלים, הנוטריון שכביכול אימת את יפוי הכוח משנת 1947. מכתב זה נענה על ידי שפירר במכתבו מיום 30.8.2012 (ת/370), שם נאמר כי שולחו וליד הייב מכחיש את הטענות המיוחסות לו ומסתמך על יפוי הכוח. שפירר ביקש במכתבו מעו"ד הולנדר כי יצרף אסמכתאות המוכיחות את טענת שולחו, והסב תשומת ליבו לכך שלא ציין במכתבו את מספר תעודת הזהות של המנוח תאופיק יונס ולא צירף צו ירושה לגבי עזבונו ולא צו ירושה לפיו הוא יורשה של גב' בסיוני. בהמשך המכתב מציין שפירר כי על מנת שמרשו וליד יוכל להתייחס לטענות בדבר הפגמים הנטענים בייפוי הכוח, הוא ישמח לקבל כל מסמך שיש בו כדי לבסס פגמים כאמור, ועד לקבלת מסמכים כאלה "לא יוכל שולחי להתייחס לטענות הכלליות המפורטות במכתבך שבסמך". בסעיף 15 למכתב מציין שפירר כי "אם יוכח כי יפוי הכח משנת 1947 איננו תקף, ימשוך שולחי ידיו מהמקרקעין – והשאלה האם שולחי קיבל הזכויות במקרקעין מסבתו, פאטמה אלהייב ז"ל, שוב לא תהא רלוונטית". בהעדר תגובה של עו"ד הולנדר למכתבו של שפירר, איני נכון לזקוף לחובתו של שפירר את העובדה שלא ציין בכתב התביעה שהגיש בשם וליד הייב כי נעשתה פנייה על ידי אחרים שטענו כי הם בעלי הזכויות בקרקע.

ודוק: במישור של סדר הדין האזרחי ראוי ורצוי לפרוש בפני בית המשפט את כל המסכת העובדתית, והדברים מעוגנים כיום בתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018. אולם ענייננו בהליך פלילי, וגם אם במישור של ניסוח כתבי טענות על פי חובת

תום הלב בסדר הדין האזרחי שפריר לא נהג כשורה, מכאן ועד לייחוס כוונה פלילית המרחק רב. מה עוד, שניתן לסבור כי בהינתן שעו"ד הולנדר לא ביסס את מכתבו במסמך כלשהו ולא השיב למכתבו של שפריר, רשאי היה שפריר לראות בכך טענה בעלמא שאין מקום להזכירה בבקשות למתן פסק דין בהעדר הגנה ובכתב התביעה שהגיש, שמבחינתו היה ממוסמך בייפויי כוח (שכיום בדיעבד אין חולק שהם מזויפים).

אחזור ואפנה למסקנתו של בית משפט קמא כי שפריר פעל כעורך דין לטובת לקוחו. וליד הייב עמד על תביעתו באותה עת, וכפי שידוע כיום, אף התנהלו בינו לבין משפחת יונס מגעים לנוכח דרישתם כי ימחק את הערת האזהרה. וליד הייב דחה את פנייתם של בני משפחת יונס להחזיר את הקרקע ועמד על טענתו שקיבל אותה במתנה מסבתו. זה המצג שיצר וליד כלפי שפריר, ובהתאם לכך פעל שפריר כעורך דינו. לא למותר לציין כי משום מה בני משפחת יונס לא פנו למשטרה, והניסיון "לסגור" את הפרשה בינם לבין וליד הייב עוד קודם לפנייה של עו"ד הולנדר, נעשה ללא מעורבותו וללא ידיעתו של שפריר.

בנקודה זו שעניינה ביחסים שבין וליד כלקוח לבין שפריר כעורך דין, אנו מגיעים לסיבה נוספת בגינה מצא בית משפט קמא להרשיע את שפריר.

התנהלות שפריר לאחר הגשת התביעה על ידי יורשי המנוחה תוריא (פסקה 538 להכרעת הדין)

59. בית המשפט זקף לחובתו של שפריר את העובדה כי לאחר שוליד הודיע לו שהוא מבקש כי יפסיק לייצגו, הוא המשיך לבצע פעולות משפטיות בתיק: "על אף שפוטר ועל אף שלטענתו הפסיק לפעול בשם וליד מאז שפוטר, ביצע נאשם 2 לפחות 3 פעולות בשמו של וליד לאחר שכבר פוטר".

גם בנקודה זו אני סבור כי ניתן להגיע למסקנה שונה. אקדים ואציין כי היה זה שפריר שסיפר לחוקריו כי על פי תרשומת שערך בתיק, ביום 1.2.2013 וליד פנה אליו וביקש ממנו לקבל את התיק (וליד עצמו לא ציין עובדה זאת בחקירתו במשטרה). תיעוד פנייתו של וליד בתיק המשרד, מעיד על התנהלות רגילה של עורך דין, ואינו מתיישב עם התנהלות של עורך דין שמודע לכך שהוא "משחק באש" במסמכים מזויפים.

60. שפריר ביצע את שלוש הפעולות הבאות לאחר שוליד ביקש ממנו להחזיר לו את התיק, דהיינו, להפסיק לטפל בתיק [במאמר מוסגר: שפריר טען לכל אורך חקירותיו

במשטרה, כי וליד הסביר לו שהוא מוותר על התביעה בשל לחצים שהופעלו עליו על ידי "זקני שבט הייב" ורק מטעם זה]. אעמוד להלן על כל אחת מפעולות אלה.

א. הגשת תצהיר תשובה מיום 14.2.2013 (ת/591) שנחזה כחתום על ידי וליד ואושר על ידי שפריר.

בית משפט קמא קיבל את דבריו של וליד כי הוא לא חתם על התצהיר. לכאורה מדובר בקביעת מהימנות מובהקת שאין דרכה של ערכאת ערעור להתערב בה. ברם, דומה כי יש חולשה בקביעת מהימנות זו. אני נכון להתעלם מכך שבעת מתן עדותו טרם נגזר דינו של וליד; אני נכון גם להתעלם מכך שוליד עצמו היה אמור להיות אחד הנהנים מהקנוניה (בתמורה להיותו איש קש של סעידה ועאדל); אני נכון להתעלם גם מכך שוליד נתפס בשקרים בבית המשפט כאשר הכחיש חתימות שלו על מסמכים שונים שאין חולק שנחתמו על ידו, כמו הכחשת חתימתו על הסכם המכר עם מוראד. אך גם בהתעלם מכל אלה, קשה להתעלם מכך שלאורך כל הדרך לא נטען כלפי שפריר כי אי פעם אימת חתימה של מישהו שלא חתם בפניו. כפי שציננה גם המדינה בטיעוניה בפניו, שפריר היה זהיר לשיטתה ולא "לכלך" את ידיו בפעולות כגון אלה. מכאן, ובהעדר חוות דעת כלשהי התומכת בטענת וליד שכביכול חתימתו זויפה, ובהעדר כל אינדיקציה כי דווקא במסמך זה זויפה חתימתו של וליד ודווקא במסמך זה שפריר שינה ממנהגו ואימת חתימה של מי שלא חתם בפניו, הרי שקביעת המהימנות של בית משפט קמא אינה עומדת גם במבחן התנהלותו של שפריר לאורך כל הדרך.

עוד יש לזכור, כי למרות שוליד ביקש משפריר להפסיק לייצגו, הרי שבעת חתימת התצהיר ביום 14.2.2013, לא היה לו עדיין עורך דין אחר. וליד שכר את שירותיו של עורך דין מרון אבו נאסר רק ביום 1.3.2013, ארבעה ימים לפני הדיון שהתקיים בבית המשפט ביום 5.3.2013.

ב. הגשת תגובה לבקשה לאיחוד דיון שהוגשה ביום 17.2.2013 (ת/593).

המדובר בתגובה לבקשה לאיחוד תובענות, ובהינתן ששפריר עצמו נתבע אישית כנתבע מס' 3 בתביעה שהוגשה על ידי עו"ד הולנדר בשם היורשים האמיתיים, ברי כי היה עליו להגיש תגובה לבקשה. עם זאת, אציין כי התגובה חתומה עו"ד רפאלה שפריר, אשתו של שפריר, והיא לא הוגשה בשמו (שפריר יוצג בתביעה על ידי עו"ד גלזר) אלא בשמו של וליד ועזבון המנוחה פאטמה אלהייב, כנתבעים 1-2.

ג. הופעה בישיבת קדם המשפט ביום 25.2.2013 (ת/590).

כאמור, שפריר עצמו נתבע כבעל דין ואף היה מיוצג על ידי עורך דין גלזר. שפריר טען כי ייתכן שבאותה ישיבה הופיעה אשתו, עו"ד רפאלה שפריר כמייצגת את וליד כנתבע מס' 2, כאשר בפרוטוקול נרשם "עו"ד שפריר", וליד שמו של שפריר כנתבע 3 נרשם "בעצמו וע"י עורך דין דניאל בכר ממשרד עו"ד גלזר". טענה זו אני מתקשה לקבל, מאחר שמהפרוטוקול עולה כי ההתייחסות היא לשפריר בלשון זכר, ומכל מקום, הדבר אינו מעלה ואינו מוריד. החשוב לענייננו הוא, שוליד מכר את הקרקע למוראד, צד שלישי תם לב, כך שלמוראד היה אינטרס להמשיך בתביעה ועל שפריר היה להגן על האינטרסים של מוראד (ת/592). לכן, שפריר לא יכול היה להיענות לבקשתו של וליד להחזיר לידיו את התיק, וזאת אף אם נדחה את גרסת שפריר, שאין לה תימוכין, כי וליד חזר בו מהודעת הפיטורין ולכן המשיך לייצג אותו.

איננו צריכים להרחיק את עדותנו, באשר הסבר זה התקבל על ידי בית משפט קמא כאשר זיכה את שפריר מהעבירה של קשירת קשר ודחה את טענת התביעה כי שפריר היה חלק מחבורת הזייפנים, ונביא את הדברים כלשונם:

"ברם, פנייתו של וליד לקבל את התיק נעשתה לאחר שהוא העביר לאחרים (עבדאלטיף מורד, לילא אחותו ולתג'ריד אשתו) את כל הקרקע שלכאורה קיבל מסבתו. על כן, בנקודת זמן זו, וליד לא היה בעל זכויות בקרקע, והאינטרס בהמשך ניהול התביעה לא היה שלו, אלא של כל אלה שלטובתם העביר את הקרקע. על כן, על אף שמבחינה פורמלית, התביעה הוגשה בשם וליד, לא היה לו אינטרס בהמשך ניהול. יתרה מכך, בעסקאות מקרקעין, עורך דין, שמטפל בעסקה בין שני צדדים שאין להם ייצוג נפרד, מייצג ברגיל את שני הצדדים, הוא חב בחובת נאמנות כלפי שניהם ולכן, גם כאשר הוא נדרש על ידי אחד מהם לתת לו את התיק, לא תמיד ניתן הדבר. על כן, העובדה שנאשם 2 סירב להחזיר את התיק לווליד הייב בנקודת הזמן שבה כבר העביר את כל הקרקע לאחרים, אין בה כדי ללמד שנאשם 2 ידע שוליד הייב היה רק 'חותמת גומי'. בהקשר זה מקובל עליי ההסבר שנתן נאשם 2 שלפיו, הוא סירב להחזיר לווליד את התיק מאחר שהיו צדדים נוספים שרכשו את הקרקע ושהיה צורך לדאוג לאינטרסים שלהם. חיזוק לכך מצוי ב'בקשה לצירוף נתבעים נוספים לתובענה' שהגיש נאשם 2 ביום 15/12/13 לבית המשפט המחוזי בנצרת בשם עבדאלטיף מורד, אימן מורד, לילא רחאל ונסים פלאח, בתביעה שהגישו יורשי המנוחה תוריא בסיוני (מוצג ת/592). בבקשה זו פירט נאשם 2 את ההעברות שביצע וליד בקרקע של המנוחה תוריא וטען, כי מי שיינזק מקבלת תביעת יורשי תוריא יהיו אלה

שרכשו את הקרקע מוליד" (פסקה 512 להכרעת הדין, הדגשה הוספה – י"ע).

61. דברים אלה של בית משפט קמא עומדים לטעמי בסתירה של ממש למסקנתו כי שלוש הפעולות של שפריר בתיק, שבוצעו לאחר שוליד ביקש להחזיר לידיה את התיק, מעידות על ידיעה או על עצימת עיניים. אף לא למותר לציין, כי הטיעון של שפריר בדיון בבית המשפט בתביעת יורשי המנוחה תוריא היה לגיטימי לחלוטין:

"לדעתי על התובעים לבצע תיקון של נסח הטאבו שאם הם יזכו בתביעתם אז הרישום יהיה על שם תוריא. דבר שני אם נכון הבעלים האמיתיים הם תוריא, אז אנו אין לנו כלום, הרי אנו רכשנו מחוריא ולא מתוריא. הגשנו בקשה לצרף אנשים נוספים בתור נתבעים אלה שכביכול רכשו מוליד" (הדגשה הוספה – י"ע, ת/590 דיון מיום 25.2.2013 בת"א 19815-10-12).

לטעמי, הדברים מציגים את מצב הדברים כהווייתו.

האם שפריר שיקר בנוגע לעסקה שבין וליד לבין מוראד? (פסקאות 539-540 להכרעת הדין)

62. בית משפט קמא קבע כי שפריר שיקר כאשר טען כי מוראד שילם כסף לוליד, בעוד שמוראד אמר שלא שילם לוליד אלא לסעידה, וכי שיקר כאשר מסר גרסאות סותרות בנוגע למעורבותו של סעידה בעסקה בין השניים הנ"ל.

בית המשפט הפנה לחקירותיו של שפריר במשטרה, שם סיפר שפריר כי כאשר שאל את וליד איך יחזיר את הכסף למוראד ואם הוא מוותר על האדמה לטובת בני יונס, וליד לא סיפר לו שמוראד לא שילם לו. שפריר סיפר כי מוראד אמר לו ששילם לוליד ובדעתו לתבוע את וליד להשיב לו את הכסף. בית משפט קמא קבע כי מדובר בגרסה שקרית, מאחר שמוראד לא שילם שקל אחד לוליד הייב, שהיה רק חותמת גומי בעסקה זו, ואת הכסף הוא שילם לסעידה, שמולו הוא ניהל את המשא ומתן. מכאן הסיק בית משפט קמא כי לא ייתכן שוליד סיפר לשפריר שקיבל כספים ממוראד ולא ייתכן שמוראד סיפר לשפריר ששילם לוליד ושהוא מתכוון לתבוע אותו. בית משפט קמא קבע גם כי שפריר הציג גרסה מתפתחת לגבי חלקו של סעידה בעסקה עם מוראד, וניסה למזער את חלקו של סעידה. במשטרה ציין שפריר כי "יכול להיות שאחמד סעידה תיווך את העסקה בין וליד לבין מוראד, אבל לא בטוח, אבל אחמד סעידה לא היה מעורב לדעתי באופן ישיר בתיק הזה, אחמד סעידה הוא חבר של עאדל פלאח זה בטוח, אז יכול להיות שכן היה לו

קשר". ובהמשך, כראיה להתפתחות הגרסה, ממשיך בית משפט קמא ומצטט מחקירתו של שפריר במשטרה:

"ש. מה הוא [סעידה – י"ע] הרוויח מכל עסקאות המקרקעין האלה שהוא הביא לך?
 ת. ממני הוא לא קיבל כסף, אני מניח שמוראד שילם לו דמי תיווך, אני לא יודע כמה ולא בנוכחותי.
 ש. איך אתה יודע שמוראד שילם לו?
 ת. כי אחמד סעידה הביא אותו ועזר לו והיה פעיל בעסקה בין וליד לבין מוראד. אני לא יודע כמה שילם לו ואם היה תשלום, לא היה בנוכחותי".

בעדותו בבית המשפט אמר שפריר כי סעידה רק תיווך בין מוראד לבין וליד הייב אך לא השתתף בשום עניין מהותי בעסקה זו, אם כי ייתכן שהוא ישב בחדר בעת שסוכמה העסקה. בית משפט קמא ראה בכך שוני בגרסאות שפריר לגבי חלקו של סעידה באישום מס' 1, וכי גרסתו בבית המשפט גם לא מתיישבת עם גרסתו במשטרה כי לסעידה היה חלק פעיל בעסקה בין וליד הייב לבין עבדאלטיף מוראד.

אלא שלטעמי, לא ניתן להסיק מהאמור לעיל כי שפריר שיקר בשתי נקודות אלה ואנמק את הדברים בקצרה.

63. הן בחקירתו במשטרה והן בבית המשפט ציין שפריר כי וליד אישר בפניו שקיבל כסף ממוראד. בעדותו בבית המשפט ציין כי בחוזה כתוב שמוראד מתחייב לשלם לו ליד, וכי "לימים כשהעסק, כשוליד הודיע שהוא, לפי פסק הבוררות בין זקני שבט אלהייב לזקני כפר עילוט, יורד מהעסקה, בא לי מוראד ואמר, 'דני מה קורה עם הכסף ששילמתי לו?' 'לו', לוליד. זה מה שהוא אמר לי... לכן הבנתי שהוא שילם לו ליד". איני רואה כל סתירה בדברים אלה. אם בוחנים את הדברים באספקלריה של תזת (וחזקת) החפות של שפריר, הרי שהוא לא ידע מי שילם למי ומתי, וידיעותיו שלו שאובות מהחוזה שערך. על פי החוזה שערך שפריר, מוראד היה אמור לשלם לו ליד, והא-ראיה שעל פי החוזה מוראד אכן העביר לשפריר 150,000 ₪ שאותם העביר שפריר ישירות לרשויות המס. בנסיבות אלה, שפריר לא היה אמור לדעת כי מוראד העביר את יתרת הסכום אל סעידה. מוראד עצמו אישר בחקירתו בבית המשפט כי ייתכן שאמר "אני אתבע את כל הגורמים שהיו בתיק" (עמ' 1821, שורות 11-12) כך שלשפריר הייתה סיבה טובה להבין כי מוראד עומד לתבוע את וליד.

64. זאת ועוד. בפסקה 511 להכרעת הדין, דוחה בית המשפט את טענת המדינה כי שפריר ידע שוליד הייב שימש כחותמת גומי בלבד. קביעה זו אף היא תומכת לטעמי בגרסתו של שפריר כי סבר שמוראד שילם לוליד.

65. בנקודה זו אנו מגיעים למעורבותו של סעידה בעסקה. כשלעצמי, איני רואה סתירה או פערים בין הדברים שאמר שפריר בחקירותיו במשטרה ובבית המשפט. שפריר ציין כי לפי מיטב ידיעתו סעידה היה מעורב או מתווך בעסקה בין מוראד לבין וליד. נציין כי סעידה שיקר במצח נחושה במשפט, וטען כי בכלל לא היה נוכח בפגישה שנערכה במשרדו של שפריר בקשר לעסקה, בעוד ששפריר ציין במפורש כי סעידה היה נוכח באותה ישיבה. הדבר אינו עולה בקנה אחד עם קביעת בית משפט קמא כי שפריר ניסה לצמצם או להעלים או להגן על סעידה. אשר למידת ידיעתו של שפריר על היקף מעורבותו של סעידה בעסקה, אין לי אלא להפנות לדבריו של בית משפט קמא עצמו ולמסקנה אליה הגיע מספר עמודים לפני כן:

"זאת ועוד, על אף שחלקו של נאשם 4 [סעידה – י"ע] במעשה המרמה והזיוף הוכח, לא הובאה כל ראיה המוכיחה, כי נאשם 2 [שפריר – י"ע] ידע על מעורבותו של נאשם 4 בעסקאות ושהוא היה אמור לקבל 6 דונמים מהקרקע. אכן, נאשם 4 השתתף בפגישות אצל נאשם 2 בכל הנוגע להליכים הנוגעים לעסקאות באישום 1 ולתביעות ההדדית שהוגשו במסגרתו. ברם, לא הוכח שלנתבע 2 [צ"ל לנאשם 2, הוא שפריר – י"ע] הייתה ידיעה פוזיטיבית באשר לטעמים האמתיים, שהניעו את נאשם 4 להיות מעורב, שכן קיימת אפשרות, שלא ניתן לפסול אותה כבלתי סבירה לחלוטין, שנאשם מס' 2 סבר שמעורבותו נבעה מהיכרותו עם וליד הייב ופארוק רחאל" (פסקה 511 להכרעת הדין).

דברים אלה של בית משפט קמא עומדים לטעמי בסתירה למסקנתו כי שפריר ביקש לצמצם את חלקו ומעורבותו של סעידה בעסקה.

ולבסוף, נזכיר כי עאדל וסעידה "מידרו" את שפריר מהתמונה המלאה, וכאשר נדרשו לפעולות נוספות שבהן היה צורך "ללכלך" את הידיים, פנו לעורכי דין אחרים.

גילו של דיאב בייפויי הכוח (פסקה 541 להכרעת הדין)

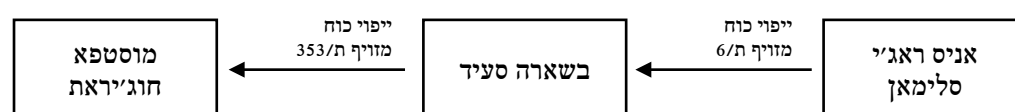
66. חיזוק נוסף למסקנתו כי שפריר עצם את עיניו מלראות שהמסמכים העומדים בבסיס "העסקאות" השונות הם מסמכים מזויפים, מצא בית משפט קמא בגילאי חלק

"מהמוכרים" וחלק "מהקונים" במועדים שבהם לכאורה נערכו אותם מסמכים מזויפים. שפריר היה אמור לדעת שדיאב פלאח, אביו של עאדל, הוא יליד 1929, מאחר שכך נכתב בתצהיר שנמסר לידיו (ת/569). מכאן התמיהה הכיצד לא חשד שפריר בכל העסקאות שבהן היה דיאב מעורב: דיאב היה רק בן 19 שנים במועד שבו נערך לכאורה ייפוי הכוח ת/6 באישום 2 (1948); דיאב היה בן 17 שנים במועד שבו נערך ייפוי הכוח ת/9 באישום 3; דיאב היה רק בן 16 שנים במועד שבו רכש לכאורה את הקרקע של אליאס עבדו שאהין בהתאם לייפוי הכוח המזויף ת/14 באישום 6; היה בן 17 שנים כאשר רכש לכאורה בשנת 1946 את הקרקע בהתאם לייפוי הכוח המזויף ת/17 באישום 9; והיה בן 16 שנים כאשר רכש לכאורה בשנת 1945 את הקרקע בהתאם לייפוי הכוח המזויף ת/26 באישום 14.

אלא שבית משפט קמא עצמו המשיך וקבע בהכרעת דינו, שאינו מייחס משקל רב לתמיהה זו, מהטעמים הבאים: ראשית, התצהיר ת/569 שבו נרשם גילו של דיאב נערך ביום 15.10.2012 ואושר על ידי עו"ד ערטול, זמן רב לאחר ששפריר החל לטפל בעסקאות על סמך ייפוי הכוח המזויפים. ואנו נוסף ונציין כי תצהיר זה נערך זמן קצר לפני שהפרשה "התפוצצה" בעקבות פנייתו של האפוטרופוס לנכסי נפקדים למשטרה. שנית, התצהיר נערך לצורך קידום העסקה באישום 2, שבו דיאב לא היה מעורב ולכן "לא ניתן לשלול בוודאות את גרסתו של נאשם 2 [שפריר – י"ע] שהוא לא שם לב לגילו של דיאב בזמן אמת בעת טיפולו ביתר העסקאות שבהן הוא היה מעורב, בין כמיופה כוח ובין כקונה". שלישית, הפעולות שבוצעו על ידי שפריר לאחר אותו תצהיר "היו מעטות ולא הצריכו בדיקת המסמכים לעומק. כך, באישומים מס' 3 ו-9 כלל לא בוצעו על ידו פעולות לאחר שנערך התצהיר, ובאישומים 6 ו-14 בוצעה פעולה אחת ביום 19/11/12 (בקשה לביטול הפקעה)". לאור כל זאת, מצא בית משפט קמא כי "בנסיבות אלה, לא ניתן לתת משקל רב לעובדה שהמנוח דיאב היה קטין במועד ביצוע העסקאות עמו, שכן וכאמור לא ניתן לשלול לחלוטין את גרסת הנאשם 2 שהוא לא נתן את דעתו לעובדה זו בזמן אמת".

התבטאות שפריר בפני חוג'יראת באישום 2 (פסקה 542 להכרעת הדין)

67. לנוחות הקורא אציג שוב את תרשים שרשרת ההעברות באישום 2:

חוג'יראת סיפר כי כאשר נפגש בתחילת הדרך במשרדו של שפריר, הלה שלף את ייפוי הכוח ת/6 ושאל אותו אם ייפוי הכוח נראה לו מזויף. בחקירותיו במשטרה שפריר הכחיש לחלוטין גרסה זו של חוג'יראת וטען כי הוא משקר. בעדותו בבית המשפט אמר שפריר כי אינו שולל את האפשרות שלאחר שיורשי המנוח אניס ראג'י טענו כי המסמכים מזויפים, הוא שאל את חוג'יראת אם נראה לו שהמסמך מזויף. בית משפט קמא דחה את גרסתו של שפריר וקיבל כמהימנה את עדותו של חוג'יראת שלפיה נשאל על ידי שפריר כבר בתחילת הדרך אם ייפוי הכוח נראה לו מזויף. עצם העלאת נושא הזיוף מיוזמתו של שפריר בסמוך לאחר שקיבל על עצמו לטפל באותו עסקה, הביאה את בית המשפט למסקנה כי שפריר ידע או לפחות חשד כי מדובר במסמך מזויף.

68. לא אכחד כי מדובר בקביעת מהימנות שאין דרכה של ערכאת ערעור להתערב בה. אולם גם במקרה דנן מצאתי להתערב בקביעה זו, מאותם טעמים שעליהם עמד בית משפט קמא עצמו בעת שעמד על הקשיים שנובעים מעדותו של חוג'יראת. נקדים ונאמר, כי הנהנה מהזיוף באישום 2 הוא חוג'יראת עצמו, שלטענת שפריר היה צריך למצוא את מקומו ברשימת הנאשמים ולא ברשימת העדים. אציין כי חוג'יראת הוא מחותנו של עאדל, וכפי שעולה מהאישומים הרבים שבכתב האישום, עאדל דאג להעביר את המקרקעין שאותם ניסה לגזול אל בני משפחתו.

ודוק: לא נעלם מעיני כי על פי ההסכם בין עאדל לחוג'יראת, האחרון היה אמור לשלם סך של 150,000 ₪, כך שמעמדו הוא לכאורה של נפגע עבירה. דומה כי בשל כך בית משפט קמא היה נכון לקבל את עדותו כמהימנה על אף הקשיים שהתגלו בעדותו. ברם, לא הוכח כי בפועל חוג'יראת שילם לעאדל את הסך של 150,000 ₪, להבדיל מהסכום ששילם ישירות למס שבח. בהינתן שעאדל העביר את המקרקעין שנגזלו לבני משפחתו ללא תמורה, ספק אם חרג ממנהגו זה ביחס לחוג'יראת.

מכל מקום, בנקודה זו אין מנוס אלא מלצלול אל נבכי העובדות. ביום 13.6.2013 נחקר חוג'יראת במשטרת שפרעם בנוגע לאירוע ירי על ביתו של עו"ד יעקב עזאם (נ/22). חוג'יראת מסר הודעה קצרצרה של מספר שורות: "בשנת 1995 רכשתי אדמה בביר אלמכסור, העסקה בוצעה דרך מתווך מנצרת ושמו עאדל אלהייב, שלמתי את כול הכסף [...]". אין צורך להכביר מילים. הנה כי כן, עוד לפני שנפתחה חקירת המשטרה הגלויה בפרשיות מושא כתב האישום, חוג'יראת משקר בחקירה במשטרה ומספר כי רכש קרקע כבר בשנת 1995 כפי שעולה מייפוי הכוח המזויף המתוארך לאותה שנה, והוא גם לא טורח לציין שהמתווך עאדל הוא חותנו, אביו של בעלה של בתו. ההודעה שמסר

חוג'יראת במשטרה לא נעלמה מעיני בית משפט קמא, אלא שלגישתו, ההודעה "אינה מפורטת, אינה מדויקת וכלל לא עסקה בחשדות ובפרשה מושא אישום מס' 2. על כן, אין לייחס להודעה זו משקל יתר, ואין להעדיפה על פני עדותו המפורטת של העד, שכאמור היה מהימן ועשה רושם חיובי על בית המשפט".

לדידי, קשה ליישב את הדברים שנאמרו על ידי חוג'יראת במשטרה, גם בהנחה שלא נרשמו במדויק. מי שמשקר ביודעין בחקירה במשטרה וטוען שכבר בשנת 1995 רכש קרקע, יש לקבל בזהירות את גרסתו כי שפריר הוא ששאל אותו אם ייפוי הכוח נראה לו מזויף, מבלי להסביר מה גרם לשפריר להפנות אליו שאלה כזו. גרסה זו של חוג'יראת ניתנה כמענה לגרסתו של שפריר כי קיבל ממנו את ייפוי הכוח משנת 1948 (שלפיו אניס מכר כביכול את הקרקע לבשארה).

69. בעדותו בבית המשפט אישר חוג'יראת כי את ייפוי הכוח משנת 1995, ייפוי הכוח המזויף, הוא קיבל מדיאב פלאח, אביו של עאדל, זמן רב לפני שהוגשה תביעת היורשים האמיתיים. בית משפט קמא ציין בפסק דינו כי חוג'יראת טעה והתבלבל מאחר שייפוי הכוח לא הוצג בפניו במהלך עדותו וכי בית המשפט הטעה אותו בכך שהסביר לו שהשאלה התייחסה לייפוי הכוח משנת 1948 ולכן השיב חוג'יראת כי ראה את ייפוי הכוח (פסקה 124 להכרעת הדין). לדידי, לא כך ניתן להבין את הדברים, וקטע הפרוטוקול מדבר בעד עצמו:

"עו"ד סהראי: אתה אמרת, וודאי אמרתי. אמרתי, אתה אמרת שפעם ראשונה שראית את הייפוי כוח בשנת '95, זה היה כשקיבלת את התביעה? העתק של כתב התביעה? העד, מר חג'יראת: עוד פעם.
עו"ד סהראי: אתה זוכר, אתה מכיר את הייפוי כוח משנת '95?
כב' הש' טאהא: שכשאלו אתה קיבלת ייפוי כוח מבשארה נכון?
עו"ד סהראי: שכאלו אתה קנית מבשארה ב-'95.
כב' הש' טאהא: מבשארה ב-'95.
העד, מר חג'יראת: מה שהראה לי דיאב.
כב' הש' טאהא: כן, מה שהראה לך דיאב. אמרת שראית את זה כשקיבלת את זה בבית משפט. אה, במסמכים של בית משפט. נכון?
עו"ד סהראי: מה?
העד, מר חג'יראת: כן.
עו"ד סהראי: ופה בבית המשפט אמרת שראית את זה פעם ראשונה כשדיאב הצע לך,
העד, מר חג'יראת: ראיתי גם בבית משפט. וגם ראיתי בהתחלה.
עו"ד סהראי: זאת התשובה שלך?

העד, מר חג'יראת: כן.
 עו"ד סהראי: שראית את זה גם אצל דיאב וגם בבית
 משפט?
 העד, מר חג'יראת: כן, הראו לי את זה" (הדגשות הוספו
 – י"ע).

הדברים אינם משתמעים לשני פנים והם מתיישבים גם עם חקירתו של חוג'יראת
 במשטרה, ממנה עולה כי היה מודע ל"עסקה" משנת 1995. חוג'יראת מאשר בחקירתו
 הנגדית כי את ייפוי הכוח משנת 1995 (ת/535) הציג לו דיאב. חוג'יראת הוא שפנה
 לשפירר וביקש ממנו שיעביר את הזכויות בקרקע על שמו:

"עו"ד חילו: ותספר בבקשה מה היה בפגישה אצל עורך
 דין שפירר?
 העד, מר חג'יראת: ישבנו שמה, אני לא יודע, העביר לי
 מסמכים. העביר לי מסמכים, בסוף אני הודעתי שאני צריך
 יעביר לי את החלקה הזו לטאבו. ואז החתים אותי על ייפוי
 כוח. וזה מה שהיה" (הדגשה הוספה – י"ע).

ולא רק זאת, אלא שחוג'יראת שילם לרשויות המס סכום של כ-175,000 ₪ הן
 כמס רכישה והן כמס שבח עבור המוכר (נ/21א-ו), וכאשר הוגשה כנגדו תביעה הוא
 ביקש משפירר כי ייצג אותו.

ואם לא די בכל אלה, הרי שבית משפט קמא מציין בהכרעת דינו את תשובתו של
 חוג'יראת באשר לדרך שבה איתר עאדל פלאח את הקרקעות. חוג'יראת העיד כי עאדל
 סיפר לו שהוא מאתר דרך האינטרנט קרקעות שאין להן בעלים, או שהבעלים שלהן לא
 נמצאים. מכאן, שחוג'יראת ידע כי עאדל "תיווך" עבורו את "העסקה" עם בשארה
 משנת 1995, עסקה שידוע לחוג'יראת שלא הייתה ולא נבראה, היה מודע היטב לדרך
 שבה עאדל פעל, כך שאני מתקשה לראותו כנפגע עבירה.

70. למרות זאת, ומאחר שאין דרכה של ערכאת ערעור להתערב בממצאי מהימנות
 של הערכאה הדיונית, אניח לצורך הדיון כי צדק בית משפט קמא בקביעתו שחוג'יראת
 דובר אמת ושפירר אכן שאל אותו אם נראה לו שייפוי הכוח מזויף. אם כך, הסיטואציה
 היא שחוג'יראת הביא את ייפוי הכוח (ת/6א) לשפירר, ייפוי כוח שמבסס את זכותו כמי
 שרכש מבשארה סעיד שרכש בשנת 1948 מאניס ראג'י סלימאן. שפירר, כעורך דין, שואל
 את לקוחו במהלך השיחה ביניהם שאלה בנוסח "תגיד, זה נראה לך מזויף?" והלקוח
 משיב בשלילה ומבקש מעורך הדין לתבוע את זכויותיו על סמך אותו מסמך. לא אכחד
 כי השאלה מוזרה כשלעצמה, אך ספק אם ניתן לומר על סמך שאלה זו במהלך שיחה כי

היא מעידה על ידיעה או על עצימת עיניים מול מסמך מזויף, או שמא עורך הדין תוהה בקול באוזני לקוחו עד כמה ניתן להסתמך על מסמך נושן, והלקוח ממחר להפיס את דעתו של עורך הדין. בל נשכח כי היה זה חוג'יראת שהביא את ייפוי הכוח לשפירר ולא להיפך וכי חוג'יראת יודע היטב כיצד עאדל פועל. מכל מקום, ככל שאנו מקבלים את גרסתו של חוג'יראת בדבר אותה אמירה, וכשלעצמי אני מתקשה עד מאוד לקבלה, הרי שבמאזן הסופי, אכן יש לזקוף אותה לחובתו של שפירר.

לסיכום, הרשעתו של שפירר באישום מס' 2 מבוססת במידה רבה על אמירתו הנ"ל של חוג'יראת (בצירוף העדר מספר סידורי על ייפוי הכוח ועל כך עמדנו לעיל, ובצירוף החתמת מצהירים על ההצהרות ללשכת מיסוי מקרקעין הן בשם המוכר הן בשם הקונה ועל כך אעמוד בהמשך). לאור האמור לעיל, ספק רב לדידי אם ניתן להסתמך על אותה אמירה.

פרשת עזבון המנוחה קלאופטרה (פסקאות 543-546 להכרעת הדין)

71. המדינה הציגה כראיה לשיטה או למעשים דומים של שפירר וכחיזוק לטענתה בערעור כי שפירר היה חלק מחבורת הזייפנים והרמאים, את התנהלותו בנוגע לפרשת קלאופטרה, שלא בא זכרה בכתב האישום. המדובר בשתי תביעות שאותן הגיש בשם לקוח ושמו דקדוקי כנגד עזבון המנוחה קלאופטרה (להלן: פרשת קלאופטרה).

בכתב התביעה הראשון שהוגש לבית המשפט המחוזי בנצרת (ת"א (מחוזי נצ') 11-06-44457, ת/584), נטען על ידי שפירר כי ביום 8.1.1946 מכרה לכאורה המנוחה קלאופטרה את מלוא הזכויות שלה במקרקעין למוסטפא אחמד אברהים אבו דייה ז"ל, שהעביר את הזכויות בהם במתנה וללא תמורה ביום 11.5.1996 לאחיו אחמד אברהים אבו דייה, אשר מכר את הזכויות בהם לתובע ברכאת דקדוקי, בשתי עסקאות מתאריכים 16.12.2008 ו-6.8.2009. במסגרת תביעה זו, הוגשה מטעם רשם המקרקעין חוות דעת של מז"פ, שבה נקבע כי ההסכם שלפיו מכרה לכאורה המנוחה קלאופטרה את הזכויות שלה במקרקעין למוסטפא אבו דייה הוא מסמך מזויף. בעקבות כך, נדחתה התביעה בבית המשפט המחוזי בנצרת. אך עוד קודם לכן, הגיש שפירר בשמו של דקדוקי תביעה נוספת נגד עיזבון המנוחה קלאופטרה בגין אותם מקרקעין, הפעם לבית המשפט המחוזי בחיפה (ת"א (מחוזי חי') 12-12-48569, ת/588). בכתב תביעה זה, המנוסח כמעט באופן זהה לנוסח כתב התביעה שהוגש לבית המשפט המחוזי בנצרת, טען שפירר כי ביום 3.10.1946 מכרה המנוחה קלאופטרה את מלוא הזכויות שלה במקרקעין למנוח עזיז חנא

אסעד עבווי ז"ל וביום 24.12.2005 מכר המנוח עזיז את הזכויות שלו במקרקעין לתובע דקדוקי. גם יפוי הכוח שעמד בבסיס תביעה זו הוכח כמזויף בחוות דעת של מז"פ.

המדינה טענה בערעורה כי פרשת קלאופטרה, לצד הראיות האחרות, תומכות בערעורה על זיכוי של שפריר מהעבירה של קשירת קשר, ובית משפט קמא זקף פרשה זו לחובתו של שפריר ומצא בה חיזוק למסקנתו כי שפריר ידע או עצם את עיניו לנוכח ייפוי הכוח המזויפים. זאת, מאחר ששני כתבי התביעה שהגיש שפריר נגד עיזבון המנוחה קלאופטרה, מזכירים את כתב התביעה שהגיש נגד יורשי המנוחה תוריא באישום 1 ובשתי התביעות שהגיש בשם אמיר הייב באישום 19. בכל כתבי תביעה אלה, ניתן להצביע על דפוס פעולה שיטתי לפיו שפריר מנסה להשיג פסקי דין בהעדר הגנה, בטענה שלא אותרו יורשי המנוחים שמכרו לכאורה את הקרקעות בעסקאות הראשונות. לכך יש להוסיף את הסתירה בין העובדות שפורטו בשני כתבי התביעה לגבי התאריך שבו מכרה כביכול המנוחה קלאופטרה את זכויותיה במקרקעין ואת זהות הרוכש ואת זהות המוכר שממנו רכש לבסוף דקדוקי את המקרקעין. בנוסף, נקבע כי שפריר לא נתן הסבר מניח את הדעת, מדוע את התביעה הראשונה הגיש לבית המשפט המחוזי בנצרת, אך את התביעה השנייה הגיש לבית המשפט המחוזי בחיפה; ומדוע בתביעה הראשונה שפריר צירף כנתבע את רשם המקרקעין בנצרת ואילו בתביעה השנייה לא צירף את רשם המקרקעין כנתבע. מה עוד ששפריר ידע שרשם המקרקעין הוא צד נדרש, כמי שהגיש בבית המשפט המחוזי בנצרת חוות דעת של מז"פ שלפיה יפוי הכוח הנטען בעסקה הראשונה הוא מזויף.

72. לא אכחד כי פרשת קלאופטרה הטרידה אותי יותר מכל הראיות האחרות שנזקפו לחובתו של שפריר בכל האישומים האחרים. אך דווקא בשל הפוטנציאל הראייתי שטמון בפרשייה זו לחובתו של שפריר, אני סבור כי ההתייחסות האגבית אליה אינה יכולה לשמש כבסיס להרשעה. כאמור, פרשת קליאופטרה לא בא זכרה בכתב האישום ואף לא הוגש כתב אישום בגינה. כפי שציינה באת כוח המדינה בטיעון בפנינו, סיפור המעשה באותה פרשייה היה כה סבוך שהתביעה לא ירדה לשורש הדברים ועל כן החליטה שלא להגיש כתב אישום בפרשה והתיק נסגר לאחר חקירתם של דקדוקי, שפריר ואחרים. ההסתמכות על פרשה סבוכה שרק חלק מצומצם ממנה הובא לפני בית משפט קמא, מבלי שנפרשה התמונה המלאה הנוגעת לאותה פרשייה, מבלי שהובאו עדים בנושא, וכאשר שפריר עצמו נחקר אך קצרות בנושא – היא בעייתית כשלעצמה, עוד טרם נכנסים לגופם של דברים.

מכל מקום, גם על פי שני כתבי התביעה בפרשת קלאופטרה, ספק אם ניתן להגיע למסקנות שמבקשת המדינה להסיק בערעורה, ולמסקנות שהסיק בית משפט קמא לחובתו של שפריר. כאמור, בית משפט קמא ציין דפוס פעולה שיטתי שממנו עולה כי שפריר מבקש לקבל פסקי דין בהעדר הגנה, בהשוותו את פרשיית קלאופטרה לאישומים 1 ו-19. אולם כפי שכבר נדון לעיל, במסגרת אישום 1 שפריר בדק ברשם הירושות ביחס לַחֲוִירָא בסיוני ומצא כי אין לה יורשים, ובהליך מושא אישום 19 שפריר צירף את האפוטרופוס הכללי כצד מאחר שלא הצליח לאתר את יורשי המנוחים. בתביעה השניה מושא אישום 19 (ת/580), שפריר צירף את יורשי זריפה כנתבעים מכוח היותם נציגי העזבון וכן כנתבעים באופן אישי, עם מספרי תעודות הזהות שלהם ועם כתובת מגוריהם. לכן, לא ניתן להסיק דפוס פעולה של שפריר.

73. זאת ועוד. בכתב התביעה השני שהוגש לבית המשפט המחוזי בחיפה בפרשת קלאופטרה, שפריר ציין במפורש בסעיף 8 לכתב התביעה כי הוגשה תביעה קודמת בנצרת ונקב במספר ההליך, כך שלא העלים את הדבר מעיני בית המשפט. שפריר ציין בכתב התביעה השני כי התובענה הראשונה הוגשה לנצרת בחוסר סמכות, מאחר שהמקרקעין מצויים במחוז חיפה. בדיון שהתנהל בבית המשפט המחוזי בחיפה אף פירט את שאירע בהליך הקודם (פרוטוקול מיום 23.11.2014). בין היתר, שפריר טען שם כי "התובע [דקדוקי – י"ע] מאוד רוצה את המקרקעין האלה והוא קנה אותם ממי שנחזה להיות הבעלים, משפחת אבו דיה. במהלך הדיון בפני השופט צרפתי התברר שעו"ד מחול מעכו מייצג אנשים שטוענים שהם קנו את הקרקע מגב' קלאופטרה. אז התובע אמר שהוא יילך ויקנה גם מהאנשים האלה שהם טוענים שהם בעלים שטוענים שקנו מיורשי קלאופטרה. הוא אכן ביצע זאת בפועל ורכש שוב זכויות ממשפחת עבוי...".

אכן, אין בכל אלה כדי לפזר את הערפל סביב פרשת קלאופטרה. אולם בהינתן שהתיק בפרשה זו נסגר ואף אחד מהמעורבים לא הועמד לדין, איני סבור כי ניתן להסיק מפרשה זו, שהוצגה באופן אגבי במהלך שמיעת הראיות בתיק, מסקנה מפלילה לגבי מעורבותו או מודעותו של שפריר בפרשיות מושא כתב האישום.

החתמתו של דיאב (אביו של עאדל) על מסמכים שונים (פסקאות 547-548 להכרעת הדין)

74. ראיה נוספת שבית משפט קמא זקף לחובתו של שפריר נוגעת להחתמתו של דיאב פלאח על מסמכים שונים, על אף ששפריר ידע כי דיאב שרוי בדמנציה קשה ומצבו הקוגניטיבי אינו מאפשר לו לחתום על מסמכים. המדובר בשני תצהירים שעליהם חתם לכאורה דיאב בפני עורך דין ערטול, ולא בפני עורך דין שפריר. באחד התצהירים (נ/49)

אשר דיאב שהוא מכיר את אניס ראג'י סלימאן שהוא הבעלים הרשום של הקרקע באישום 2 וכי הלה יפה את כוחו לצורך העברת המקרקעין לבשארה סעיד. התצהיר נחזה כנחתם בפני עו"ד ערטול שאשר כי דיאב התייצב בפניו ביום 15.10.2012, חתם בפניו ו"מוכר לי אישית", ושפיר צירף את התצהיר לבקשה שהגיש לרשם המקרקעין לרישום הקרקע על שמו של מוסטפא חוג'יראת (תיק לשכת רישום המקרקעין, ת/136). התצהיר השני, שנמסר לשפיר וגם עליו חתום דיאב (ת/569), אף הוא מאומת על ידי עו"ד ערטול ונושא אותו תאריך (15.10.2012). בית משפט קמא ציין כי החתימות של דיאב פלאח על שני התצהירים שונות לחלוטין האחת מהשנייה ו"כל בר דעת שהיה מקבל את שני 'התצהירים' היה שואל את עצמו מדוע דיאב פלאח חתם על שני תצהירים בחתימות שונות על אף שנערכו באותו יום ובפני אותו גורם". מעיון בתצהירים עולה כי ההבדל בין שתי החתימות זועק, ואין צורך בדיעת השפה הערבית כדי להבחין בהבדל.

בית משפט קמא הצביע על כך שהיה ידוע לשפיר כי דיאב פלאח הוא איש קשיש מאוד ודמנטי ומצבו הקוגניטיבי אינו מאפשר לו לנהל דו שיח או לחתום על מסמכים. כך, בהודעתו של שפיר בחקירתו במשטרה:

"כשהכרתי את דיאב הוא היה קשיש ולא דיבר מילה עברית, לא שוחחתי אתו על שום עניין מהותי וכל המסמכים שנעשו בשמו של דיאב, נעשו מכוח ייפוי כוח כללי שדיאב חתם לעאדל. למיטב ידיעתי האיש דמנטי אבל אני לא רופא, שמעתי מעאדל שאבא שלו דמנטי. הוא לא דיבר עברית ואני לא יכולתי לדבר אתו.

[...] באחד הביקורים שלי אצל עאדל ניסיתי לדבר עם דיאב אבל הוא לא דיבר עברית ולא הצלחתי להבין מה הוא מדבר בערבית וזו אחת הסיבות שאמרתי לעאדל שבימ"ש לא יאשר את העסקה הזו. כשבן אדם חי זה יתרון גדול מאוד כי אפשר לשמוע ממנו ולהביא אותו לבימ"ש להעיד, אבל מחמת גילו של דיאב ומצבו המנטלי לא יהיה יתרון לכך שהוא חי, אני בכל מקרה לא הצלחתי לתקשר אתו ולהבין אותו, יכול להיות שדובר ערבית כן יכול היה לתקשר אתו".

בית משפט קמא זקף לחובתו של שפיר את העובדה שהוא עצמו לא החתים את דיאב פלאח על התצהירים ותשובתו בחקירתו במשטרה הייתה:

"מדובר בתצהירים שהוגשו בתיק של מוסטפא חוג'יראת. דיאב הוא אבא של עאדל, הוא זקן מאוד, עאדל שלח לי את המסמכים כי אני ייצגתי את חוג'יראת ולא הסכמתי להחתים את דיאב כי הוא לא מדבר עברית והוא לא זוכר

איך קוראים לעצמו, הוא שקוע בדמנציה קשה וחוגיראת
הלך לערטול ודאג שיחתים אותו..”.

75. על מעורבותו של עו”ד ערטול יעמוד חברי, השופט א’ שטיין, בפסק דינו. בכל
הקשור לשפיר, הרי שגם בנקודה זו אני סבור כי ניתן ליתן הסבר סביר אחר להימנעותו
של שפיר להחתים את דיאב על התצהירים.

אין חולק כי לא הוצג לשפיר מסמך רפואי כלשהו הנוגע למצבו של דיאב. אין
חולק כי שפיר אינו דובר ערבית. משכך, לא ייפלא כי שפיר לא ניהל שיחה עם דיאב
ולא יכול היה לעמוד על מצבו הקוגניטיבי, למעט התרשמות מגילו המופלג. שפיר סיפר
בחקירתו במשטרה כי שמע מעאדל שאבא שלו דמנטי וכי לא הסכים להחתים את דיאב
מאחר שהוא לא מדבר עברית, ולכן חוג’יראת פנה לעורך דין ערטול והלה החתים את
דיאב. ודוק: שפיר לא יכול היה לדעת מה מצבו האמיתי של דיאב פלאח, מאחר שלא
שוחח עמו. איני משוכנע כי בשל הערתו של עאדל, שאביו סובל מדמנציה, יש לבוא
בטרוניה כלפי שפיר על כך שהסתמך על אישורו של עורך דין ערטול. במצב דברים זה,
ספק אם היה על שפיר לפקפק ביושרתו של עורך דין ערטול הדובר את השפה הערבית,
ולסרב להשתמש בתצהיר שנגבה על ידו ואומת על ידו.

העובדה ששפיר, כמי שאינו דובר ערבית, נזהר שלא לאמת את תצהירו של
דיאב, יכולה לאשש את התזה של המדינה כי שפיר נזהר שלא “ללכלך” את ידיו. מצד
שני, לפנינו דוגמה נוספת לכך ששפיר לא היה נכון לאמת תצהירים וחתימות בניגוד
למתחייב מתפקידו של עורך דין, וכי לא היה עושה דברם של עאדל וסעידה.

ולבסוף, לא למותר לציין כי חוג’יראת, שבית משפט קמא קיבל את עדותו
באישום 2 כמהימנה, העיד כי מי שהציע לו את העסקה היה דיאב (עמ’ 1879-1880). אם
אנו מקבלים את עדותו של חוג’יראת כמהימנה גם בנקודה זו, הרי שאם דיאב היה דמנטי
באותה עת, הכיצד הציע לחוג’יראת את העסקה?

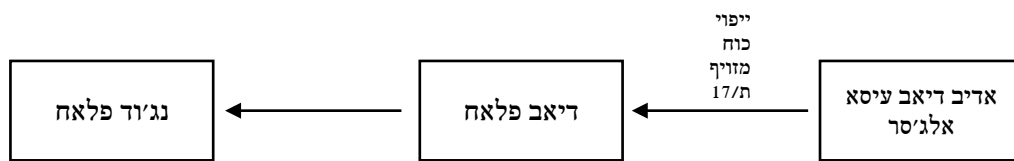
עד כאן, נפרדת דרכי מדרכו של בית משפט קמא. ברם, כפי שזכר על ידי בית
משפט קמא בפסקה 548 להכרעת דינו, מתיק לשכת רישום המקרקעין באישום 2 (ת/136)
עולה כי שפיר אישר ביום 11.11.2012 את חתימתו של דיאב על שטרי המכר כמופה
כוחו של אניס ראג’י שחאדה, חתימה הנחזית כאותנטית (ניתן לזהות את השם דיאב
בשפה הערבית, בחתימה הזוהה לזו המופיעה באחד משני התצהירים של דיאב מיום
15.10.2012 שאותם אישר עו”ד ערטול). הדבר לא מתיישב עם תשובתו של שפיר כי

חשש להחתים את דיאב מחמת גילו ומצבו. עובדה זו יש לטעמי לזקוף לחובתו של שפריר, אך ספק אם היא מעידה על ידיעה או מודעות כי המדובר בייפוי כוח מזויפים, או שמא על נטייה של שפריר "לעגל פינות", תוך סטייה מסטנדרט ההתנהגות שנדרש מעורך דין. בהנחה ששפריר לא ידע כי מדובר בייפוי כוח מזויפים, הרי שמבחינתו מיופה הכוח היה דיאב, אדם קשיש שעלול ללכת לעולמו בכל רגע נתון, ואם דיאב לא היה חותם על שטר המכר, לא היה את מי להחתים בשם המוכר. על הנטייה של שפריר "לעגל פינות" ניתן ללמוד גם מהחתימות על טופסי המש"ח, ועל כך אעמוד בהמשך.

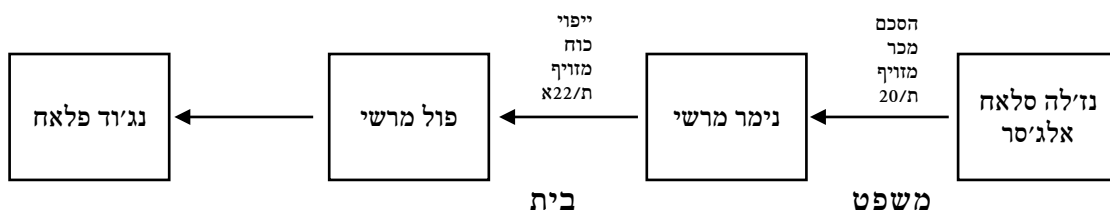
התנהלות שפריר באישומים 9 ו-10 (פסקה 549 להכרעת הדין)

76. לנוחות הקורא אחזור ואציג את תרשימי שרשרת העברות הקרקע באישומים 9 ו-10 :

אישום 9 :

אישום 10 :

קמא זקף לחובתו של שפריר את התנהלותו באישומים 9 ו-10. כזכור, באישום 9 קיבל שפריר מעאדל ייפוי כוח מזויף מיום 5.2.1946 (ת/17א), שלפיו מכר לכאורה המנוח אדיב אלג'סר לדיאב את המקרקעין הידועים כחלקה 13, בגוש 16578, בשלמות. ברם, באותה תקופה ממש קיבל שפריר מעאדל וממרשי (נאשם 5) במסגרת אישום 10 הסכם מכר מזויף, שלפיו מכרה לכאורה המנוחה נז'לה סאלח אלג'סר ביום 18.5.1971 את חלקה 13 הנ"ל בשלמות למנוח נימר מרשי, אביו של פול מרשי (ת/20א) (אציין כי הסכם זה אושר לכאורה על ידי הכומר יוסף אלזוגבי ביום 26.8.1975, דהיינו, כארבע שנים

לאחר חתימתו). שתי עסקאות אלה סותרות לכאורה זו את זו, ונביא את הדברים בלשונו של בית משפט קמא:

"בשתי העסקאות, המקרקעין היו אמורים לעבור לנאשם מס' 3 [עאדל – י"ע] או לאחד מקרובי משפחתו ובשתייהן 'המוכר' מוכר את המקרקעין בשלמות ומצהיר שהוא הבעלים שלהם בשלמות, על אף שאין הדבר כך. כל בר דעת היה שואל את עצמו כיצד ייתכן ששני אנשים מצהירים שהם הבעלים של החלקה בשלמות על אף שאין הדבר כך וכיצד ייתכן שאותה טעות נפלה בשני המסמכים המתייחסים לאותם מקרקעין, על אף שהם נערכו לכאורה בהפרש זמנים של כ- 25 שנים".

בית המשפט הפנה לעדותו של שפריר בבית המשפט ובחקירתו במשטרה לפיה הוא היה ער לסתירה בין ייפוי הכוח ואף הפנה את תשומת לבו של עאדל לבעייתיות הנובעת מכך. בדומה, גם בחקירתו במשטרה אישר שפריר כי העובדה שהומצאו לו שני ייפוי כוח של שני אנשים שונים הטוענים לבעלות מלאה באותם מקרקעין עוררה את חשדו וכי בשל כך אמר לעאדל "לרדת" מהעסקה הזו. אך למרות זאת, המשיך שפריר לטפל בעסקאות אלה ודיווח עליהן לרשויות מיסוי מקרקעין בהסתמך על אותם ייפוי כוח מזויפים. שפריר אף ציין כי אם עאדל היה מבקש ממנו להגיש תביעה, הוא היה עושה כן, ומכאן תמיהה נוספת הכיצד יכול היה להגיש תביעה אם עאדל היה מבקש ממנו זאת – האם היה מגיש את התביעה בשמו של דיאב על סמך ייפוי הכוח ת/17 או בשמו של מרשי על סמך ייפוי הכוח ת/20? והאם יכול היה לייצג את שניהם בהינתן ניגוד העניינים ביניהם לנוכח קיומם של שני ייפוי כוח סותרים שכל אחד מהם מקנה את הקרקע למישהו אחר? מכאן מסקנתו של בית משפט קמא כי שאלות אלה כלל לא הטרידו את שפריר מאחר שידע ששני ייפוי הכוח מזויפים, ואין נפקה מינה על מי מהם יסתמך, מאחר שבכל מקרה הקרקע תעבור לעאדל או לאחד מקרובי משפחתו.

77. בתשובה לתמיהה זו, הפנה שפריר להערה של בית משפט קמא במהלך הדיון, ולפיה על עורך דין לפעול כמצוות לקוחו, ככל שהלה מבקש ממנו לדווח על העסקה. כשלעצמי, אני סבור כי יש בכך תשובה של ממש לתמיהות שהעלה בית משפט קמא בהכרעת הדין. ככלל, הערות כאלה ואחרות שמעיר בית המשפט במהלך הדיון, שעה שהתמונה המלאה טרם נגלתה לעיניו, אין כוחן יפה כהחלטה או פסק דין שניתנים לאחר בחינה ועיבוד של מכלול החומר שהונח בפני בית המשפט.

למרות זאת, אני נכון להניח, ולו בדוחק, כי אין לזקוף לחובת שפריר את התייחסותו למצב דברים היפותטי, מה היה עושה אילו נתבקש להגיש תביעה, ואניח

לזכותו כי אם היה נדרש לעשות כן, הסתירה בין ייפוי הכוח הייתה נגלית לעיניו במלוא עוצמתה. מכל מקום, תצהירי ההעברה מדיאב לנג'וד פלאח באישום 9 נחתמו ביום 21.10.2011 בפני שפיר, כאשר עאדל חותם בשמו של דיאב כמיופה כוח כללי. מהתיק במס שבח (175/ת) עולה כי שפיר דיווח לרשויות המס לגבי העסקה באישום 10 ביום 6.11.2011 (המכתב על נספחיו התקבל במס שבח ביום 16.11.2016) ושלח ביום 15.12.2011 מכתב תשובה למס שבח בנוגע לעסקה באישום 9. כאמור, שתי העסקאות מתייחסות לאותו גוש חלקה (חלקה 13 בגוש 16578). גם כאן, ולו בדוחק, אני סבור כי ניתן לאפשר לשפיר ליהנות מן הספק אם שם לב שמדובר באותו גוש חלקה, שהרי דיווח למס שבח על מכירת אותה חלקה באותו גוש בשתי עסקאות שונות הסותרות זו את זו, עובדה שאמורה "לצוף" באופן מיידי במס שבח.

בנקודה זו אני מגיע להתנהלותו של שפיר באופן הדיווח לרשויות המס.

הדיווח לרשויות מיסוי מקרקעין (עסקאות 550-551 להכרעת הדין)

78. בית משפט קמא זקף לחובתו של שפיר גם את האופן שבו דיווח למיסוי מקרקעין על העסקאות. בית המשפט בחן אחת לאחת כל עסקה שדווחה על ידי שפיר לרשויות המס ומצא כי שפיר החתים את הנאשמים ואחרים שפנו אליו על ההצהרות שהגיש למיסוי מקרקעין הן בשם המוכרים והן בשם הקונים. זאת, למרות "שהם מעולם לא החזיקו בייפוי כוח המסמיכים אותם לחתום בשם המוכרים". כך נעשה בכל אחת מהעסקאות כפי שיפורט להלן.

(-) באישום מס' 2 – חוג'יראת חתם בטופס המש"ח (140/ת) הן בשם המוכר והן בשם הקונה. למרות שחוג'יראת לא החזיק בייפוי כוח המסמיך אותו לחתום בשם אניס ראג'י סלימאן. לעומת זאת, על פי ייפוי הכוח המזויף שעל פיו דווחה העסקה (6/ת), מיופה הכוח בשמו של אניס ראג'י סלימאן הוא דיאב ולא חוג'יראת שחתם על ההצהרות למיסוי מקרקעין גם בשמו של המנוח אניס ראג'י סלימאן.

(-) באישום מס' 6 – עאדל חתם בטופס המש"ח (165/ת) הן בשם המוכר והן בשם הקונה, על אף שלא החזיק בייפוי כוח מטעם המנוח אליאס עבדו שאהין. לעומת זאת, על פי ייפוי הכוח המזויף שעל פיו דווחה העסקה (14/ת), מיופה הכוח בשמו של אליאס עבדו שאהין הוא אחמד עבד אלחלים.

(-) באישום מס' 9 – עאדל חתם בטופס המש"ח (ת/175) הן בשם המוכר והן בשם הקונה, על אף שלא החזיק בייפוי כוח מטעם אדיב אלג'סר. לעומת זאת, על פי ייפוי הכוח המזויף שעל פיו דווחה העסקה (ת/17), מיופה הכוח של אדיב אלג'סר הוא מוחמד עבאס.

(-) באישום מס' 10 – מרשי חתם בטופס המש"ח (ת/184) הן בשם המוכר והן בשם הקונה, על אף שלא החזיק בייפוי כוח מטעם המנוחה נז'לה אלג'סר, ואף לא צורף ייפוי כוח כלשהו, אלא צורף המסמך ת/20 שהוא הסכם מכר רגיל שאיננו כולל ייפוי כוח לגורם כלשהו.

(-) באישום מס' 11 – מרשי חתם בטופס המש"ח (ת/189) הן בשם המוכר והן בשם הקונה, על אף שלא החזיק בייפוי כוח מטעם המנוחה נזהה רחמון. לעומת זאת, על פי ייפוי הכוח המזויף שעל פיו דווחה העסקה (ת/23), מיופה הכוח של המנוחה נזהה הוא מוחמד עבאס.

(-) באישום מס' 12 – מרשי חתם בטופס המש"ח (ת/197) הן בשם המוכר והן בשם הקונה, על אף שלא החזיק בייפוי כוח מטעם המנוח בולוס ח'ליל ג'רייב. לעומת זאת, על פי ייפוי הכוח המזויף שעל פיו דווחה העסקה (ת/24), מיופה הכוח של המנוח בולוס ח'ליל הוא עלי מחמוד גריפאת.

(-) באישום מס' 17 – גאזי מזאריב (נאשם מס' 7) חתם בטופס המש"ח (ת/248) הן בשם המוכר והן בשם הקונה, על אף שלא החזיק בייפוי כוח מטעם המנוח עודתאללה. לעומת זאת, על פי ייפוי הכוח המזויף שעל פיו דווחה העסקה (ת/31), מיופה הכוח של המנוח עודתאללה הוא מוחמד חמד מוחמד.

(-) באישום מס' 19 – נאשם מס' 10 חתם בטופס המש"ח (ת/293) הן בשם המוכר והן בשם הקונה, על אף שלא החזיק בייפוי כוח מטעם המנוחים מוחמד ספורי ועלי אלמוסא. לעומת זאת, על פי ייפוי הכוח המזויף שעל פיו דווחה העסקה (ת/34), מיופה הכוח של המנוחים הוא רגא אחמד פלאח אלהייב.

הערה: יש להצר על כך שכל טופסי המש"ח לא הופיעו במוצגים הסרוקים, שמא בשל הצבע הכחול של הטופס. מכל מקום, בחנתי את המקור, ואכן, בכל אחד מטופסי המש"ח, בחלק ד' של "פרטי העסקה", החתימה בשם המוכר ובשם הקונה נחזית על פניה כזה או כמעט זהה (למעט טופס המש"ח ת/248 שלא אותר על ידי).

הנה כי כן, לכל אורך העסקאות שבהן טיפולו של שפריר התמצה בדיווח לרשויות המס, הנאשמים חתמו על טופס ההצהרה הן בשם הקונה והן בשם הרוכש. בחקירתו במשטרה, השיב שפריר כי הוא סבור שמי שחתם על ההצהרות היה מוסמך לעשות כן. בית משפט קמא הסיק מכך ששפריר ידע שייפוי הכוח מזויפים, ולכן לא ניתן להשיג את חתימות המוכרים או יורשיהם או מיופי הכוח שלהם בהתאם לייפוי הכוח המזויפים. משכך, לשפריר לא הייתה ברירה אלא להחתים את הנאשמים על ההצהרות למיסוי מקרקעין הן בשם "המוכרים" והן בשם הקונים, וכי מדובר בדפוס פעולה שיטתי שסיגל לעצמו שפריר.

79. שפריר טען כי הנושא הועלה לראשונה על ידי בית המשפט בהכרעת הדין, בעוד שהמדינה לא טענה זאת בכתב האישום או בסיכומיה, וגם מר נזיה רבאח, נציג מיסוי מקרקעין שהעיד בישיבה מיום 28.12.2015, לא נשאל על כך. משכך, לא ניתנה לשפריר הזדמנות להתגונן מפני מסקנה זו של בית המשפט.

לגופם של דברים נטען על ידי שפריר כי לא ראה כל בעיה בהחתמת הנאשמים על טופס המש"ח גם בשם המוכרים. זאת, מאחר שלכל דיווח למס שבח, הוא צירף את ייפוי הכוח או את מסמך העסקה ולכל דיווח הוא צירף מכתב נלווה שבו הסביר את מהלך העסקה – העסקה ההיסטורית מושא ייפוי הכוח והעסקה הנוכחית של העברת הזכויות. מכאן, שאם סברו רשויות המס כי נפל פגם בטופסי המש"ח, חזקה עליהן כי היו פונות לשפריר ומבקשות לתקן את הדיווח ולהחתים את מיופה הכוח ההיסטורי על טופס המש"ח.

80. לטעמי, התנהלותו של שפריר אכן אינה עולה בקנה אחד עם סטנדרט ההתנהלות המקובלת בכגון דא. ככלל, גם חתימה על טופס מש"ח צריכה להיעשות על ידי המוכר/קונה עצמו או על ידי מיופה כוח מטעמם, ולכל הפחות צריך היה להקדים לחתימה של המוכר בטופס המש"ח כיתוב בנוסח "ב/", כך שמי שמעיד בטופס ידע כי לא המוכר חתם אלא חתמו בשמו. עם זאת, כפי שעולה מטופסי המש"ח, די לעיין בטופס כדי להבחין שאותו אדם חתם בשם הקונה והמוכר, מאחר שהחתימות נחזות כזהות, כך שברי כי מי שחתם בשם המוכר לא התכוון לזייף את חתימתו. כאמור, שפריר הסביר בכל אחד מהמכתבים שצירף לדיווח למס שבח את השתלשלות העסקאות, אך איני סבור כי מי שקורא מכתבים אלו אמור להבין דבר מתוך דבר ולהסיק על זהותו של החותם על טופס המש"ח. לדידי, לפנינו התנהגות פסולה של "עיגול פינות" ומוטיבציית יתר להעביר את העסקה במס שבח בהינתן הקשיים הנובעים מכך שמדובר בעסקאות שנעשו

לפני שנים רבות, אך אין להסיק מכך ידיעה או מודעות כי ייפוי הכוח שבבסיס העסקה הם מזויפים. לכן, אני סבור כי ניתן להניח לשפריר ליהנות מן הספק גם בנקודה זו.

ומזווית נוספת

81. בנקודה זו אציע זווית ראייה נוספת. בכתב האישום אין מוקדם ומאוחר כרונולוגית, והצטברות האישומים, כשלעצמה, מעוררת חשד. ברם, בחינת פעולותיו של שפריר על ציר הזמן, מחזקת לטעמי את המסקנה המזכה.

14.11.2010	שפריר הגיש בקשה לרישום הערת אזהרה לטובת נאשם 10 על סמך ייפוי הכוח משנת 1946 על החלק של מרים נסאר	אישום 19
21.11.2010	שפריר הגיש בקשה לרישום הערת אזהרה לטובת פאטמה אלהייב	אישום 1
22.11.2010	שפריר הגיש בקשה לרישום הערת אזהרה לטובת נאשם 10 על סמך ייפוי הכוח משנת 1946 על החלקים של מוחמד חמאדה ספורי ועלי מוחמד מוסא	אישום 19
7.12.2010	שפריר הגיש דיווח לרשויות המס על העסקאות מחוריה לפאטמה ומפאטמה לוליד	אישום 1
23.1.2011	נשלח מכתב מהטאבו לשפריר כי בקשתו לרישום הערת אזהרה לפי ייפוי הכוח משנת 1946 נדחתה	אישום 19
7.4.2011	שפריר הגיש דיווח לרשויות המס על העסקה	אישום 3
11.4.2011	שפריר הגיש דיווח לרשויות המס על העסקאות	אישום 17
12.5.2011	שפריר הגיש דיווח לרשויות המס על שתי העברות הקרקע	אישום 2
2.6.2011	שפריר הגיש דיווח לרשויות המס על עסקת המכר לסאמי וחוסיין אבו סעיד	אישום 19
4.10.2011	שפריר הגיש דיווח על העסקה לרשויות המס על העסקה	אישום 6
21.10.2011	שפריר ערך תצהירי העברת הקרקע מדיאב לנג'וד, בתו של עאדל	אישום 9
16.11.2011	שפריר הגיש דיווח לרשויות המס על העסקאות מאדיב אלג'סר לדיאב פלאח וממנו לנג'וד פלאח	אישום 9

אישום 10	שפירר הגיש דיווחים לרשויות המס על העברות הקרקע	5.12.2011
אישום 11	שפירר הגיש דיווחים לרשויות המס על העברות הקרקע	7.12.2011
אישום 12	שפירר הגיש דיווחים לרשויות המס על העברות הקרקע	7.12.2011
אישום 14	שפירר הגיש דיווח לרשויות המס על העסקה בין דיאב פלאח לנאשם 6	16.1.2012
אישום 1	שפירר קיבל תשובה מגנזך המדינה שייפוי הכוח הראשון של חוריה אינו מצוי שם	1.2.2012
אישום 6	שפירר קיבל מכתב מהגנזך בו כתוב שייפוי הכוח המקורי משנת 1945 לא מצוי אצלם	1.2.2012
אישום 1	שפירר הגיש תגובה לפסק דין הצהרתי לפיו הקרקע שייכת לווליד	20.3.2012
אישום 1	שפירר ערך ואישר תצהיר של וליד לבית המשפט, בו נכתב שוליד לא הצליח לאתר יורשים	9.7.2012
אישום 1	שפירר השיב במכתב לעורך דין הולנדר	30.8.2012
אישום 1	שפירר הגיש בקשה במסגרת התביעה למתן פסק דין הצהרתי באופן דין דחוף	25.9.2012
אישום 1	שפירר הגיש בקשה במסגרת התביעה לפסק דין הצהרתי למתן פסק דין דחוף	18.10.2012
אישום 1	שפירר הגיש בקשה במסגרת התביעה לפסק דין הצהרתי למתן פסק דין דחוף	1.11.2012
אישום 14	שפירר הגיש בקשה לאפטרופוס על נכסי נפקדים לביטול הפקעה	19.11.2012
אישום 2	הודעה מלשכת רישום המקרקעין לשפירר כי הבקשה נדחת, בשל חשד שהיא נסמכת על ייפוי כוח מזויף	19.12.2012
אישום 6	האפטרופוס לנכסי נפקדים הגיש תלונה במשטרה לאחר שהתברר שייפוי הכוח מזויף	10.7.2013
אישום 6	שפירר נחקר במשטרת ישראל כעד ואמר שעאדל ביקש שירשום את הקרקע עבורו	22.7.2013

82. המועד המוקדם שבו ניתן לומר כי הוצבה בפני שפריר נורית אזהרה, הוא ביום 23.1.2011 כאשר רשם המקרקעין דחה את הבקשה לרישום הערת אזהרה. ברם, עמדנו על כך שלא ניתן היה להסיק ממכתביו של רשם המקרקעין שהוא סבור כי ייפויי הכוח הם מזויפים. במהלך השנה שלאחר מכן, שפריר עסק רק בהגשת דיווחים לרשויות המס, ונורית האזהרה היחידה שניתן לזקוף לחובתו היא העדר מספר סידורי בחלק מייפויי הכוח, ועל כך כבר עמדנו לעיל. בחלוף כשנה, ביום 1.2.2012 הוצבה בפני שפריר נורית אזהרה נוספת בדמות המכתבים של גנוזך המדינה, אך עמדנו על כך שגם ממכתבים אלה לא ניתן להסיק שגנוזך המדינה סבור שייפויי הכוח הם מזויפים. הטבלה לעיל, על ציר הזמן, עשויה ללמד כי שפריר פעל לאורך התקופה באישומים השונים, מבלי לחשוד כי הוא נותן שירות לנוכלים ולזייפנים, ומבלי שהיה מודע לכך שייפויי הכוח הם מזויפים. שפריר שיתף פעולה עם האפוטרופוס על נכסי נפקדים, מסר את המסמכים המקוריים לבדיקת מז"פ, שילם עבור הבדיקה, ולאחר שהתקבלה תשובה המעידה על היות המסמך מזויף, המשיכו המעורבים האחרים בניסיון להעביר אליהם את הקרקע ואין עדות למעורבותו של שפריר במעשיהם. מי שסבור שהמסמכים שבחזקתו הם מזויפים אינו ממהר להכניס ראשו תחת הגליוטינה ולשלוח את המסמכים המקוריים לבדיקת מז"פ.

שפריר פנה במקביל לגרפולוגית אורה כבירי על מנת שתבחן את המסמכים, ועל פי חוות דעתה לא ניתן לקבוע את הגיל המדויק של המסמך "אולם ניתן לראות בבירור שהוא מאוד ישן, בן עשרות שנים, לפני המצאת העט הכדורי ולפני השימוש בסוג הנייר שיש כיום" (נ/57). מכל מקום, בדיקתו של האפוטרופוס על נכסי נפקדים הייתה הפעם הראשונה שבה נקבע כי ייפויי הכוח מזויפים, וכאן, באישום מס' 6, הסתיים טיפולו של שפריר בלקוחותיו.

83. הראינו לעיל כי לחלק מהקביעות והמסקנות של בית משפט קמא בנוגע לראיות הנסיבתיות ניתן להציע הסבר אחר, כך שהמסקנה המפלילה איננה המסקנה הסבירה האפשרית היחידה. עמדנו על כך שיש קושי לבסס את הרשעתו של שפריר על העדר מספר סידורי בחלק מייפויי הכוח, ונציין כי על אינדיקציה זו בלבד, מתבססת הרשעתו באישום מס' 3 (ייפוי הכוח ת/9); באישום מס' 6 (ייפוי הכוח ת/14); באישום מס' 9 (ייפוי הכוח ת/17); באישום מס' 11 (ייפוי הכוח ת/23); ובאישום מס' 12 (ייפוי הכוח ת/24); ובאישום מס' 14 (ייפוי הכוח ת/26 שנשלח לבדיקת האפוטרופוס לנכסי נפקדים). לעומת עאדל, מרשי ואמיר הייב שבחרו אף שלא להעיד במשפטם, שפריר שיתף פעולה באופן מלא עם חוקריו, השיב על כל שאלה, "נידב" מידע לחוקריו ופרש בפניהם את מלוא התמונה.

84. המדינה בערעורה טענה כי כמות, משקל ועוצמת הראיות מוכיחים מעבר לכל ספק סביר כי הייתה לשפירר מודעות מלאה לכך שהוא פועל על סמך ייפויי כוח מזויפים ולכל הפחות חשד בכך "ברמה הגבוהה ביותר הנושקת למודעות של ממש". בפרט, המדינה הפנתה להתנהלותו של שפירר באישום 1 וטענה כי בכך ששפירר המשיך לייצג את וליד חרף פיטוריו יש כדי להעיד על אינטרס אישי בניהול התביעה ועל מעורבותו בקנוניה. עם זאת, מהדיון הנרחב שנערך לעיל על התנהלותו של שפירר באישום 1, כמו גם ביתר האישומים, נובעת גם דחיית רוב טענות המדינה ואיני מוצא לחזור על הדברים.

המדינה הוסיפה וטענה כי לא נערכו הסכמי שכר טרחה בין שפירר לבין אף אחד מהנאשמים, על אף ששפירר העיד על עצמו שהוא נוהג לערוך הסכם שכר טרחה עם לקוחותיו; כי שפירר העיד על עצמו שהוא נוהג לגבות שכר טרחה ולקחת שיק מהלקוח לפני שהוא מתחיל בטיפול בעניינו, וכי שכר הטרחה אינו תלוי בתוצאה, אך למרות זאת כמעט ולא קיבל שכר עבור עבודתו בעסקאות במרבית האישומים שיוחסו לו (אישומים 2, 3, 6, 9-12, 14 ו-17); וכי גם באישומים 1 ו-19 שכר הטרחה ששפירר קיבל היה נמוך יחסית לתעריף שלדבריו הוא נוהג לגבות. מכאן טענת המדינה כי יש להסיק מעובדות אלה על כך ששפירר היה שותף לתכנית העבריינית.

לדידי אין לתת לנתון זה משקל מכריע. ראשית, בכתב האישום שלפנינו מעורבים רבים, אך אף אחד מהנאשמים ומהמעורבים, שחלקם ניסו להשליך האשמה על זולתם, לא העלה ולו ברמז את שמו של שפירר כמי שהיה אמור לנגוס נתח מהשלל. עובדה זו אינה מתיישבת עם התזה של המדינה לפיה שפירר קשר קשר מלכתחילה עם קבוצת הזייפנים והרמאים, וגם לא מתיישבת עם המסקנה המרשיעה של בית משפט קמא ולפיה שפירר ידע או עצם את עינו מלהבחין בזיוף. שנית, עבור כל ההליכים המשפטיים שהתנהלו שפירר קיבל שכר טרחה, ובאישום מס' 19 אף ביקש להתפטר מהייצוג משלא שולם לו שכר טרחתו, ועו"ד אבו אחמד שילם לו 60,000 ₪ על מנת שימשיך לייצג את אמיר הייב. באחת מחקירותיו במשטרה אף ציין שפירר כי לדעתו היה מקום להגיש ערעור לבית המשפט העליון על פסק דינו של השופט סוקול בשלוש התביעות המאוחדות, אך מאחר שאמיר הייב לא שילם לו, לא הוגש ערעור (ת/54 מיום 31.5.2015, שורות 196-195). שלישית, ב-8 מתוך 11 אישומים שפירר דיווח למס שבח על העסקאות, ובהתחשב בשיקולים הקשורים במערכת היחסים שבין עורך דין ולקוחו (ובמיוחד מערכת יחסים קודמת שהייתה לו עם עאדל וסעידה) ייתכן שהעדיף שלא לגבות שכר טרחה על שירות זה, הגם שהיה כרוך בטרחה (ואין מדובר רק בהגשת טופסי מש"ח כפי שנטען על ידי שפירר בערעור, אלא גם בהתכתבויות והתדיינות על גובה המס). שפירר עצמו העיד

בחקירתו בבית החולים "ובכל מקרה שכר הטרחה הוא על הטיפול בתיק ולא על הדיווח למסמך" (ת/52, שורה 76). רביעית, והגם שתשובה זו לא ניתנה על ידי שפריר בערעורו, איני שולל את האפשרות כי שולמו לשפריר גם כספים במזומן. כך, בחקירתו בבית החולים, בתשובה לשאלה אם מוראד ואשתו, שאותם ייצג בבית המשפט, נתנו לו מעבר לצ'קים כסף מזומן, השיב שפריר "לא זוכר" (שם, שורה 85).

85. בשלב זה נשוב על עקבותינו ונחזור אל דברי בית משפט קמא, בפרק שבו הוא מסביר מדוע אין לייחס לשפריר שותפות בקנוניה ובמעשי הזיוף:

"כפי שפורט בנוגע לכל אישום ואישום, נאשם מס' 2 קיבל לידיו את המסמכים המזויפים כשהם מוכנים ולאחר מכן, התחיל בביצוע הפעולות המשפטיות השגרתיות הכרוכות בהעברת הקרקעות על שם הנאשמים, כגון החתמתם על יפויי כוח בלתי חוזרים, הגשת הצהרות למיסוי מקרקעין, רישום הערות אזהרה, הגשת תביעות לבית המשפט, וייצוג הלקוחות בהליכים באותן תביעות. פעולות אלה שביצע נאשם 2 הן, כאמור, פעולות שגרתיות שכל עורך דין המטפל בעסקת מקרקעין נדרש לבצע. על כן, אין בעצם העובדה שנאשם 2 טיפל במספר רב של עסקאות שהתבררו כעסקאות כזב שיש ביניהן מאפיינים דומים כדי ללמד כשלעצמה על כך שהוא היווה חלק מהקנוניה ושמעשי הזיוף והמרמה בוצעו בהסכמתו, על דעתו ובשיתוף פעולה עמו. בהקשר זה מקובלת עליי טענת הסניגור, כי בעוד שאזרח רגיל שנתפסו ברשותו מסמכים מזויפים שמקדמים את האינטרסים שלו נדרש להסביר את פשר המסמכים וכיצד הגיעו אליו, עו"ד שמטפל בעסקאות על סמך מסמכים מזויפים, אינו נדרש להסביר את פעולותיו, מלבד לתת הסבר כיצד הגיעו המסמכים לטיפולו" (שם, פסקה 520).

בית משפט קמא עמד על כך שלא הוכח כי המסמכים זויפו לבקשתו או בהסכמתו או על דעתו של שפריר וכי לשפריר לא היה "אינטרס אישי בזיוף המסמכים או שצמחה לו כל טובת הנאה מזיופם" (שם, פסקה 510). משלא הוכח מניע כספי, קשה להלום כי על מנת לסייע לעאדל ולסעידה, שפריר היה נכון להסתכן בשימוש מודע במסמכים מזויפים.

נחזור ונזכיר כי עאדל, סעידה, מרשי ואמיר הייב היו שותפים למעשי זיוף ומרמה נוספים ששפריר לא היה מעורב בהם, והם מסרו את הטיפול בייפויי הכוח המזויפים באותם מקרים לעורכי דין אחרים (עו"ד תאברי באישום מס' 4 ועו"ד ערטול

באישומים 13 ו-15). בית משפט קמא ראה בכך חיזוק למסקנתו ששפירר לא היה שותף לקשר ולמעשי הזיוף.

86. מעין סיכום: במישור של התרשלות עורך דין בדין האזרחי-נזיקי, נזדמן לנו לומר את הדברים הבאים:

”עורך דין אינו בלש או חוקר פרטי. לא עומדים לרשותו אמצעים טכניים מיוחדים לגילוי מעשי זיוף והתחזות, ובהיעדר 'סימני התראה' שהיו צריכים לעורר את חשדו, לא ניתן להטיל עליו אחריות מוחלטת למנוע נזק. הטלת חובה על עורך הדין לדרוש ולחקור את לקוחו ולאמת כל הצהרה ודיבור שנמסרו על ידו, כרמאי בפוטנציה, היא בבחינת גזירה שציבור עורכי הדין אינו יכול לעמוד בה. דרישה כזו אינה מתיישבת עם מהלך העסקים הרגיל, עלולה ליצור עיכובים לא רצויים בטיפול בלקוח, ולשבש את יחסי האמון שבין עורך דין ללקוחו, יחסי אמון שאינם מבוססים על החשד כי לקוח הוא שקרן ורמאי” (ע”א 8124/18 יורשי המנוח אלקנה ביישיץ נ’ רוט, פסקה 44 (4.8.2020)).

כך בדין האזרחי והדברים יפים על דרך של קל וחומר בבואנו להרשיע בדין הפלילי. אשרי עורך דין החושש תמיד, ועל עורך דין להיות זהיר ביחסיו עם לקוחותיו, ובוודאי שאין עורך דין יכול לעצום את עיניו ולשמש זרוע ביצועית למעשי זיוף ונוכלות של לקוחותיו. אולם לא השתכנעתי כי זה המקרה שלפנינו, ולא ברור באלו צעדים היה על שפירר לנקוט שעה שלקוחותיו ביקשו ממנו לדווח לרשויות המס על עסקאות ולהגיש תביעות בבית המשפט.

בתיק זה נעתי בין המיקרו לבין המקרו, בין בחינה של כל ראייה כשלעצמה ובבדידותה, לבין בחינת המכלול הראייתי. ברי כי היה מקום לחקור את שפירר וגם להעמידו לדין לנוכח מעורבותו בשורה של עסקאות שנתבררו כמזויפות. אינדיקציות שונות שעליהן עמדנו מושכות לכיוונים נוגדים, אך על אף חולשות וקשיים שנותרו על כנם, אני סבור כי אין במכלול הראיות כדי להוביל בהכרח למסקנה מרשיעה כאפשרות סבירה יחידה. אשר על כן, אמליץ לחברי לזכות את שפירר מן הספק.

[במאמר מוסגר ובשולי הדברים: על אף שמדובר במעשי זיוף מובהקים, נפגעי העבירה, הבעלים האמיתיים של המקרקעין, לא פנו למשטרה, אלא בחרו לנהל מו”מ עם הזייפנים והגזלנים ו”לסגור” את הדברים ללא מעורבות של הרשויות. תהיתי ביני לביני מה ניתן ללמוד מתופעה זו ואותיר את הדברים בצריך עיון].

ערעוורו של אמיר הייב

87. משהארכנו בבחינת ערעורו של שפריר נקצר בערעורו של אמיר הייב שלא מצאנו בו ממש. אמיר הייב אפילו לא העיד במשפטו, ולא כך נוהג מי שיש ברשותו תשובות למסמכים מזויפים ולראיות מפלילות. אין כיום חולק כי ייפוי הכוח שבהם נעשה שימוש באירועים המיוחסים לאמיר הייב, ושלטענתו בחקירתו במשטרה הוא מצא אותם בבית אמו, הינם מזויפים; כי נרשמה לטובת אמיר הייב הערת אזהרה והוא היה הנהנה הישיר והיחידי מהעברות הקרקע שנעשו על סמך מסמכים מזויפים אלה; וכי והוא פעל למכירת הקרקע תוך שימוש והצגת המסמכים המזויפים לאחרים.

בית משפט קמא פירט את גרסאותיו הסותרות של אמיר הייב כפי שעלו בחקירותיו במשטרה ובהליכים האזרחיים שהתנהלו. גם אם נאמר כי ניתן להסביר סתירות בפרטים מסוימים הקשורים לנסיבות מציאת המסמכים, לנוכח חלוף הזמן בין מציאת המסמכים לבין החקירה, הרי שהגרסה שהציג אמיר הייב תמוהה כשלעצמה, אינה קוהרנטית ובעלת קשיים מהותיים. לדוגמה, לגבי המועד שבו נודע לו על כך שאמו היא בעלת הקרקעות. בנסיבות אלה, אין מקום להתערב במסקנתו של בית משפט קמא כי אמיר הייב היה מודע ושותף למעשה הזיוף. הראיות הנסיבתיות הקיימות מובילות למסקנה מפלילה כמסקנה אפשרית יחידה, וגרסה חלופית לפיה הוריו של אמיר הייב זייפו ייפוי כוח למרות שהיה ביכולתם לחתום על מסמכים כשרים, או הגרסה לפיה מעורב אחר זייף מסמכים לטובתו של אמיר הייב ושתל אותם בבית האם, הינה חסרת יסוד. אחזור ואזכיר כי אמיר הייב בחר שלא להעיד ולא חזר על הגרסה השוללת את מודעותו והשתתפותו בזיופים. בשל כל האמור, אין לקבל את הטענה כי המאשימה לא עמדה בנטל להוכיח את חלקו בזיוף המסמכים.

אף אין בעובדה שבית המשפט ביכר את גרסתו של אמיר הייב על פני זו של עו"ד חסן אבו אחמד (בכל הקשור לעסקאות עם סאמי ואחמד אבו סעיד מהן אמיר הייב זוכה) כדי לשנות ממסקנה זו. בית המשפט קבע כי גרסתו של אמיר הייב לפיה הוא לא היה צד לעסקאות אלה הועלתה כבר בהודעותיו במשטרה והתחזקה לנוכח עדויותיהם של סאמי אבו סעיד ועו"ד חסן אבו אחמד, כשהאחרון מסר פרטים שנמצאו כלא נכונים ויצר רושם שלילי ובלתי מהימן.

88. אשר ליתר הטענות. לא מצאתי ממש בטענה להתיישנות עבירת הזיוף, והשימוש שנעשה במסמכים בשנת 2010 כמו גם הדמיון של חלק מייפוי הכוח (ת/37 ות/38) לייפוי

כוח מושא האישומים האחרים בפרשה ונסיבות עריכתם, מובילים למסקנה כי הזיוף נעשה סמוך למועד זה. כמו כן, איני מוצא פגם בהרשעתו של אמיר הייב בעבירה של מסירת ידיעה לא נכונה במטרה להתחמק ממס ובקביעה כי קיבל סך של 210,000 ₪ בעבור הקרקע שמכר (פסקה 483 להכרעת הדין). זאת, למרות שכתב האישום ייחס להייב קבלת הסך של 150,000 ₪, ואציין כי קביעת בית המשפט התבססה על הראיות שהובאו בפניו. אף איני מוצא לשנות ממסקנת בית משפט קמא בנוגע להתקיימות יסודות עבירת הלבנת הון, שעליה יעמוד חברי השופט שטיין.

עד כאן בעניינם של שפריר ואמיר הייב. בנקודה זו אעביר את המקל לחברי, השופט שטיין, על מנת שיבחן את עניינו של עו"ד ערטול, נאשם מס' 8 בכתב האישום, ואת טענותיו של סעידה, שהצטמצמו לנושא הלבנת הון.

השופט א' שטיין:

ערעורו של ערטול

89. המערער בע"פ 67/20 והמשיב 5 בע"פ 75/20, ג'סאן ערטול (להלן: ערטול), עורך דין במקצועו, הורשע בגדרו של ת"פ (מחוזי נצרת) 60665-06-15, 39880-05-15, 30932-05-15 (השופט ע' טאהא), בארבעה אישומים (2, 13, 15, 23) שעיקרם זיוף מסמכים וייפוי כוח לצורך השתלטות על קרקעות שונות תוך נישול בעליהן החוקיים. במסגרת זו הורשע ערטול בזיוף מסמך, עבירה לפי סעיף 418 רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); בזיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 418 סיפא לחוק העונשין (מספר מקרים); בשימוש במסמך מזויף, עבירה לפי סעיף 420 לחוק העונשין (מספר מקרים); בהדחה בחקירה, עבירה לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין; בקשירת קשר לביצוע פשע, עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין; בקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין; במסירת הצהרה לא נכונה ביועצין לרשות מס, עבירה לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963 (להלן: חוק מיסוי מקרקעין) (מספר מקרים); במרמת מס, עבירה לפי סעיפים 220(4) ו-5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: פקודת מס הכנסה) (מספר עבירות); במסירת ידיעה לא נכונה במטרה להתחמק ממס, עבירה לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין; וכן בעבירה לפי סעיף 216(5) לפקודת מס הכנסה, שעניינה אי-ניהול פנקסי חשבונות. בגין כל אלו, גזר עליו בית משפט קמא 30 חודשי מאסר לריצוי בפועל בניכוי ימי מעצרו; קנס בסך 60,000 ₪ או 6 חודשי

מאסר תמורתו; וכן 12 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו מן הכלא לבל יעבור עבירות של זיוף, מרמה וקשירת קשר לביצוע פשע. הכרעת הדין וגזר הדין כאמור ניתנו, בהתאמה, ביום 28.4.2019 וביום 19.11.2019.

ערעורו של ערטול תוקף את הרשעתו באישומים 2, 13 ו-15, ומלין על העונש שהושת בעקבותיה וכן מכוח הרשעתו באישום 23.

90. פסק דיני בעניינו של ערטול יתחלק לשניים. תחילה, אדון בטענות המקדמיות שהעלה ערטול בערעורו ולאחר מכן אפנה לטענות שנטענו לגופם של דברים. במסגרת זו, אציג בקצרה את עיקרי האישומים הרלבנטיים, את הכרעתו של בית משפט קמא בעניינם ואת טענותיו של ערטול בערעורו, ואדון באלו.

טענות מקדמיות

91. בטרם נצלול לגופו של הערעור, עלינו לדון ולהכריע בטענות המקדמיות שהעלה ערטול לפנינו. טענות כאמור נדחו על ידי הערכאה קמא, וערטול בחר לשוב על חלקן במסגרת הדיון דכאן. עמדת המדינה ביחס לטענות אלו היתה ועודנה כי יש לדחותן. בהקשר זה הדגישה המדינה כי הגם שניתן להעלות טענות מקדמיות, דוגמת אלו שהעלה ערטול, בכל שלב משלבי הדיון, הרי שדרך המלך היא להעלותן במועד האפשרי הראשון. בענייננו, כך נטען, הועלו טענות אלו לראשונה רק בשלב הסיכומים ומבלי שניתן לכך הסבר מספק. מנגד, סבור ערטול כי שגה בית משפט קמא שגיאה חמורה בדחותו טענות אלו, אשר מלינות על פגמים חמורים בהליך שנוהל ומצדיקות את ביטול כתב האישום נגדו, בהתאם להוראות סעיף 149(10) ו-150 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "ח"ט"פ").

ההחלטה על פתיחת תיקי החקירה והטענה בדבר הפרת חובת היידוע

92. במסגרת טענותיו המקדמיות מלין ערטול על שניים – הראשון, פתיחה מחדש של תיקי החקירה בעניינו באישומים 13 ו-15, וזאת לטענתו מבלי שהתקיימו נסיבות חריגות המצדיקות זאת. והשני, התנהלות רשויות התביעה, אשר הגישו את כתב האישום בעניינו מבלי ליידעו בדבר, בניגוד לחובתן על פי הוראות סעיף 60א לחסד"פ, ופגעו בכך גם בזכותו לקיום שימוע. לדידו, פגם זה יורד לשורש העניין, ועל כן שומה עלינו לבטל את כתב האישום שהוגש בעניינו.

93. תיקי החקירה בעניינו של ערטול נסגרו בשעתו בעילה של העדר ראיות מספיקות (ראו: 82/נ-83/נ, להלן: ההחלטות). לטענת המדינה, תיקים אלו נפתחו מחדש לאחר שנתגלו ראיות חדשות המעלות חשד לביצוע עבירה. ביחס לטענה זו טוען ערטול כי לאור חוסר הוודאות הקיימת בנוגע למועד בו התקבלו ההחלטות על סגירת התיקים, אין מקום לקבל את טענת המדינה כי אלו נפתחו בשל ראיות שהתקבלו לאחר מועדים ערטילאיים אלו. בהקשר זה תוקף ערטול את הכרעתו של בית משפט קמא אשר הסתמכה לטענתו על הצהרות המדינה בדבר מועד סגירת התיקים, מבלי שהוצגו כל ראיות בנושא. בהמשך לדברים אלו מבקש ערטול להוסיף ראייה חדשה, אשר לדידו תוכל לשפוך אור על המועדים האמורים ולסייע בהכרעה בעניין זה לטובתו.

94. במענה לטענותיו של ערטול בדבר הפרת חובת היידוע, הציגה המדינה מזכר עליו חתומה פרקליטת מחוז צפון, עו"ד מירית שטרן (ראו: מזכר מיום 19.5.2015, להלן: המזכר) המאשר את הגשת כתב האישום ללא יידוע. ערטול תוקף מזכר זה, אשר אינו מכיל כל הנמקה, וטוען כי זה אינו עולה בקנה אחד עם הנסיבות המאפשרות הימנעות משימוע בהתאם לקבוע בסיפא של סעיף 60א(א) לחסד"פ ובהנחיית פרקליט המדינה הרלבנטית (ראו: "הליכי יידוע ושימוע בהליכים פליליים" הנחיית פרקליט המדינה 14.21, 10-9 (התשפ"א)). עוד מוסיף ערטול וטוען כי קיום חובת היידוע ושימוע כנדרש היו מובילים בוודאי להימנעות מהגשת כתב אישום בעניינו, או למצער לסגירת התיק על דרך של הסדר.

95. דין טענותיו המקדמיות של ערטול להידחות. הכרעתו של בית משפט קמא בעניינים אלו מקובלת עליי, ולא מצאתי כל סיבה להתערב בה. בהקשר זה יצוין כי טענותיו המקדמיות של ערטול הועלו רק בשלבים דיוניים מאוחרים למדי. הגם שהדבר אפשרי מבחינה פרוצדורלית (ראו: סעיף 151 לחסד"פ) הרי שיש בכך טעם לפגם, וזאת בפרט ביחס לטענתו בדבר אי קיום השימוע – הדורשת בירור עובדתי. גם טענותיו של ערטול באשר למועד סגירת תיקי החקירה בעניינו, הועלו לראשונה בשלב מאוחר מאוד – והוא במסגרת הערעור כאן. התנהלות כאמור, אשר לא זכתה לכל הסבר מצדו של ערטול, מצדיקה כשלעצמה את דחיית טענות אלו על הסף, שכן ערטול הוא זה שמנע במו ידיו את הבירור העובדתי הדרוש. בנסיבות אלה, כל אחת מהחלטות עליהן מלין ערטול – ההחלטה בדבר פתיחה מחדש של תיקי החקירה וההחלטה שלא לקיים שימוע בעניינו – נהנות מחזקת התקינות. חזקה זו לא הופרכה והיא סותמת את הגולל על טענותיו של ערטול. אציין כי לרשויות החקירה והתביעה ממילא נתון שיקול דעת רחב בכגון דא.

96. אוסיף כי בקשתו של ערטול להוספת ראייה במסגרת הערעור – אינה בגדר "בקשה" כלל ועיקר. מדובר בטענה שהועלתה במסגרת הערעור מבלי להגיש בקשה פורמלית מתאימה. זאת ועוד: ערטול לא גילה בטענתו כי בקשתו להוספת ראייה כאמור נדחתה על ידי בית משפט קמא, אשר קבע כי ראייה זו אינה קבילה (ראו: פרוטוקול הדיון מיום 13.2.2018, עמ' 2150-2151; (להלן: עדות ערטול)).

הערעור לגופו

97. בחלק זה, אתמקד בגוף הערעור שהגיש ערטול נגד הרשעתו בעבירות שונות במסגרתם של אישומים 2, 13 ו-15, אשר נסובו על חלקו במעשי המרמה והזיוף שבמוקדה של פרשיית גזל המקרקעין אשר נידונה בפסקי דינו המאוחדים כאן. כזכור, בית משפט קמא ייחס לערטול חלק פעיל ומשמעותי בזיוף המסמכים ובמתן ההצהרות הכוזבות לרשויות המיסים והמקרקעין – תוך הדגשה כי ערטול עשה את הדברים הללו כשהוא מנצל לרעה את היותו עורך דין.

האישומים הרלוונטיים לענייננו

אישום מס' 2

98. עניינו של אישום 2 במקרקעין בשטח של 14 דונמים בתחומי הכפר ביר אלמכסור (תחת אישום זה יכוננו להלן: המקרקעין) אשר היו רשומים על שמו של המנוח אניס ראג'י סלימאן (להלן: אניס). במסגרת אישום זה נטען כי הנאשמים 2, 3 ו-4 (להלן: עו"ד שפירר, עאדל וסעידה, בהתאמה) ביקשו למכור במרמה את המקרקעין הנ"ל לידי צד ג' תמים, מוסטפא חוג'יראת שמו (להלן: חוג'יראת), בתמורה לסך של 280,000 ₪.

99. במסגרת זו, דיווח עו"ד שפירר לרשות המיסים על עסקאות שבוצעו במקרקעין, ובתוך כך הגיש שתי הצהרות על מכירת/רכישת זכות במקרקעין. בהמשך למתואר הגיש עו"ד שפירר ביום 11.11.2012 בקשה לרישום הקרקע על שמו של חוג'יראת (ראו: ת/136). לבקשה כאמור צורף, בין היתר, תצהיר מיום 15.10.2012 הנחזה להיות חתום בידי אישה בשם לוטפיה ברהם (אשר הלכה בינתיים לעולמה, להלן: לוטפיה; וכן, נ/50, להלן: תצהיר לוטפיה). בתצהיר זה מצהירה לוטפיה אודות היכרותה עם אניס, כבעלים הרשום של המקרקעין, ומאשרת כי מקרקעין אלו נמכרו על ידי אניס לידי אדם בשם סעיד בשארה, וממנו לידי חוג'יראת. תצהיר זה נחזה להיות חתום על ידי לוטפיה, באמצעות טביעת אצבע, וחתימה כאמור אומתה בידי ערטול כאילו ניתנה לפניו.

100. בית משפט קמא קבע בפסק דינו כי תצהיר לוטפיה הוא מזויף, ולמעשה – מעולם לא נחתם על ידי לוטפיה. מסקנה זו נסמכה על חוות הדעת של המומחית מטעם המחלקה לזיהוי פלילי במשטרה, הגב' מיכל בית-יוסף מיום 4.2.2016 (אשר תכונה במסגרת אישום זה: המומחית). בחוות דעת זו קבעה המומחית כי סימני ההטבעות המופיעים על גבי תצהיר לוטפיה לא נושאים כל מאפיין של טביעת אצבע, ולמעשה כלל לא מדובר בטביעת אצבע:

”[...] מה שאני רואה כאן בעצם זה קשתות, אחת מתחת לשנייה בצורה מקבילה. טביעת אצבע לא נראית כך, טביעת אצבע בנויה מרכסים שיש בהן התמזגויות, התפלגויות, סיומי רכסים, איים קטנים, כל מיני מאפיינים שאמורים להיות, בשטח פנים כזה של טביעת אצבע.”

101. בית משפט קמא קיבל באופן מלא את מסקנותיה של המומחית והדגיש כי לא היה צורך בביצועה של השוואה בין ההטבעה שעל התצהיר לטביעת האצבע של לוטפיה לאור קביעת המומחית כי ההטבעה לא נושאת ולו מאפיין אחד של טביעת אצבע. בית משפט קמא הבחין בין קביעתה של המומחית כאן ששללה כל קשר בין ההטבעה לטביעת אצבע, לבין הקביעה במסגרת אישומים אחרים (דוגמת אישום 13) לפיה לא ניתן לאשש או לשלול את היות ההטבעה טביעת אצבע.

102. בתוך כך דחה בית משפט קמא את גרסתו של ערטול לפיה תצהיר לוטפיה הוא מסמך אותנטי אשר נחתם בפניו בביתה של לוטפיה בנוכחות בתה, שאת שמה לא זכר. נקבע כי עדותו של ערטול לא היתה עקבית בכל הנוגע למסמכים שאומתו על ידו. בתוך כך הסתמך בית משפט קמא, בהחליטו להרשיע את ערטול, גם על הרשעתו של ערטול באישומים 13 ו-15 וקבע כי ערטול סיגל לעצמו שיטת פעולה לזיוף חתימותיהם של מצהירים ואימותן כאילו נחתמו לפניו.

103. לאור האמור, הרשיע בית משפט קמא את ערטול בזיוף מסמך, עבירה לפי סעיף 418 רישא לחוק העונשין, מתוקף הסמכות הנתונה בידו לפי סעיף 184 לחסד"פ, למרות שכתב האישום לא ייחס לערטול כל עבירה תחת אישום זה. במסגרת זו קבע בית משפט קמא כי לערטול ניתנה הזדמנות סבירה להתגונן מפני ההאשמות נגדו בנוגע לזיוף תצהיר לוטפיה.

104. במרכזו של אישום זה מקרקעין בשטח של 7 דונמים באדמות שפרעם (באישום זה: המקרקעין) אשר היו בבעלותו של אסמעיל חסן אסמעיל אסעד (להלן: אסמעיל) והועברו בהמשך ליורשיו של איסמעיל (בשרשור) – נכדתו, נאיפה חסון (להלן: נאיפה) ואחיה.

105. אישום זה מייחס לערטול ולסעידה את זיופם של ארבעה מסמכים שונים לצורך השתלטות על המקרקעין וגזלתם מיורשיהם החוקיים. במסגרת זו זויפו:

(א) הסכם מכר מיום 9.7.1948 (25/ת): הסכם מזויף אשר מעיד על מכירת המקרקעין מידי איסמעיל לידי אישה בשם אמנה ערפאת (להלן: אמנה), ונחזה להיות חתום בידי השניים – איסמעיל ואמנה.

(ב) הסכם מתנה מיום 3.9.2012 (207/ת, עמ' 13-15): הסכם מזויף המעיד על העברתן של כל זכויותיה של אמנה במקרקעין לידי נכדה, עלי ראיד חסנין (להלן: עלי) במסגרת עסקת מתנה וללא תמורה.

(ג) ייפוי כוח בלתי חוזר מיום 3.9.2012 (488/ת): מסמך מזויף זה מעיד לכאורה על ייפוי כוח שהעניקה אמנה לערטול לחתום ולבצע בשמה כל פעולה הדרושה לצורך השלמת עסקת המתנה דלעיל. ייפוי כוח זה נחזה להיות חתום בידי אמנה, באמצעות טביעת אצבע.

(ד) הצהרה על מכירת/רכישת זכות במקרקעין מיום 5.9.2012 (207/ת, להלן: ההצהרה): הצהרה זו הוגשה ללשכת מיסוי מקרקעין, והיא מצהירה על שרשור ההעברות הנ"ל – איסמעיל ← אמנה ← עלי – כשהיא נחזית להיות חתומה בידי עלי, ובידי אמנה באמצעות טביעת אצבע. חתימות אלו אומתו על ידי ערטול כאילו נחתמו לפניו. להצהרה כאמור צורפו מסמכים (א)-(ג) הנ"ל כהוכחה לאמיתות תוכנה.

106. פסק דינו של בית משפט קמא פרש את העובדות שעליהן אין כל מחלוקת – בהן, זהות הבעלים האמיתיים של המקרקעין והעובדה שארבעת המסמכים הנ"ל זויפו על מנת לגזול מקרקעין אלו. בית המשפט קבע ממצאים אלה בהתבסס, בין היתר, על משקלן המצטבר של ראיות כדלקמן:

(א) הודעתה של נאיפה: בהודעה זו, מסרה נכדתו של אסמעיל – היא הבעלים הנוכחי של המקרקעין – כי משפחתה מתגוררת מאז ומעולם על המקרקעין וכי סבה מעולם לא העלה אפשרות למכרם. הודעה זו חיזקה את קביעת בית משפט קמא ביחס לזיפופו של ת/25 – הסכם המכר לפיו לכאורה מכר איסמעיל את מלוא זכויותיו במקרקעין לידי אמנה, אי שם בשנת 1948, בקבעו כי לא ייתכן שאיסמעיל מכר את המקרקעין אך המשיך להחזיק ולהתגורר בהם במשך כשישה עשורים מבלי שאמנה תדרוש ממנו לפנותם.

(ב) עדותה של עפאף חסנין (להלן: עפאף): עפאף, בתה של אמנה, העידה במקום אמה אשר הלכה לעולמה עובר לתחילתו של הליך ההוכחות. עדותה התקבלה במלואה ונקבע כי מדובר בעדות סדורה, עקבית, ללא כל סתירות, שנמסרה מעדה אובייקטיבית ואף עומדת בניגוד לאינטרסים שלה – שכן בעדותה התנערה עפאף ממסמכים המקנים לה, לכאורה, זכויות במקרקעין. מעדות זו למד בית משפט קמא כי כלל המסמכים הנחזים להיות חתומים בידי אמנה לא נחתמו על ידה. במסגרת זו התקבלה גרסתה של עפאף כעדות לאירועים שהתרחשו:

עפאף העידה כי אמה קיבלה דרישת תשלום ממיסוי מקרקעין בגין עסקה שביצעה במקרקעין שהיו לכאורה בבעלותה. משהתקבלה דרישת תשלום כאמור הבינה עפאף מיד כי מדובר בטעות, זאת בידעה כי אמנה לא רכשה מעולם מקרקעין, ועל כן ממילא לא העניקה זכויות בהם לאחר – ובוודאי לא לעלי, אשר עמו היא לא משוחחת מספר שנים. לאור כך, פנתה עפאף לעורך הדין ששמו הופיע כמייצג על המסמכים שהגיעו לידה – ערטול – וביקשה לברר אודות פשרם. במענה לכך השיב ערטול כי מדובר בטעות והוא יפעל לתקנה במהירות. משלא בוטלה העסקה, בחרה עפאף להגיש תלונה במשטרה ובלשכת עורכי הדין ובד-בבד פנתה לעו"ד יעקוב עזאם (להלן: עזאם) לצורך טיפול משפטי בנושא. כך למדו עפאף ואמנה על אודות המסמכים המזויפים שהוגשו בשמה של אמנה, לפיהם זו חתמה, כביכול, על הסכם המתנה ועל ייפוי הכוח הבלתי חוזר לערטול. בהקשר זה הסבירה עפאף כי הסכמים אלו לא נחתמו על ידי אמנה – טענה הנסמכת בין היתר על מצבה הבריאותי של אמנה בשנת 2012, שחייבה להיזקק להליכון ולליוויה הצמוד של עפאף בכל יציאה מהבית. בהקשר זה טענה עפאף כי היא מעולם לא ליוותה את אמנה למשרדו של ערטול, וכי איש מעולם לא הגיע להחתימה בביתה. במסגרת זו סיפרה עפאף על ניתוק היחסים בין אמנה לבין עלי ומשפחתו – נסיבה נוספת אשר עוררה את חשדה כי המסמכים שהתקבלו מעידים על פעילות בלתי כשרה.

בהמשך סיפרה עפאף כי בסמוך לאחר שהוגשה תלונתה פנה אליה ערטול וביקש לברר מדוע הגישה תלונה נגדו. לכך השיבה עפאף כי הסיבה להגשת התלונה היא אי-ביטולה של ההצהרה, והפנתה אותו לעורך דינה, עזאם, אשר טיפל בנושא עבורה ועבור אמה.

(ג) עדותו של עלי והודעותיו במשטרה: הודעותיו של עלי במשטרה (537/ת, 538/ת) התקבלו מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, לאחר שזה הוכרז כעד עוין לנוכח עדותו לפני בית משפט קמא, במסגרתה טען כי הוא לא זוכר אף פרט מהאירועים שהתרחשו, לרבות העובדה שהיה מאורס.

בהודעותיו במשטרה מסר עלי את גרסתו לאירועים, גרסה אשר התקבלה על ידי בית משפט קמא לעניין זיוף המסמכים ולמעורבותו של ערטול: בהודעתו סיפר עלי כי נפגש עם ערטול ועם אדם נוסף – שאינו יודע את שמו – במסעדה בשפרעם, לאחר ששמע כי אלו מחלקים קרקעות לזוגות צעירים. עלי, שהיה מאורס באותה העת ונטול מקרקעין, ביקש להצטרף לחגיגה ולקבל מקרקעין. לצורך כך התבקש עלי למסור את מספר תעודת הזהות שלו. זמן מה לאחר מכן נפגש עלי בשנית עם ערטול. בפגישה זו החתים אותו ערטול על מספר מסמכים בעברית אשר עלי לא ידע להעיד בדבר טיבם או פשרם. כחודש לאחר שחתם על מסמכים אלו, קיבל עלי דרישה לתשלום מס בגין המקרקעין שרכש כביכול. לאור כך פנה עלי לערטול וזה מסר לו כי מדובר בטעות אשר תתוקן. עלי אישר בהודעתו את גרסתה של עפאף לפיה סבתו מעולם לא העניקה לו כל מקרקעין, והוא לא חתם על שום מסמך שמעיד אחרת. עלי כפר בכל תוקף במעורבותו במעשי הזיוף והמרמה, וכאשר הוצג לו הסכם המתנה – הנחזה להיות חתום על ידו – הוא אמר שמעולם לא ראה מסמך זה וכי החתימה שעליו איננה שלו. עלי כפר גם בגרסתו של ערטול לאירועים, לפיה עלי הוא זה שיצר קשר עם ערטול בנוגע למקרקעין של סבתו אמנה. כמו כן דחה עלי מכל וכל את גרסתו של ערטול לפיה ערטול החתים את עלי ואת אמנה על מסמכים בבית בשפרעם.

בהקשר זה קבע בית משפט קמא כי האמור בהודעותיו של עלי מתיישב עם עדותה של עפאף לפיה אמנה לא רכשה את המקרקעין וממילא לא העבירה בהם זכויות, וכי גרסאותיהם של השניים לגבי הסכסוך המשפחתי בין אמנה לבין עלי ומשפחתו תואמות זו את זו באופן שמחזק את אמינותן.

107. כל אלו – הודעתה של נאיפה, עדותה של עפאף, והודעותיו של עלי – הובילו את בית משפט קמא לקבוע כי הוכח לפניו מעבר לספק סביר כי הסכם המכר, הסכם המתנה, ייפוי הכוח הבלתי חוזר, וההצהרה ללשכת מיסוי מקרקעין – מזויפים ולא נחתמו על ידי אמנה, אשר מעולם לא רכשה מקרקעין מאיסמעיל וממילא לא העבירה אותם לידי עלי.

108. בהמשך פנה בית משפט קמא לבחון את שאלת מעורבותו של ערטול בזיוף המסמכים. בהסתמך על גרסתו של עלי לאירועים נקבע כי ערטול – אשר הכין את המסמכים והחתים את עלי עליהם – הוא האחראי למעשי הזיוף. עוד נקבע כי ערטול הוא זה שאימת את חתימתה של אמנה כאילו זו ניתנה בפניו, וזאת למרות שמעולם לא פגש בה.

109. חיזוק לקביעה זו מצא בית משפט קמא בהתנהלותו של ערטול בזמן אמת, התנהלות אשר הוכחה הן בעדותה של עפאף והן באמצעות הודעותיו ועדותו של ערטול. כעולה מאלו, תגובתו המיידית של ערטול לשאלותיה של עפאף ביחס לדרישת התשלום שהתקבלה אצל אמנה היתה כי מדובר בטעות אשר תתוקן. התנהגות כאמור העידה כי ערטול היה מודע לכך שלא מדובר בעסקה כשרה וכי מסמכי העסקה זויפו במלואם. אלמלא היו אלו פני הדברים, היה ערטול מסביר לעפאף כי אמנה חתמה על הניירת בפניו וכי הדרישה שהתקבלה לתשלום המס היא שגרתית ונובעת מעסקת המתנה שביצעה.

110. גם עדותו של עורך הדין עזאם היתה מקובלת על בית משפט קמא לעניין מעורבותו של ערטול באירועים נשוא האישום כאן. במסגרת זו תיאר עזאם כי במהלך חודש דצמבר 2012, וכחלק מהרצון לפתור את הנושא, התקיימה פגישה בבית קרוב משפחה של עפאף בהשתתפות ערטול, סעידה ושללושה אחרים, במהלכה הוצע פיצוי לאמנה ולעפאף בתמורה לביטול התלונה שהוגשה נגד ערטול. מספר ימים לאחר אותה פגישה, ציין עזאם כי ערטול יצר עמו קשר וביקש לדעת אם אמנה חתמה על המסמכים לביטול העסקה. עוד הוסיף עזאם כי ערטול ציין כי האנשים שהתלוו אליו לפגישה הם אנשים מסוכנים.

111. עדויותיהם של עפאף ועזאם נתמכו גם בהודעות ערטול במשטרה, בהן אישר את עיקר הדברים שמובאים כאן:

(א) ערטול אישר כי עם פנייתו של עפאף אליו אמר לה שיבטל את התיק (ראו: ת/91,

בעמ' 284-286).

(ב) ערטול אישר כי לאחר שאמנה הגישה נגדו תלונה – לטענתו, בלשכת עורכי הדין – התקיימה פגישה בבית של קרוב משפחה של אמנה בהשתתפות סעידה ואחרים, בה נידונה האפשרות לבטל את התלונה שהוגשה נגדו.

(ג) ערטול אישר כי הועלתה אפשרות לתשלום פיצוי כספי לצורך ביטול התלונה, אך בהתאם לגרסתו – פיצוי כאמור התבקש על ידי קרובי משפחה של עפאף כתנאי לביטול התלונה, והוא סירב לשלמו (ראו: ת/91 ו-ת/94).

112. חיזוק לראיות אלו מצא בית משפט קמא בגרסה המתפתחת והמשתכללת שמסר ערטול בהודעותיו במשטרה בעניין נסיבות חתימת המסמכים, וכן בשקריו במסגרת עדותו:

ערטול מסר כי עלי הגיע אליו, מלווה באישה זקנה שהזדהתה – באמצעות תעודת זהות – כאמנה, והוא החתים אותה על המסמכים.	27.4.2015 (ת/91)
בגרסה זו, נפגשו עלי, אותה אישה זקנה שהזדהתה כאמנה, וערטול בביתו של עלי בשפרעם.	28.4.2015 (ת/92)
ערטול מסר כי נפגש עם אותה אישה בבית לא מזוהה בשפרעם; לא הצליח לזכור מי הביא אותו לבית הנ"ל האם עלי או סעידה.	3.5.2015 (ת/94)

113. חיזוק נוסף נמצא בחוסר העקביות שנמצא בעדותו של ערטול ביחס להתנהלותו לאחר שיחת הטלפון שקיבל מעפאף. במסגרת זו ציין תחילה כי הוא שוחח עם סעידה אך לא זכר ששוחח עם עלי; בהמשך הסביר כי אולי שוחח עם עלי, ופירט אודות תוכן השיחה עמו; ובחקירתו הנגדית כבר ציין כי זוכר ששוחח עם עלי. גרסה זו לאירועים, לפיה פנייתו המידית של ערטול היתה לסעידה – ולא לעלי, "לקוחו" לכאורה – הוכיחה לעמדת בית משפט קמא גם את היסוד הנפשי של ערטול ביחס לאישומים, שכן היה מצופה ממנו כעורך דין לפנות בראש ובראשונה ללקוחותיו, אותם החתים על המסמכים, ליידע אותם בדבר הבעיה שנוצרה ולנסות לברר עמם את פשר טענותיה של עפאף.

114. לסיכום הדברים, קבע בית משפט קמא כי הוכח לפניו מעל לספק סביר כי ערטול זייף את כל ארבעת המסמכים הנחזים להיות חתומים בידי אמנה וכי הוא זה שעשה בהם שימוש במסגרת הגשתם לרשויות מיסוי מקרקעין. בד-בבד זיכה בית משפט קמא את סעידה מהעבירות נשוא האישום כאן. נקבע כי מעורבותו של סעידה באירועים נשוא האישום זה לא הוכחה ברף ההוכחה הנדרש, וכי נראה שחלקו בהם היה שולי ומינורי. לאור זאת זיכה בית משפט קמא את ערטול מעבירת קשירת קשר לביצוע פשע – וזאת

בשל זיכויו של סעידה באישום כאן; אך הרשיעו בעבירות של זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 418 סיפא לחוק העונשין, ובעבירה של הדחה בחקירה לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין.

אישום מס' 15

115. אישום זה מייחס לערטול ביחד עם עאדל ועם נאשם 5, פול מרשי, את זיופם של ארבעה ייפוי כוח, אשר נחזים כולם להיות חתומים מיום 15.4.2008. ייפוי כוח אלו אפשרו רישום הערות אזהרה וביצוען של העבירות שונות בחלקים ממקרקעין שהיו בבעלותה של המנוחה פיירוז דחדל (להלן: פיירוז).

116. ואלו הם ייפוי הכוח שזויפו כאמור:

(א) ייפוי הכוח הראשון (ת/387): לפיו ייפתה פיירוז לכאורה את כוחו של ערטול לצורך העברת חלקים מהמקרקעין לידי עאדל.

(ב) ייפוי הכוח השני (ת/388): לפיו ייפתה פיירוז לכאורה את כוחו של ערטול לצורך העברת 313 מ"ר מהמקרקעין לידי מאג'ד דיאב פלאח – אחיו של עאדל (להלן: מאג'ד).

(ג) ייפוי הכוח השלישי (ת/389): לפיו ייפתה פיירוז לכאורה את כוחו של ערטול לצורך העברת 1,500 מ"ר מהמקרקעין לידי ח'אולה פלאח – אשתו של עאדל (להלן: ח'אולה).

(ד) ייפוי הכוח הרביעי (ת/390): לפיו ייפתה פיירוז לכאורה את כוחו של ערטול לצורך העברת 246 מ"ר מהמקרקעין לידי ח'אולה.

117. בראש ובראשונה קבע בית משפט קמא כי אין כל מחלוקת ביחס לשימוש אשר עשו עאדל וערטול בארבעת ייפוי הכוח. שימוש כאמור הוכח באמצעות תיקי מס שבח מקרקעין ותיקי מיסוי מקרקעין אחרים שהוגשו בהסכמת הצדדים; עדויות המעורבים בעסקאות – בהם גם צדדים שלישיים תמימים ועורכי הדין המייצגים; וכן רישומן של הערות אזהרה על המקרקעין והעברות בעלות שבוצעו בלשכת רישום המקרקעין.

118. כך הוכחה עסקת המכר לסאמר ומחמד אבו-אסעד של 402 מ"ר מהמקרקעין, אשר בוצעה לפי הסכם המכר מיום 13.6.2012 (ת/398), בין מחמד אבו-אסעד לפיירוז, באמצעות ערטול מכוחו של ייפוי הכוח הראשון. עוד נקבע כי קיים פער בין התמורה

שתועדה במסגרת הסכם המכר הנ"ל – 190,000 ₪ – לתמורה שניתנה בפועל בסך של 863,000 ₪.

119. כמו כן הוכחה עסקת המכר מיום 7.9.2013 בין עאדל, באמצעות ערטול מכוחו של ייפוי הכוח הראשון, לריזק חמודה (להלן: ריזק). במסגרת זו נמכרו לריזק 6,020 מ"ר מהמקרקעין (ת/399 וכן, ת/229). גם בעסקה זו נמצא פער בין התמורה שתועדה בהסכם המכר – 380,000 ₪ – לבין התמורה שניתנה בפועל בסך של 1,300,000 ₪.

120. עוד הוכח כי על סמך ארבעת ייפוי הכוח אשר הסמיכו את ערטול לבצע פעולות במקרקעין נרשמו הערות אזהרה לטובת מחמד אבו-אסעד, ח'אולה (שתי הערות), מאג'ד וריזק.

121. משנקבעו כל אלה, פנה בית משפט קמא לבחון את טענת המדינה ביחס לזיופם של ארבעת ייפוי הכוח הנחזים להיות חתומים בידי פיירו. לעניין זה הובאה לפני בית משפט קמא חוות דעת של המומחית מטעם המחלקת לזיהוי פלילי במשטרה, הגב' קרן ניסן (אשר תכונה תחת אישום זה: המומחית). חוות דעת זו התייחסה רק לייפוי הכוח השני, השלישי והרביעי (ת/388, ת/389 ו-ת/390, בהתאמה), אך לא לייפוי הכוח הראשון (ת/387).

122. במסגרת זו בחנה המומחית את החתימות הנחזות להיות של פיירו המופיעות על ייפוי הכוח 2-4 והשוותה את אלו עם מספר מחתימות האותנטיות של פיירו. כך בחנה המומחית את מיקום החתימה ביחס לשורת הכתיבה; את סגנון הכתיבה של אותיות שונות בשפה הערבית ובכך את צורתן, גודלן, ואת הזווית בה נכתבו; וכן את האופן הסגנוני הייחודי לחתימתה של פיירו כעולה מהחתימות האותנטיות. בחינה כאמור הובילה את המומחית לקביעה חד-משמעית לפיה אין זהות בתכונות הכתיבה בין החתימות האותנטיות של פיירו לבין החתימות המופיעות על גבי ייפוי הכוח השני, השלישי והרביעי. עדות מומחה זו היתה מקובלת לחלוטין על בית משפט קמא, אשר ציין כי "עיון בחתימות המסמכים שבמחלוקת והשוואתן לחתימות האותנטיות של המנוחה פיירו מגלה גם להדיוט שאין לו כל מומחיות בדבר, כי מדובר בחתימות שונות באופן מהותי ובולט, וכי מי שחתם את החתימות על המסמכים שבמחלוקת אינו יכול להיות אותו אדם שחתם על המסמכים האותנטיים".

123. חיזוק לחוות דעת זו מצא בית משפט קמא בבחינת הכשלים השונים בייפוי הכוח גופם. כך לדוגמא מצא בית משפט קמא כי ערטול עשה שימוש בשלוש חותמות

שונות ל"אימות" חתימתה של פיירוז על גבי ייפוי הכוח, וזאת למרות טענתו כי כל ארבעת ייפוי הכוח נחתמו באותו המועד ובאותו המעמד. ערטול מצדו לא הצליח לספק כל הסבר סביר לכך, וממילא לא זכר בעצמו כי עשה שימוש בשלוש חותמות שונות, והתעקש תחילה כי מדובר בשתי חותמות בלבד. עוד כשל מצא בית משפט קמא בחתימתם של שני ייפוי כוח שנערכו לטובת ח'אולה באותו מעמד, וזאת חלף חתימת ייפוי כוח בודד שיכיל את כלל העברות המקרקעין, בדומה לייפוי הכוח הראשון שהקנה לעאדל העברה של מספר מגרשים במרוכז. עוד נקבע כי גם מבחינה צורנית שונים ייפוי הכוח זה מזה – כך שאופן העיצוב הצורני של שמות המוטב בכל אחד מייפוי הכוח (לעיתים בכתב מודגש, לעיתים מודגש באמצעות קו תחתון, ולעיתים ללא כל הדגשה) מעיד אף הוא כי אלו לא נערכו באותו מועד, אלא במועדים שונים ומובחנים.

124. עדותו של מאג'ד – אחיו של עאדל והמוטב של ייפוי הכוח השני – חיזקה אף היא את המסקנה כי ייפוי הכוח הנ"ל אינם אותנטיים. עדות זו שללה לחלוטין את גרסתו של ערטול לאירועים. לדברי מאג'ד, הוא מעולם לא התעניין ברכישת קרקע כלשהי; לא רכש מקרקעין מפיירוז; לא שילם בעד מקרקעין כלשהם; לא ידע שנרשמה לטובתו הערת אזהרה על המקרקעין של פיירוז; וכן, לא שכר את שירותיו של ערטול וממילא לא ביקש ממנו לרשום הערת אזהרה לטובתו.

125. מכל אלו הסיק בית משפט קמא כי ייפוי כוח אלו נחתמו ללא הרשאה ובמועדים שונים. אי לכך נקבע כי ייפוי הכוח השני, השלישי והרביעי הם מזויפים.

126. מאידך, קבע בית משפט קמא כי הוכח לפניו שייפוי הכוח הראשון הוא אותנטי ועל כן העסקאות שבוצעו מכוחו כשרות לחלוטין. קביעה כאמור נקבעה ללא חוות דעת מומחה נוספת, ועל סמך בחינה עצמאית של בית משפט קמא את ייפוי הכוח הראשון וההסכמים שבוצעו מכוחו על סמך הקריטריונים שפורטו בעדותה של המומחית ביחס לחתימותיה האותנטיות של פיירוז. בתוך כך ציין בית משפט קמא את מחדל החקירה המהותי של המדינה בכך שנמנעה מלהעביר את ייפוי הכוח הראשון לבחינתה של המומחית, וזאת מבלי לספק לכך כל הסבר, ובפרט כאשר ייפוי כוח זה הוא המרכזי מבין ייפוי הכוח. בית משפט קמא ביקר גם את טענות המדינה בדבר אי קיומם של הסכמי מכר, מקום בו היה קיים באמתחתה הסכם מכר שמעיד על העסקה בין פיירוז לעאדל שנחתם אף הוא ביום 15.4.2008.

127. קיומו של הסכם המכר הנ"ל מיום 15.4.2008 חיזק אף הוא את מסקנתו של בית משפט קמא ביחס לזיופם של ייפוי הכוח השני, השלישי והרביעי – זאת, לאור השוני

שמצא בית המשפט בין החתימות המופיעות בייפוי הכוח הראשון ובהסכם מכר זה לבין החתימות המופיעות על גבי ייפוי הכוח האחרים; וכן לנוכח השימוש בחותמת עו"ד זהה על ייפוי הכוח הראשון והסכם המכר, שאינה תואמת את החותמות אשר שימשו ביתר ייפוי הכוח. מסקנה זו תואמת לדעת בית משפט קמא את גרסתו הראשונה של ערטול שניתנה במסגרת הודעתו הראשונה (91/ת), לפיה ערטול טיפל באופן חד-פעמי בעסקת מכר שביצעה פיירוז אשר כללה ייפוי כוח.

128. לאור האמור, הרשיע בית משפט קמא את ערטול ועאדל בזיוף מסמך בכוונה לקבל דבר באמצעותו בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 418 סיפא לחוק העונשין; בקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין; בשימוש במסמך מזויף, עבירה לפי 420 לחוק העונשין (מספר מקרים); במסירת הצהרה לא נכונה לרשויות המס ביוזעין, עבירה לפי סעיף 98(ג1) לחוק מיסוי מקרקעין (מספר מקרים); ובקשירת קשר לפשע, עבירה לפי סעיף 499(א1) לחוק העונשין.

129. בית משפט קמא מצא את ערטול ועאדל אשמים גם בעבירות מרמה לפי סעיף 220(4) ו-220(5) לפקודת מס הכנסה, וכן בעבירה שעניינה מסירת ידיעה לא נכונה במטרה להתחמק ממס, לפי סעיף 98(ג2) לחוק מיסוי מקרקעין – זאת, לאור העובדה שהוכח כי תמורת העסקה בהסכמים שנחתמו מול מחמד אבו-אסעד ומול ריזק, אינה זהה לתמורה ששולמה בפועל. בתוך כך, זיכה בית משפט קמא את ערטול ואת עאדל מהאישומים שעניינם הלבנת ההון, סחיטה באיומים והדחה בחקירה, וכן מכלל העבירות שיוחסו להם בקשר לייפוי הכוח הראשון.

אישום מס' 23

130. אישום זה ייחס לערטול עבירת מרמה לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה ואי-ניהול פנקסים, עבירה לפי סעיף 216(5) לפקודת מס הכנסה. ערטול הודה בעובדות האישום לפיהן הוא נמנע מלדווח על הכנסותיו מעיסוקו כעורך דין עצמאי בין השנים 2009-2015, הכנסות המוערכות בסך של כ-280,000 ₪; נמנע מלנהל ספרים כחוק; וכן, נמנע מלהנפיק חשבוניות. ערטול לא סיפק כל הסבר להתנהלותו, ואף אישר כי נהג לגבות שכר טרחה במזומן וכי אינו מחזיק בחשבון בנק. ערטול לא הכחיש את מודעתו באשר לחובת ניהול ספרים; להיות הכנסותיו חבות במס; לחובתו לדווח על הכנסות חבות במס, כאמור; וכן, באשר להיותו של אי-דיווח בגדר התחמקות ממס.

131. בערעורו שב ערטול על גרסתו העובדתית לאירועים – גרסה אשר נדחתה על ידי בית משפט קמא. על פי גרסה זו, המסמכים שבבסיסם של כל אחד ואחד מהאישומים כאן הם אותנטיים ואומתו על ידו כנדרש. במסגרת זו מספק ערטול את הפירוט העובדתי באשר לנסיבות בהן נערכו ונחתמו מסמכים אלו.

132. כמו כן תוקף ערטול את הקונסטרוקציה המשפטית ששימשה את בית משפט קמא בהרשעתו – קונסטרוקציה אשר לטענתו נסמכה על עדויות סברה אשר ביקשו להוכיח יסודות שליליים והעדר פעולה, שכלל לא ניתנים להוכחה. ערטול הוסיף וטען בעניין הפגמים בחוות הדעת אשר הוצגו לפני בית משפט קמא, והקושי להסתמך על חוות דעת אלו. ערטול גם הלן לפניו על כך שבית משפט קמא מצא את עדותו בלתי אמינה ועל הסתמכותו של בית המשפט על עדים אשר נמצאו לפרקים לא אמינים בעצמם. בתוך כך שב ערטול וציין כי לא הוכח כי היה לו כל אינטרס אישי בפעולות שהוא לכאורה ביצע, או כל טובת הנאה אחרת אשר עשויה לשמש כהסבר להשתתפותו בקנוניה.

133. מנגד, סמכה המדינה את ידיה על פסק דינו של בית משפט קמא, במסגרתו הוכחה, לעמדתה, אשמתו של ערטול באותות ובמופתים. המדינה פירטה וטענה כי טענותיו של ערטול במסגרת הערעור הנוכחי באות לערער על ממצאים שבעובדה ובמהימנות – זאת, מבלי לספק כל הצדקה להתערבותה של ערכאת הערעור בממצאים כאמור. בתוך כך, דחתה המדינה את כל טענותיו של ערטול גם לגופן.

דיון והכרעה

134. סבורני כי מעורבותו הפלילית של ערטול בפעולות הזיוף והמרמה הוכחה מעל לספק סביר. ערטול נטל חלק פעיל בזיוף מסמכים בעשותו שימוש בתוארו כעורך דין. הוא אימת מסמכים מזויפים והגישם לרשויות השונות בידעו כי אלו מסמכים מזויפים. כמו כן הוא היה מודע למטרת הזיוף: גזילת הזכויות במקרקעין לבעליהם החוקיים, שנועדה להביא רווחים כספיים לגוזלי הזכויות.

135. ערטול ניסה בכל מאודו לתאר את תפקידו במזימה כשולי, עדי-כדי-לא-רלבנטי, בהציגו את עצמו כאיש מקצוע טכני אשר הופעל על ידי לקוחותיו לשם אימות מסמכים וחתימות, מבלי לברר את פרטי העסקה ומבלי לדעת דבר אודות טיבה. דא עקא, מהראיות שהוצגו לפני בית משפט קמא הוכחה מודעותו של ערטול לקנוניה באופן כללי וכן ביחס

לפרשיות בהן הוא עצמו נטל חלק כמאמת מסמכים וחתימות. כפי שארחיב מיד, הוכח מעל לספק סביר כי ערטול היה מודע לכך שסעידה, עאדל ואחרים פעלו כדי לגזול קרקעות מבעליהן, רובם ככולם אנשים קשישים, באמצעות מסמכים מזויפים; כי החתימות אשר ערטול כביכול אימת הן מזויפות; וכן כי ערטול היה מודע לכך שהעסקאות בהן הוא עצמו היה מעורב אינן כשרות. ממארג הראיות והעדויות שהוצגו לפני בית משפט קמא עולה תמונה חד-משמעית אשר לא משאירה מקום לספק, לפיה ערטול נטל חלק פעיל ומודע במעשי הזיוף והמרמה.

136. אף על פי כן, וכפי שארחיב ואסביר בהמשך – סבורני כי לא הוכחה כנדרש מעורבותו של ערטול בעבירת ההדחה בחקירה לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין, אשר יוחסה לו תחת אישום 13, וכן בעבירות של מרמה לפי סעיפים 220(4) ו-5 לפקודת מס הכנסה ושל מסירת ידיעה בלתי נכונה במטרה להתחמק ממס, לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין, אשר יוחסו לו במסגרת אישום 15. אם תתקבל דעתי, נזכה את ערטול מעבירות אלה מחמת הספק.

המניע לפעולותיו של ערטול ומודעותו לקנוניה

137. מניע שעומד מאחורי מעשיו של נאשם בפלילים איננו דרוש, בדרך כלל, להוכחת אשמתו, אך הוא מהווה, במקרים רבים, עובדת רקע חשובה, עד-כדי-מרכזית, אשר מסייעת בידי בית המשפט בחקר האמת. במקרהו של ערטול, כמו במקרים רבים אחרים, מניע זה לא התברר עד הסוף. ואולם, הודעותיו של ערטול במשטרה, העובדות שבבסיס הרשעתו בעבירות נשוא אישום 23, וניסיון החיים הכללי – כל אלו מצביעים על כך שהלה פעל למען בצע כסף.

138. ערטול מפרט בחקירותיו אודות החובות הכלכליים הכבדים אליהם נקלע ועל הסתבכותו בשוק האפור, וכן שב וחוזר על דאגתו העמוקה למשפחתו ולילדיו. זאת ועוד: הרשעתו במסגרת אישום 23 בהעלמת הכנסות, אשר מתבססת על הודאתו, מתייחסת לתקופה בה נרקמה והוצאה אל הפועל המזימה הפלילית של גזל קרקעות נשוא האישומים העיקריים.

139. לראיות אלו מתווספות הצהרותיו של ערטול במסגרת הודעתיו במשטרה, לפיהן הוא חושש מהמעורבים בפרשה – ללמדך, שהלה ידע לאורך כל הדרך למי ולמה הוא נותן את שירותיו. מודעות כאמור הוכחה באופן חד-משמעי באמצעות הודעות אלה. ערטול נשאל בחקירתו על הפגישה שנערכה במשרדו של עזאם בה נכחו, בין היתר,

סעידה ואחרים. פגישה זו עסקה באירועי אישום 13 ואישום 2. לדברי ערטול, נוכחותו בפגישה זו נדרשה בשל התלונה שהגישה נגדו עפאף ועל מנת להבטיח את חתימתה של אמנה על מסמכים לביטול העסקה נשוא אישום 13. בתום הפגישה, ולאחר שכלל המשתתפים עזבו את החדר, נותר ערטול ושוחח עם עזאם ביחידות. במסגרת זו – כך לפי הודעתו של ערטול במשטרה – עודד ערטול את עזאם להמשיך לפעול להוכחת זיופה של העסקה נשוא אישום 2, באומרו כי יוכל לסייע לו להוכיח כי המסמכים אכן מזויפים. בהודעתו במשטרה הוסיף ערטול והסביר כי שמע את סעידה ואחרים דנים בפעולותיהם הבלתי חוקיות ובהן זיוף מסמכים אשר אפשרו להם להשתלט על קרקעות של נוצרים קשישים (ראו: תמליל חקירתו של ערטול ב-ת/94, בעמ' 30-35; וכן, ת/94 בשורות 104-109, 148, 243-249). על דברים אלו חזר ערטול, בגרסה מעודנת יותר, במסגרת עדותו לפני בית משפט קמא:

"הלכנו ליעקוב עזאם למשרד, אני אחמד סעידה והיה אבו אחמד והיו עוד שניים שהיו איתנו בישיבה [...] התחילו לדבר על תביעה שלא ידעתי על מה מדובר, אחר כך הבנתי שהם מדברים על העסקה שיעקוב עזאם כנראה תבע את עאדל פלאח אני לא זוכר בדיוק מה היה שם. כשיצאו כולם אני נשארתי אחרון, ואז יעקוב עזאם שאל אותי 'מה דעתך?' ואני אמרתי לו – אל תוותר אתה בסוף תזכה. הוא אמר לי למה? ואמרתי לו תבדוק את המסמכים שיש לך. אני זוכר שאמרתי לו תהיה זהיר כי אתה לא מדבר עם סתם אנשים, אתה תבין מה שאתה רוצה, וזה מה שהיה" (ראו: עדות ערטול, עמ' 2149-2150).

140. סבורני כי די בראיות אלה כדי לקבוע כי ערטול היה מודע בזמן אמת לקנוניה ולמעשי הזיוף. ערטול ידע כי סעידה, עאדל ואחרים מזייפים מסמכים על מנת לגזול קרקעות ועושים שימוש בשירותיו לצורך הגשת מסמכים אלו לרשויות המדינה על מנת להעניק לאותן עסקאות חזות רשמית.

141. כאן המקום לעבור לבחינת חלקו של ערטול בפעולות הזיוף אשר בוצעו כמתואר באישומים.

הוכחת היותם של המסמכים מזויפים וחלקו של ערטול בזיופם

142. הראיה בה"א הידיעה אשר מוכיחה את מעורבותו של ערטול בזיופם של ייפויי הכוח וההסכמים נשוא האישומים שבהם הוא הורשע היא גרסתו שלו עצמו בנוגע לאירועים ולנסיבות שאפפו את חתימתם ואימותם של מסמכים אלו. גרסתו של ערטול ביחס לכלל המסמכים אשר אומתו על ידו, היא אחת: מסמכים אלו הינם אותנטיים – הם

נחתמו לפניו, וזאת רק לאחר שווידא את זהותם של החותמים באמצעות תעודת זהות והזהירם באשר לעונשים הצפויים להם בחוק בגין מסירת מידע כוזב בתצהירים. חתימות כאמור, לטענתו, אומתו בו במקום באמצעות חותמת עורך-דין וחתימתו בכתב (ראו, למשל: עדות ערטול, בעמ' 2154).

143. דא עקא – המדינה הוכיחה באותות ובמופתים כי מסמכים אלו לא נחתמו על ידי האנשים שפרטי זהותם מופיעים על גביהם. מכאן עולה המסקנה המתבקשת: בניגוד לגרסתו הכוזבת של ערטול, זהותם של החותמים על מסמכים אלו לא אומתה כנדרש, ואימות החתימה בידי ערטול לא אימת למעשה דבר.

144. אדגיש כי אשמתו של ערטול במיוחס לו אינה תלויה בשאלה האם הוא ערך מסמכים אלו או רק הסכים לאמתם מבלי שראה לפניו אדם בעל זהות אמיתית – להבדיל מבר-מינן או רוח רפאים. בכל אחד מתרחישים אלה, מדובר בזיוף מסמך שנעשה ביודעין.

מעורבותו של ערטול במעשי הזיוף נשוא אישום 15

145. בנוגע לאירועים נשוא אישום 15, הוכח מעל לספק סביר כי שלושת ייפויי הכוח אשר לכאורה נחתמו באותו המועד, 15.4.2008, נחתמו למעשה במועדים שונים, וכלל לא על ידי פיירוז. הוכחה כאמור התבססה בראש ובראשונה באמצעות ראיה עצמאית – בדמות חוות הדעת שהוגשה על ידי מומחית מז"פ – על פיה הוכח כי החתימות שעל גבי ייפויי הכוח אינן תואמות את חתימותיה של פיירוז. המסקנה המתבקשת שעולה מכאן היא אחת: חתימות אלו זויפו ולא נחתמו בפני ערטול לאחר אימות זהותו של החותם.

146. שלל הראיות האחרות העידו אף הן כי ייפויי כוח אלו לא נחתמו במועד המוטבע על גביהם – בניגוד לגרסתו של ערטול בהודעותיו במשטרה, בעדותו ובערעור דכאן. ראיות אלו כוללות את השימוש בשלוש חותמות שונות לצורך אימות חתימתה של פיירוז, באופן ששניים מייפויי הכוח – השני והרביעי – נושאים אותה חותמת ואילו השניים האחרים נושאים חותמות שונות. בית משפט קמא ראה בכך ראיה שממוטטת את גרסתו של ערטול, ואין לי אלא להסכים עמו. בית משפט קמא עמד גם על הדמיון והשוני הצורני בין ייפויי הכוח: בפרט, באופן שבו הוצגו בהם שמות המוטבים. בהקשר זה מצא בית המשפט דמיון צורני בין ייפויי הכוח השני והרביעי, אשר מעיד לכאורה על כך שאלו נערכו באותו המועד, במובחן מייפויי הכוח הראשון ומייפויי הכוח השלישי. לזאת אוסיף את מועדי הרישום של הערות האזהרה אשר נרשמו מכוח ייפויי הכוח השני והרביעי

בלשכת רישום המקרקעין. כפי שעולה מהטבלה שלהלן, מדובר באותו מועד, 11.6.2013 :

תאריך רישום	הערה שנרשמה מכוח	לטובת
14.6.2012	ייפוי הכוח הראשון	מחמד אבו אסעד
6.9.2012	ייפוי הכוח השלישי	ח'אולה פלאח
11.6.2013	ייפוי הכוח הרביעי	ח'אולה פלאח
11.6.2013	ייפוי הכוח השני	מאג'ד פלאח
8.9.2013	ייפוי הכוח הראשון	ריזק חמודה

147. אשר על כן, לאחר שידענו כי מדובר בייפויי כוח מזויפים, ידענו גם כי מועד זיופם של ייפוי הכוח השני והרביעי הוא אחד, וכי מועד זה – שאין לדעת במדויק מהו – הינו מנותק מהמועדים בהם נערכו שני ייפויי הכוח האחרים, הראשון והשלישי, שחזותם שונה מזאת של ייפויי הכוח השני והרביעי.

148. מסקנתו של בית משפט קמא באשר לזיופם של ייפוי הכוח עליהם חתום ערטול מקבלת חיזוק מהעדות שנתן לפניו מאג'ד, שלפי דבריו – אשר נמצאו אמינים – כלל לא ידע כי נרשמה לטובתו הערת אזהרה כאמור או כי רכש מקרקעין במסגרת כזאת או אחרת.

149. מהטעמים שמנתי, איני מוצא מקום להתערב בקביעתו של בית משפט קמא כי הוכח מעל לכל ספק סביר כי ייפויי הכוח השני, השלישי והרביעי (ת/388, ת/389 ו-ת/390) הינם מזויפים, וכי ערטול – שאימת ייפויי כוח אלה בחתימתו – נטל חלק פעיל ומודע בזיופם.

150. בהקשר זה אני דוחה את טענותיו של ערטול המבקשות למצוא פגמים בחוות הדעת של המומחית, לפיהן זו לא לקחה בחשבון את השינוי במצבה הבריאותי והמנטלי של פיירוז בתקופה בה נחתמו ייפויי הכוח. ראשית, עניין זה קיבל התייחסות מפורשת הן בעדות המומחית (ראו: עדות המומחית מיום 29.5.2016, בעמ' 1410, 1423) והן בפסק דינו של בית משפט קמא (ראו: הכרעת הדין, בפסקה 406). במסגרת זו, הוסבר כי החתימות ששימשו להשוואה הן מאותה התקופה בה נחתמו כביכול ייפויי הכוח. שנית, ערטול בעצמו ציין במסגרת טענותיו בערעור כי מצבה הבריאותי של פיירוז החל

להתדרדר רק בשנת 2011. ברי הוא, אם כן, כי אין לכך רלבנטיות לחתימות על ייפוי הכוח אשר לטענתו ניתנו במהלך שנת 2008.

151. בשולי הדברים אציין כי התקשיתי להסכים עם קביעתו של בית משפט קמא כי ייפוי הכוח הראשון (ת/387) הוא אותנטי. לספק זה אין שום משמעות אופרטיבית, שכן מקובל עלי לחלוטין כי המדינה לא הוכיחה מעבר לספק סביר שייפוי כוח זה זויף. בהקשר זה אתייחס לניסיונותיו של ערטול בערעורו לפגום במהימנותו של העד פידל דחדל – בנה של פיירוז אשר העיד על זיופם של ייפוי הכוח. ניסיונות אלה אינם יכולים להועיל לערטול מאחר שהרשעתו בגין המעשים הקשורים לייפוי הכוח השני והרביעי כלל לא נסמכה על עדותו של פידל (להבדיל מזיכוי מהעבירות אשר יוחסו לו בהקשרו של ייפוי הכוח הראשון).

מעורבותו של ערטול במעשי הזיוף נשוא אישום 2

152. אשמתו של ערטול בזיוף תצהירה של לוטפיה הוכחה אף היא מעל לכל ספק סביר – זאת, בין היתר, בהסתמך על גרסתו החד-משמעית של ערטול עצמו לאירועים. משהוכח באופן חד-משמעי, על ידי העדה המומחית, כי ההטבעה הנחזית להיות טביעת אצבע של לוטפיה על התצהיר איננה טביעת אצבע, ברי הוא כי אימותה כטביעת אצבע על ידי ערטול היא בגדר זיוף מסמך.

153. לזאת יש להוסיף כי גרסתו של ערטול ביחס לתצהיר לוטפיה השתנתה בין הודעותיו במשטרה לבין העדות שהלה מסר לפני בית משפט קמא. במסגרת הודעותיו הכחיש ערטול כי אימת את תצהיר לוטפיה וטען בתוקף כי אימת את חתימתה של לוטפיה במסגרתה של עסקה אחרת – אשר אינה נוגעת לענייננו (ראו: ת/91, עמ' 3, שורות 55-50). יחד עם זאת, ערטול חזר בו מגרסה זו ובמסגרת העדות שנתן לפני בית משפט קמא, וכן בערעורו, טען כי הוא זה שאימת את תצהיר לוטפיה (ראו: עדות ערטול, בעמ' 2152-2151).

154. למקובץ עד כה יש להוסיף גם את הצהרתו של ערטול לעזאם – אשר הובאה קודם לכן – לפיה הוא יוכל לסייע לעזאם להוכיח שהמסמכים נשוא העסקה שבאישום 2 הם מזויפים. הצהרה כאמור מפלילה את ערטול כמי שלקח חלק במעשי הזיוף ואימת את המסמכים בודעו כי אלו מזויפים.

155. מסקנה כאמור מתחזקת לאור הסתירה שנמצאה בין גרסתו של ערטול לפיה הוא אימת את זהותה של לוטפיה באמצעות תעודת הזהות שלה, לבין העובדה שהתצהיר עליו היא חתמה מעיד כי הוא אימת את זהותה על סמך היכרותו האישית עמה (ראו: עדות ערטול, בעמ' 2160; וכן, ת/91 שורות 27-29; וכן, ת/91, בעמ' 176-178). הסבריו של ערטול לסתירה זו (ראו: עדות ערטול עמ' 2160-2161) נדחו על ידי בית משפט קמא ובצדק. בניגוד לנטען על ידי ערטול, כיתוב זה איננו אוטומטי או סטנדרטי ועורכי דין המודעים לכך שחתימתם לאימות מסמכים איננה רק חותמת גומי, מקפידים עליו ביתר שאת כאשר הצדדים שאת חתימתם הם מאמתים אינם מוכרים להם כלל; ואין חולק על כך שלערטול לא היתה כל היכרות מוקדמת עם לוטפיה (ראו: עדות ערטול, בעמ' 2160). דברים אלו היו מן הסתם ידועים לערטול העוסק בעריכת דין זה מכבר.

156. אשר על כן, מעורבותו של ערטול בזיוף המסמכים נשוא אישום 2 הוכחה כדבעי מעבר לספק סביר.

157. מעבר לנדרש אתייחס בקצרה לטענותיו של ערטול ביחס לפגמים בהרשעתו באישום זה.

158. ראשית, יש לדחות את כל אותן הטענות המבקשות להטיל דופי בחוות הדעת של המומחית אשר הוצגה לפני בית משפט קמא. טענות אלו מסלפות את האמור בחוות הדעת ואת התייחסותו של בית משפט קמא אליה. אין כל סיבה שנתערב בקביעתו של בית משפט קמא כי מדובר בחוות דעת אמינה מעבר לספק סביר.

159. כמו כן יש לדחות את טענתו של ערטול בדבר הפגם שכביכול נפל באי-זימונה של בתה של לוטפיה – אשר לטענתו נכחה במועד החתימה – למתן עדות לפני בית משפט קמא. ככל שעדות זו היתה נחוצה להגנתו של ערטול, הוא זה שהיה צריך לזמנה למתן עדות בבית המשפט. החלטתו שלא לעשות כן יכולה רק לעמוד לו לרועץ (ראו, למשל: ע"פ 437/82 אבו נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(2) 85, 97-98 (1983)), ואין הוא יכול לזקפה לחובת המדינה.

160. אפנה כעת לטענותיו של ערטול ביחס להרשעתו, במסגרת אישום זה, מכוחו של סעיף 184 לחסד"פ. כזכור, המדינה הצהירה על כוונתה לייחס לערטול עבירה תחת האישום שבו עסקינן – זאת, למרות שכתב האישום לא ייחס לו כל עבירה תחת אישום זה. יחד עם זאת, כתב האישום לא תוקן באופן פורמאלי, והרשעתו של ערטול באישום זה נסמכה על הוראות סעיף 184 לחסד"פ אשר מאפשרות לבית המשפט, במקרים

המתאימים, להרשיע נאשם שאשמתו נתגלתה מן העובדות שהוכחו – זאת גם כאשר עובדות אלו לא נטענו בכתב האישום, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן (ראו, למשל: ע"פ 5102/03 מדינת ישראל נ' קליין, פסקאות 42-46 והאסמכתאות שם ((4.9.2007)).

161. במסגרת זו, בית משפט קמא קבע כי הגנתו של ערטול לא נפגמה. בית המשפט ביסס קביעה זו על מספר טעמים, ואלה הם: הודעת המדינה בדבר כוונתה לייחס לערטול עבירות במסגרתו של אישום זה הועלתה בפתח ישיבת ההוכחות בה העידה המומחית, באופן שאפשר לסניגורו של ערטול לחקור את המומחית – והוא אף מימש אפשרות זו; לא הועלתה כל בקשה לדחיית חקירתה של המומחית, וערטול לא ביקש באף שלב להגיש חוות דעת נגדית מטעמו או לזמן את המומחית לחקירה נוספת; סניגורו של ערטול לא העלה בזמן אמת כל טענה אשר תעיד כי יכולתו של לקוחו להתגונן נפגעה.

162. קביעתו זו של בית משפט קמא מקובלת עליי. אכן נראה כי הגנתו של ערטול לא נפגמה – זאת, מאחר שקו ההגנה ששימש אותו תחת אישום זה היה זהה לחלוטין לקו הגנה ששימש אותו בהתגוננות מפני האישומים האחרים. ערטול טען לאורכן ולרוחבן של כל חזיתות המריבה שלו עם המדינה כי כל המסמכים שעליהם ביקשה המדינה לבסס את הרשעתו הם מסמכים אותנטיים אשר נחתמו לפניו ואומתו על ידו כדבעי. לצד זאת, ברצוני לבקר את התנהלות התביעה בבית משפט קמא, אשר סתתה מהעיקרון לפיו האמור בסעיף 184 לחסד"פ לא נועד לשמש תחליף לתיקונו של כתב האישום (ראו והשוו: דנ"פ 4603/97 משולם נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(3) 160, 200 (1998); ע"פ 7211/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 70 (2015)).

163. ערטול הוסיף וטען לפנינו כי שגה בית משפט קמא כאשר התייחס להרשעתו באישום שבו עסקינן בבואו לקבוע את מתחם הענישה בעניינו – זאת, לאור הסיפא של סעיף 184 לחסד"פ אשר קובע כי על המורשע מכוחו של סעיף זה "לא יוטל [...] עונש חמור מזה שאפשר היה להטיל עליו אילו הוכחו העובדות כפי שנטענו בכתב האישום". לדידו של ערטול, לאור העובדה כי אישום 2 לא ייחס לו כל העבירה, לא היה מקום להענישו בגין הרשעתו כאן.

164. דין טענה זו להידחות. בבסיסו של הסיפא של סעיף 184 לחסד"פ עומד הרעיון היסודי לפיו הסיכון העונשי בפניו עומד הנאשם חייב להיות מתוחם בכתב האישום (ראו: ע"פ 2576/93 מדינת ישראל נ' רזנבלום, פ"ד נא(1) 610, 624 (1997)). במסגרת זו, תיחום העונש הכולל עליו מדבר סעיף 184 נעשה על בסיס האמור בכתב האישום כולו, מאחר

שהסיפא של הסעיף מדבר על "כתב האישום" ולא על פרט אישום כזה או אחר. לית מאן דפליג, כי העונש שהוטל על ערטול בפסק הדין מושא הערעור אינו חורג מהעונש המרבי שניתן היה להטיל עליו בגין העבירות שהמדינה ייחסה לו בכתב האישום. אשר על כן, האמור בסעיף 184 לחסד"פ, בכל הקשור לענישתו של ערטול, קוים כדבעי ולא הופר.

מעורבות ערטול באירועים נשוא אישום 13

165. האמור עד כה משליך כמובן גם על מעורבותו של ערטול בזיוף המסמכים נשוא אישום 13. אישום זה כלל כזכור ארבעה מסמכים מזויפים: הסכם המכר מיום 9.7.1948; הסכם המתנה מיום 3.9.2012; ייפוי כוח בלתי חוזר מיום 3.9.2012; והצהרה על מכירת/רכישת זכות במקרקעין מיום 5.9.2012.

166. מעורבותו של ערטול במעשי הזיוף והמרמה תחת אישום זה הוכחה מעל לספק סביר באמצעות התנהגותו בזמן אמת – מרגע שעפאף יצרה עמו קשר לראשונה לצורך בירור דרישת התשלום שקיבלה אמנה. אין כל מחלוקת באשר להתנהגות כאמור, והיא הוכחה בעדויותיהם של עפאף ושל עזאם (ראו: פרוטוקול הדיון מיום 25.9.2016, בעמ' 1464-1465), ואף בעדותו של ערטול (ראו: בעמ' 2163-2164). על פי המתואר באלו, מרגע שפנתה עפאף אל ערטול, הוא אישר באופן מיידי כי מדובר בטעות אשר תתוקן. בית משפט קמא קבע בצדק כי תגובה זו מעידה על אשמתו של ערטול ומודעותו לכך שמסמכי העסקה אותם אימת הם מזויפים. ערטול לא הופתע מפנייתו של עפאף ונמנע מלהסביר לה כי מדובר בעסקה כשרה, אשר נחתמה בפניו ואומתה על ידו בהתאם לגרסה שהוא הציג לפניו. גם העובדה שלאחר שיחה זו פנה ערטול באופן מיידי לסעידה ולא ללקוחו – עלי, שלכאורה מיוצג על ידו בעסקה – מעידה על מודעותו של ערטול לזיוף ולמרמה. פנייתו המיידית של ערטול לסעידה מסבכת אותו במעשי הזיוף והמרמה גם לאור העובדה שהוכח כי סעידה שלח ידו בתיווך העסקאות (ראו: פסק דיני בעניינו של סעידה).

167. לכל אלו יש להוסיף את שלל הראיות עליהן נסמך בית משפט קמא בפסק דינו, אשר פורטו בהרחבה בראשית פסק דיני, בהן עדויותיהם של עפאף ועלי אשר הפריכו את האפשרות לקיומה של עסקת מתנה ביחס למקרקעין האמורים. גם הרשעותיו של ערטול במסגרת אישום 2 ואישום 15 משליכות על אשמתו כאן ומעידות על דפוס פעולה אחיד ומתמשך.

168. למעלה מן הצורך אציין כי אינני סבור שמהראיות אשר הוצגו לפני בית משפט קמא היה ניתן בהכרח ללמוד על מעורבותו של ערטול בזיפּו של הסכם המכר מיום 9.7.1948. יחד עם זאת, אין בכך כדי להשליך על הרשעתו באישום זה אשר נסמכה בעיקרה על זיפּם של הסכם המתנה, של יפּוי הכוח הבלתי חוזר ושל ההצהרה שנמסרה לרשויות המס.

הרשעותיו של ערטול בעבירת ההדחה (אישום 13) ובעבירות ההתחמקות ממס (אישום 15)

169. בית משפט קמא הרשיע את ערטול במסגרת אישום 13 בהדחה בחקירה, עבירה לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין, ובמסגרת אישום 15 במרמה, עבירה לפי סעיף 220(4) ו-5) לפקודת מס הכנסה וכן בעבירה שעניינה מסירת ידיעה לא נכונה במטרה להתחמק ממס, לפי סעיף 98(ג2) לחוק מיסוי מקרקעין. לדעתי, התשתית הראייתית שתומכת בהרשעות כאמור אינה נקיה מספקות, ועל כן אציע לזכות את ערטול, מחמת הספק, מעבירות כאמור.

170. מארג הראיות שעל בסיסן הורשע ערטול בעבירת ההדחה תחת אישום 13 כלל את השאלות שהפנה ערטול לעפאף באשר לתלונה שזו הגישה נגדו, וכן את העובדה שבמסגרת הפגישות שנערכו עם עזאם הציע ערטול סכום כסף תמורת ביטול התלונה. סבורני כי עובדות אלו אינן מוכיחות את עבירת ההדחה בחקירה שיוחסה לערטול.

171. ראשית, לא הוכח מעבר לספק סביר כי פניותיו של ערטול – בין באופן ישיר ובין באמצעות עזאם – כוונו בהכרח לביטול התלונה שהוגשה נגדו במשטרה דווקא. גרסתו של ערטול היתה ועודנה אחת: פנייתו התמקדה בתלונה שהגישה נגדו עפאף בלשכת עורכי הדין (ראו, למשל: ת/91, עמ' 10 שורה 260; ת/91 עמ' 11 שורות 287-282; ת/91 עמ' 13, שורות 347-348; ת/91 עמ' 19 שורות 534-537; ת/94, עמ' 5, שורות 116-118). אפשרות זו אינה בלתי סבירה, במיוחד לאור העובדה שערטול האמין באותה העת כי לא ניתן יהיה לקשרו לפעולות הזיוף בהיותו "רק" הגורם המייצג בעסקה. על כן קיימת אפשרות כי פניותיו של ערטול אכן כוונו נגד התלונה שהוגשה נגדו בלשכה, ולא במשטרה, וכי הוא ביקש למנוע את פתיחתו של הליך משמעתי אשר עלול להוביל לשלילת רישיונו כעורך דין. ברי הוא, כי אם כך היו הדברים, אין בהם משום הדחה בחקירה.

172. כמו כן אינני סבור כי הוכח ברף ההוכחה הנדרש כי היה זה ערטול אשר הציע את התשלום בעבור ביטול התלונה. מעדותו של עזאם עולה האפשרות כי דווקא עפאף

ומשפחתה הם אלו אשר דרשו פיצוי בגין עוגמת הנפש ושכר טרחתו של עזאם, אותו הם נאלצו לשכור לטיפול בנושא (ראו: פרוטוקול הדיון מיום 25.9.2016, בעמ' 1485-1486, 1514-1515). גרסה זו עולה בקנה אחד עם זו של ערטול שהובאה בהודעותיו ובעדותו, לפיה הוא זה שסירב לדרישת התשלום שהוצגה לו (ראו, למשל: ת/91 עמ' 13, שורות 346). העובדה שתשלום כאמור לא הועבר בפועל מחזקת אף היא את גרסתו של ערטול לאירועים ומעידה על סבירותה (ראו: עדות ערטול, בעמ' 2148-2149; וכן הודעתו במשטרה בת/94 עמ' 15). גרסה זו מתיישבת גם עם העדויות שפירטו אודות חלקו של ערטול בפגישות אלו, מהן עולה כי הוא שימש כשחקן משני (ראו: פרוטוקול הדיון מיום 25.9.2016, בעמ' 1483-1484).

173. אשמתו של ערטול בעבירות מרמה והתחמקות ממס תחת אישום 15, אף היא לא הוכחה כנדרש. הרשעתו בעבירות אלה נסמכה על הכרעת בית משפט קמא לפיה מסמכי העסקה שהוגשו לרשויות השונות דיווחו על תמורת עסקה נמוכה מזו ששולמה בפועל.

174. בהקשר זה סבורני כי אין די בהוכחה כי ערטול היה עורך הדין המייצג בעסקאות אלו, ואף לא בכך שיוכח כי היה זה הוא שערך בפועל את הסכמי המכר – זאת, כל אימת שלא הוכחה מודעותו לפערי התמורה הנטענים. בהקשר זה יש לייחס חשיבות לחלקו בעסקה כמייצג ולהניח לטובתו מחמת הספק – כל עוד לא הוכח אחרת – כי הוא לא היה מודע לקיומו של הפער, בפרט כאשר לגרסתו הוא לא ערך את ההסכם שבו עסקינן (ראו: עדות ערטול, בעמ' 2171).

175. אשר על כן, אם דעתי תישמע, נזכה את ערטול, מחמת הספק, מהרשעתו בהדחה בחקירה, עבירה לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין תחת אישום 13, וכן מהרשעתו במרמה לפי סעיף 220(4) ו-5 לפקודת מס הכנסה ובעבירה שעניינה מסירת ידיעה בלתי נכונה במטרה להתחמק ממס, לפי סעיף 98(ג2) לחוק מיסוי מקרקעין תחת אישום 15.

סוף דבר – עניינו של ערטול

176. אם תישמע דעתי, נדחה את ערעורו של ערטול ונותיר על כנו את פסק דינו של בית משפט קמא בכפוף לכך שנבטל, מחמת הספק, את הרשעתו של ערטול בעבירות לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין תחת אישום 13, ובעבירת מרמה לפי סעיף 220(4) ו-5 לפקודת מס הכנסה ובעבירה שעניינה מסירת ידיעה לא נכונה במטרה להתחמק ממס, לפי סעיף 98(ג2) לחוק מיסוי מקרקעין תחת אישום 15.

177. חלק זה של פסק דינו נסוב על עניינו של המערער בע"פ 8700/19 (להלן: סעידה). כפי שנזכר בפסק דינו של חברי השופט עמית, סעידה הורשע בשני אישומים שעיקרם מעשי מרמה וזיוף אשר בוצעו במטרה להשתלט על קרקעות תוך ניסול בעליהן החוקיים מזכויותיהם. במסגרת אישומים אלו הורשע סעידה בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע, עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין; זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 418 לחוק העונשין; שימוש במסמך מזויף, עבירה לפי סעיף 420 לחוק העונשין; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין; ניסיון קבלת דבר במרמה, עבירה לפי סעיפים 415 ו-25 לחוק העונשין; הלבנת הון, עבירה לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: עבירת הלבנת הון וחוק איסור הלבנת הון, לפי ההקשר); שיבוש מהלכי משפט, עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין; ועבירות של מסירת הצהרה לא נכונה לרשויות מיסוי מקרקעין ביודעין, עבירה לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין. בעקבות הרשעה כאמור, השית בית משפט קמא על סעידה עונשים שכללו: עשרים וארבעה חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו; קנס כספי בסך 60,000 ₪ או 6 חודשי מאסר תמורתו, שירותו במצטבר לכל עונש אחר; שניים-עשר חודשי מאסר על-תנאי, למשך שלוש שנים לבל יעבור עבירה של קשירת קשר לביצוע פשע, זיוף, שימוש במסמך מזויף והלבנת הון; וכן פיצוי בסך 180,000 ₪ לנפגע העבירה (וראו פסקאות 31-32 לפסק דינו של השופט עמית).

178. בערעורו יצא סעידה נגד מרבית הקביעות העובדתיות אשר נקבעו בעניינו והרשעתו מכוחן. לאחר הדיון שהתקיים לפנינו, ובעקבות המלצתנו בסוף הדיון, חזר בו סעידה מערעורו – זאת, למעט טענותיו נגד הרשעתו בעבירה לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון (ראו: עמ' 64-65 לפרוטוקול הדיון מיום 9.6.2021). בהרשעה זו אתמקד כעת.

פרטי האישום שעניינו הלבנת הון

179. הרשעת סעידה בעבירת הלבנת הון, עליה הוא מערער לפנינו, עניינה באישום הראשון. אישום זה מתייחס למעשי העבירה שבוצעו, לפי הנטען, על ידי סעידה יחד עם אחרים, ובהם: עו"ד שפריר, עאדל, פארוק רחאל (להלן: פארוק) ווליד אלהייב (להלן: וליד), כתיאורם בכתב האישום. במסגרת מעשי עבירה אלו השתלטו המעורבים על חלקת

מקרקעין בכפר זרזיר, שהיו רשומים על שמה של המנוחה תוריא שאהין בסיוני ז"ל (להלן: המקרקעין והמנוחה תוריא, בהתאמה).

180. עובדות כתב האישום פורטו בהרחבה בפסק דינו של חברי השופט עמית, ולמען נוחות הקורא אחזור על עיקרי הדברים הצריכים לענייננו. במועד לא ידוע במהלך שנת 2010, הציע סעידה לפארוק להשתלט על המקרקעין, אשר היו לטענתו נטולי בעלים. לצורך כך פנה פארוק אל וליד – סיפר לו כי רכש את המקרקעין וביקש כי אלו ירשמו על שם וליד, וזאת בתמורה לדונם מהמקרקעין. בעקבות הסכמתו של וליד להצעה, זייף סעידה, או מי מטעמו, שני ייפויי כוח נוטריוניים. על פי ייפוי הכוח הראשון, ביום 16.7.1947, מכרה המנוחה את הקרקע לפאטמה אחמד אלהייב – סבתו של וליד (להלן: פאטמה). על פי ייפוי הכוח השני, ביום 9.10.1995, העבירה פאטמה את הקרקע לווליד בהעברה ללא תמורה (להלן: ייפוי הכוח הראשון וייפוי הכוח השני, לפי ההקשר). מכוחם של ייפויי כוח אלו נרשמה הערת אזהרה על המקרקעין לטובת פאטמה, וכן הוגשו הצהרות בדבר שומה עצמית – הכל, במטרה לאפשר את העברת הבעלות במקרקעין לידי וליד.

181. בהמשך לאמור, נערכו והוגשו מסמכים שונים המעידים על העברות ללא תמורה של חלקים מהמקרקעין לידיהם של קרובי משפחה של המעורבים בפרשה. בתוך כך, יזם סעידה עסקת מכר, במסגרתה נמכרו חמישה דונמים מהמקרקעין לידי אדם בשם עבדאלטיף מוראד (להלן: מוראד) בתמורה לסך של 360,000 ₪. במועד החתימה על הסכם המכר הנ"ל ובסמוך לו, העביר מוראד סך של 150,000 ₪ לצורך תשלום המיסים המתחייבים מהעסקה. את יתרת התמורה התחייב מוראד להעביר לכשיינתן פסק דין הצהרתי שיאפשר את רישום המקרקעין על שם וליד.

182. בהמשך לכך, יזמו המעורבים הגשת תובענה לפסק דין הצהרתי ביחס למקרקעין, וזאת בהסתמך על ייפויי הכוח המזויפים. תביעה כאמור התקבלה בהעדר הגנה, וזאת לאור המצג שהוצג לפני בית המשפט כי למנוחה תוריא לא היו כל יורשים. על סמך פסק הדין ההצהרתי, פנו המעורבים בפרשה ללשכת רישום המקרקעין וביקשו את העברת רישום הבעלות במקרקעין על שמו של וליד. בהמשך לכך, העביר מוראד לסעידה, ולגורמים הקשורים לסעידה, את יתרת התשלום בגין הקרקע.

183. בסמוך לכך, גילו יורשי המנוחה, חאלד יונס ואחיו, על רישום הערת האזהרה, ובהמשך גם על פסק הדין שניתן בהעדר הגנה. בעקבות כך, הגישו יורשי המנוחה בקשה לעיכוב ביצועו של פסק הדין והחלו לפעול לביטולו.

184. עד כאן האישום הרלבנטי לענייננו.

קביעותיו של בית משפט קמא ביחס לסעידה

185. ממכלול הראיות והעדויות שהובאו לפניו, קבע בית משפט קמא כי הוכח מעל לספק סביר שסעידה הוא זה שאיתר את המקרקעין אשר היו רשומים על שם המנוחה תוריא, החליט להשתלט עליהם שלא כדין וגייס לצורך כך את פארוק ואת וליד. עוד נקבע כי הוכח שסעידה זייף, בעצמו או באמצעות אחרים, את יפויי הכוח, וזאת בכוונה לגזול את קרקעות המנוחה תוריא. לשם כך נשכרו שירותיו של הנאשם 2, עו"ד שפריר, אשר התבקש לקדם את הקנוניה במישור המשפטי, תוך שימוש במסמכים המזויפים, אל מול הרשויות השונות, לרבות הגשת התביעה להכרזה על זכויותיו של וליד במקרקעין. נקבע כי סעידה הוא זה שביקש מעו"ד שפריר לפעול לרישום הערת האזהרה על המקרקעין לטובת פאטמה, וכי בהמשך סעידה פעל – ביחד עם נאשמים נוספים – למכירת חלק מהמקרקעין למוראד ולביצוע העברות נוספות של חלקים מהמקרקעין, תוך הגשת דיווחים כוזבים בנושא לרשויות מיסוי מקרקעין. בעניין זה הודגש כי את פעולות אלו ביצע סעידה על סמך יפויי הכוח המזויפים, בצוותא חדא עם וליד ופארוק, במטרה להוציא את הקנוניה שרקמו ביניהם מן הכוח אל הפועל.

186. נקבע כי המעורבים בפרשה הסכימו כי סעידה יפיק מהקנוניה טובת ההנאה בשווי של 6 דונמים מהמקרקעין, על דרך מכירתם לצד שלישי תמים. לשם כך, יזם סעידה עסקה שבסופה מכר 5 דונמים מן המקרקעין למוראד תמורת 360,000 ₪. עוד נקבע כי חתימתו של וליד על הסכם המכר היא פורמלית בלבד, שעה שמבחינה מהותית היה זה סעידה – ולא אחר – שעמד מאחורי העסקה, ושקיבל לכיסו את תמורתה. חיזוקים לקביעה זו מצא בית משפט קמא בעדותו של מוראד, ובהם: פנייתו של מוראד אל סעידה בבקשה להשיב אליו את הכספים ששילם וסירובו העיקש של סעידה לעשות כן, אשר מעידים שכספים אלו אכן הגיעו לכיסו. בית משפט קמא נתן אמון מלא בעדותו של מוראד, ומצא כי יש בה כדי לחזק את עדותו של פארוק באופן שמוכיח, מעבר לספק סביר, כי סעידה היה שותף פעיל ומרכזי במעשי המרמה.

187. לבסוף קבע בית משפט קמא כי כתוצאה מעסקת המכר שלשל סעידה לכיסו מאות אלפי שקלים שקיבל במרמה ממוראד – ובהתאם לעדותו של מוראד: 150,000 ₪ שהועברו במועד החתימה ובסמוך לה, אשר שולמו לפקודת עו"ד שפריר לצורך תשלום המיסים הכרוכים בעסקה; והיתרה, משניתן פסק הדין ההצהרתי שמאפשר את רישום המקרקעין על שמו של וליד – 50,000 ₪ ששולמו למונדר רחאל, לבקשת סעידה, בגין תפקידו כמתווך בעסקה; וסכומים נוספים שהועברו בשיקים, במזומן ובכבשים לידי סעידה (ראו: פסקה 53 לפסק הדין קמא).

188. כמו כן יצוין כי בית משפט קמא קבע מפורשות כי עדותו של סעידה שנמסרה לפניו היא עדות כזב, שכל מטרתה להרחיקו מן האירועים נשוא האישומים, עובדה המחזקת אף היא את החשדות נגדו. עוד נרשמו לחובתו של סעידה התכחשותו להיכרות עם מי מהמעורבים בפרשה; הכחשותו ביחס להשתתפותו בפגישות שהתקיימו במשרדו של עו"ד שפריר בנוגע לעסקת המכר; וכן, התנהלותו בעת מתן עדותו והימנעותו ממענה לשאלות אשר נשאל. נקבע אפוא כי מדובר בעד פרובוקטיבי ובלתי אמין.

189. ביחס לעבירת הלבנת הון קבע בית משפט קמא כי בעקבות מעשי הזיוף והמרמה שביצע סעידה, נרשמה הערת אזהרה לטובתה של פאטמה על זכויותיה של המנוחה תוריא במקרקעין. רישום הערת האזהרה הפך את המקרקעין לרכוש שמקורו בעבירה, ולרכוש שנעברה בו עבירה, כמשמעם של מונחים אלו בסעיפים 3(א)(1) ו-3(א)(4) לחוק איסור הלבנת הון. מכירת חלק מהמקרקעין למוראד והעברות אחרות שבוצעו בחלקים מהמקרקעין מהוות אם כן הקנייה של זכות אחרת ברכוש באופן שעונה על דרישת "פעולה ברכוש" בעבירה לפי סעיף 3 לחוק איסור הלבנת הון. באשר ליסוד הכוונה המיוחדת קבע בית משפט קמא כי רישום הערת האזהרה לטובת פאטמה וכן זיוף הסכם המכר בין פאטמה לויליד נעשו במטרה להסוות את בעלי הזכויות המקוריים של המקרקעין וזאת על מנת לאפשר לסעידה ולשותפיו לעשות עסקאות במקרקעין – כפי שנעשה בפועל.

טענות הצדדים בעניין הרשעתו של סעידה בעבירה לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון

190. לטענתו של סעידה, לא הוכחו יסודות העבירה הנדרשים להשתכללותה של הלבנת הון אסורה. כך טוען הוא כי כלל לא הוכחה מודעותו להיות הרכוש "רכוש אסור", כמשמעו של מונח זה בחוק איסור הלבנת הון. בהקשר זה חוזר סעידה על גרסתו לפיה הצטרף לקנוניה בשלב מאוחר – לאחר זיוף יפויי הכוח ורישום הערת האזהרה, ועל כן, בהעדר כל ראיה ישירה אחרת הקושרת אותו למעשי הזיוף והמרמה, לא הורם נטל

ההוכחה בדבר התגבשות מודעותו. עוד טען סעידה כי גם היסוד הנפשי המיוחד הדרוש להשתכללותה של הלבנת הון אסורה לא הוכח לגביו – זאת, מאחר שלא הוכח חלקו במעשים הרלבנטיים, ומודעותו לטיבם לא הוכחה אף היא.

191. במסגרת הדיון שנערך לפנינו העלה סעידה טענה נוספת לפיה אין די במכירת המקרקעין למוראד על מנת להרשיעו בהלבנת הון אסורה. בעניין זה טען סעידה כי הוכחה לגביו – לכל היותר – כוונה להסתיר את עבירת המקור גופה, אך לא את פירותיה. עוד נטען כי אין לאפשר חפיפה מוחלטת בין הוכחת עבירת המקור לבין הרשעה בעבירת הלבנת הון.

192. במענה לטענות אלו השיבה המדינה כי כלל טענותיו של סעידה מושתתות על גרסתו העובדתית ביחס לחלקו בפרשה – גרסה אשר נדחתה כבלתי אמינה בפסק דינו של בית משפט קמא. בהקשר זה קבע בית משפט קמא את מודעותו של סעידה לכל רכיבי העבירה שבסעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, ואף את התגבשותו של היסוד הנפשי המיוחד הדרוש. מטעמים אלו טוענת המדינה כי יש לדחות את ערעורו של סעידה.

193. ביחס לטענות סעידה בנוגע ליסוד הנפשי הדרוש להתהוותה של עבירת הלבנת הון, הפנתה אותנו המדינה לפסק הדין בעניין סלכגי (ע"פ 8551/11 סלכגי נ' מדינת ישראל, פסקאות 28-38 (12.8.2012) (להלן: עניין סלכגי)), כאשר היא מדגישה כי נסיבות המקרה דכאן מגבשות את היסוד הנפשי הדרוש באופן מובהק. לכך הוסיפה המדינה כי לדידה הלבנת ההון השתכללה במקרה דנן עוד בטרם העבירה המקרקעין לידיים תמימות.

דיון והכרעה

194. סבורני כי עלינו לדחות את ערעורו של סעידה על כל חלקיו, וכך אציע לחברי לעשות.

195. כזכור, סעידה חזר בו מכלל הטענות שהעלה בערעורו למעט טענותיו ביחס להרשעתו בעבירת הלבנת הון. טענות סעידה בראש ערעור זה משיגות על קביעותיו העובדתיות של בית משפט קמא הן ביחס ליסודות העובדתיים של הלבנת הון אסורה, והן ביחס ליסוד הנפשי. כידוע, בכל אלו בולט יתרונה של הערכאה הדיונית, היא אשר שמעה את העדים והתרשמה מהם באופן בלתי אמצעי (ראו: ע"פ 8325/05 בלס נ' מדינת

ישראל, פסקה 8 (10.1.2007) (להלן: עניין בלס); ע"פ 8265/13 מלכיאל נ' מדינת ישראל, פסקה כח (10.3.2016) (להלן: עניין מלכיאל); ע"פ 9107/09 מור נ' מדינת ישראל, פסקה 34 (20.9.2010)). באלו אין אנו נוטים להתערב, זאת למעט מקרים חריגים בהם קביעותיה העובדתיות של הערכאה הדיונית אינן סבירות בעליל, או כאשר מתגלה שהערכאה הדיונית טעתה טעות מובהקת או שקלה שיקולים שלא היה מקום לשקלם (ראו: ע"פ 8146/09 אבשלום נ' מדינת ישראל, פסקאות 14-21 (8.9.2011); ע"פ 10031/05 ג'וזיף נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (12.7.2006); וכן, ע"פ 190/82 מרקוס נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(1) 225, 233 (1983)). המקרה דכאן אינו נופל בגדרם של חריגים אלו, ומטעם זה בלבד ראוי היה לדחות את ערעורו של סעידה.

196. לכך יש להוסיף כי חזרתו של סעידה מערעורו ביחס להרשעה בכל אותן העבירות אשר מהוות עבירות מקור (ראו: סעיף 2 לחוק איסור הלבנת הון), מונעת ממנו את האפשרות להמשיך ולתקוף את המסכת העובדתית שאומצה על ידי בית משפט קמא. כזכור, סעידה הורשע בשורה ארוכה של עבירות, בהן עבירות זיוף ומרמה. הרשעתו בעבירות אלו נסמכה על התשתית העובדתית האמורה, אשר שוללת את התזה לפיה מעורבותו בקנוניה היתה שולית ומאוחרת. המסכת העובדתית עליה עומדת הרשעתו של סעידה בעבירות המקור הפכה לחלוטה – ואין עוד כל אפשרות לכפור בה. גם מטעם זה ערעורו של סעידה נדון לכישלון.

197. מעבר לנדרש, אוסיף כי אף לגופו של עניין מקובלות עליו קביעותיו של בית משפט קמא לפיהן הוכחה אשמתו של סעידה בעבירת הלבנת הון מעל לספק סביר. יוסבר: העדות העיקרית עליה ביססה הערכאה הדיונית את הרשעתו של סעידה בעבירות המקור ובהלבנת הון אסורה, היא עדותו של פארוק. עדות זו תיארה מפורטות את חלקו של סעידה בפרשה וביחס אליה קבע בית משפט קמא כי מדובר בעדות מהימנה ואמינה, וכי יש לקבלה בכל הנוגע לחלקו של סעידה בפרשה (ראו: פסק הדין קמא, פסקה 62). עדות זו הצביעה על סעידה כגורם מרכזי בפרשה, אשר רקם את התכנית העבריינית. במסגרת זו איתר סעידה את המקרקעין; גמר בליבו להשתלט עליהם ולקבל את תמורתם לכיסו; איתר את פארוק ווליד; זייף (בעצמו או באמצעות אחרים) את יפויי הכוח; הוביל לרישום הערת האזהרה על שמה של פאטמה; קידם את עסקת המכר למוראד; ועוד. חיזוק לעדותו של פארוק נמצאה בעדותו של וליד, וכן בעדותו של מוראד – עד אובייקטיבי ונעדר כל אינטרס אישי ביחס לעדותו.

198. ראיות אלה בהחלט מספיקות כדי לקבוע כי הוכח מעבר לספק סביר שסעידה היה היוזם של הקנוניה והכוח המניע מאחורי גזל המקרקעין מהמנוחה תוריא: הוא זה שתכנן את הפעילות העבריינית ופעל לזיוף ייפויי הכוח; והוא זה שהנדס את עסקת המכר למוראד – הכל כדי להפיק טובת הנאה מהמקרקעין. עובדות מוכחות אלה מוכיחות את מודעותו של סעידה ליסודותיה העובדתיים של הלבנת הון אסורה: מודעות להיות המקרקעין "רכוש אסור", ומודעות לעשיית פעולה בהם.

199. סעידה טוען כי לא הוכח בעניינו היסוד הנפשי המיוחד של "כוונה להסתיר או להסוות את מקורו, את זהות בעלי הזכויות [...] [ברכוש האסור – א.ש.]. לעניין זה טוען סעידה כי הכרעתו של בית משפט קמא נסמכת לחלוטין על יסודות עבירת המקור – באופן שזו חופפת לחלוטין את הרשעתו בהלבנת הון, מבלי שהוכחה כוונה נפרדת להסתרת פירות העבירה.

200. גם דין טענה זו להידחות. הלבנת הון אסורה, כהגדרתה בסעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, היא עבירת התנהגות עם רכיב של כוונה מיוחדת. הגדרת העבירה כוללת בתוכה כל פעולה ברכוש אסור אשר נעשית בכוונה להסתיר או להסוות את מקורו העברייני:

3. (א) העושה פעולה ברכוש, שהוא רכוש כאמור בפסקאות (1) עד (4) (בחוק זה – רכוש אסור), במטרה להסתיר או להסוות את מקורו, את זהות בעלי הזכויות בו, את מיקומו, את תנועותיו או עשיית פעולה בו, דינו – מאסר עשר שנים או קנס פי עשרים מהקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין –

- (1) רכוש שמקורו, במישרין או בעקיפין, בעבירה;
- (2) רכוש ששימש לביצוע עבירה;
- (3) רכוש שאיפשר ביצוע עבירה;
- (4) רכוש שנעברה בו עבירה.

לעניין זה מגדיר החוק את המונח "פעולה ברכוש" באופן רחב למדי: פעולה ברכוש היא כל פעולה אשר מהווה "הקניה או קבלה של בעלות או של זכות אחרת ברכוש, בין בתמורה ובין שלא בתמורה, וכן פעולה ברכוש שהיא מסירה, קבלה, החזקה, המרה, פעולה בנקאית, השקעה, פעולה בניירות ערך או החזקה בהם, תיווך, מתן או קבלת אשראי, ייבוא, ייצוא ויצירת נאמנות, וכן ערבוב של רכוש אסור עם רכוש אחר, גם אם הוא אינו רכוש אסור". לצד זאת מגדיר החוק את המונח "רכוש אסור" לפי אחת מארבע החלופות המצויות בסעיפי המשנה של העבירה (ראו: סעיפים 3(א)1-4 לחוק איסור

הלבנת הון). חלופות אלו מפרטות אודות הקשר המפליל בין הרכוש לבין עבירת המקור, מונח המוגדר בסעיף 2 לחוק אשר מפנה לעבירות המנויות בתוספת הראשונה לחוק.

201. ההלכה הקובעת בעניינו של היסוד הנפשי הדרוש להתהוותה של הלבנת הון אסורה מצויה בפסק הדין בעניין סלכגי. בפסק דין זה קבעה השופטת ד' ברק-ארז, בהסכמת השופטים ס' ג'ובראן (כתוארו אז) וי' דנציגר, כי לצורך הוכחת "כוונה להסתיר או להסוות" נדרשים אנו לכל פעולה המכוונת להשגת הנאה מפירות העבירה, תוך הבחנה "בין הסתרה לשם מניעת גילוי עבירת המקור או שמירה על היתכנות ביצוע עבירת המקור לבין הסתרה לשם ניצול פירות עבירת המקור" (ראו: שם, בפסקאות 36-37; ההדגשות הוסרו – א.ש.).

202. פרשנות מרחיבה זו מורה לנו להכיר בכל פעולה אשר נועדה לאפשר לעברייני להסתיר או להסוות את פירותיה של עבירת המקור – או להביא להטמעתם של פירות אלו, באופן מלא או חלקי, בזכויות לגיטימיות – כפעולה המלווה ביסוד נפשי הדרוש להתהוותה של הלבנת הון אסורה (ראו: ע"פ 5076/14 שטרית נ' מדינת ישראל, פסקה 95-89 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן (29.12.2015) (להלן: עניין שטרית)). כפי שהובהר בעניין סלכגי:

"אכן, באופן כללי, הגדרת התכלית הכללית של חוק איסור הלבנת הון היא למנוע 'הפיכת כסף שחור לכסף לבן'. אולם, לא בכדי נמנע המחוקק משימוש בנוסח מצמצם זה בניסוחו של סעיף 3(א). השגת תכלית החוק מתאפשרת בעזרת הגדרה של כמה עבירות אשר כולן ביחד מבקשות לחתור לאותה תכלית כללית, אך אף אחת מהן אינה מבקשת לעשות שימוש בהגדרה מגבילה זו, שניסוחה הוא יותר ציורי מאשר משפטי. [...] הסעיף מסתפק בהסתרה שהולכת מעבר להסתרת העבירה המקורית – אך אינו דורש כוונה המתייחסת לתהליך הלבנת ההון כולו – אלא רק לשלב הראשון שלו (שבלעדיו אין מבחינת מלביני ההון)" (ראו: עניין סלכגי, פסקאות 33-34; ההדגשה הוספה – א.ש.).

203. על קביעה זו חזרנו פעם אחר פעם (ראו: ע"פ 6339/18 בלווא נ' מדינת ישראל, פסקאות 43-48 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן (15.1.2020) (להלן: עניין בלווא) ("נקודת המוצא בעניין סלכגי הייתה אפוא כי הסוואת מקורו של רכוש הנדרשת להרשעה בהלבנת הון היא כזו שנועדה להסתיר את מקורו של הרכוש בביצוע עבירה, קרי: את הקשר בין הרכוש ובין העבירה"); עניין שטרית, בפסקה 95 ("המסקנה שאליה הגיע בית

משפט זה בעניין סלכגי הייתה כי לשם גיבוש עבירת הלבנת הון נדרש כי מטרת הפעולה תהא הסתרת פירות עבירת המקור ולא הסתרת עבירת המקור עצמה. כלומר, יש להראות כי מטרת ההסתרה היא ניצול פירות עבירת המקור, להבדיל ממניעת גילוי דבר העבירה"); ע"פ 6532/17 מדינת ישראל נ' חסדי דוד לעדת הבוכרים, פסקה 35 (8.4.2018) ("יסוד 'המטרה להסתיר' שבסעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון נדון בעניין סלכגי, ונקבע כי לא נדרש להוכיח במסגרתו שלעבריו הייתה כוונה להלבין את הרכוש האסור – אלא די בכך שנלמדת כוונה להסתיר או לטשטש את מקורו של רכוש זה"); עניין מלכיאלי, פסקה מב ("בעניין סלכגי נידונה פרשנותו הראויה של הביטוי 'הכוונה להסתיר', ונקבע כי במסגרת דרישה זו אין צורך להוכיח כי לעבריו הייתה כוונה 'להלבין' את הרכוש, וכן שכוונת ההסתרה התממשה בפועל, אלא די לבחון אם הייתה כוונה מיוחדת 'להסתיר' ולטשטש את מקורו ורווחיו"); ע"פ 8274/11 אדז'רסקי נ' מדינת ישראל, פסקה 37 (21.1.2013) ("עניין היסוד הנפשי נקבע כי נדרשת קיומה של 'כוונה מיוחדת' לפיה על העושה לפעול מתוך 'כוונה להסתיר' את מקור הכסף. כן נקבע, כי אין דרישה להוכיח במסגרת הסעיף כוונה להלבין את הרכוש האסור כי אם להסוות ולטשטש את מקורו"); ראו גם: יעל גרוסמן רוני בלקין סאלי ליכט איסור הלבנת הון: להלכה ולמעשה 31 (מהדורה שנייה מורחבת, 2013).

בעניין בלווא, הבהרנו כי הפרשנות המרחיבה שניתנה ליסוד הנפשי בעבירת הלבנת ההון לא דורשת את קיומה של כוונה נוספת – מעבר לכוונה להסתיר את מקור הרכוש בעבירה – וכי זו מספיקה לבדה (ראו: עניין בלווא, שם). עוד הובהר בפסיקתנו, כי אין כל פסול בכך שתהיה זיקה בין עבירת המקור לבין עבירת הלבנת ההון (ראו: עניין בלס, פסקאות 19-21) ("שום דבר בלשון החוק או בתכליתו, איננו מצביע על כך כי צריך להיות נתק מוחלט בין השניים. אין ספק כי רכוש איננו מוגדר כרכוש אסור ללא קיומה של עבירת מקור, אלא שאין כל פסול בכך שתהיה זיקה בין עבירת המקור לבין עבירת ההלבנה. במילים אחרות: האירוע העברייני יכול להיות אירוע שחוליותיו שזורות זו בזו"); ראו גם: עניין מלכיאלי, פסקאות מד-מה).

לסיכום: לצורך התגבשותה של "כוונה מיוחדת" במסגרת עבירת הלבנת הון לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון די לנו בהוכחת כוונה להסתיר או להסוות את עבירת המקור, ככל שזו מעידה על כוונה לעשות שימוש מאוחר יותר בפירות עבירה כשפירות אלה מוסתרים באופן מלא או חלקי.

204. מעבר לנדרש, אציין כי במקרה דכאן ממילא הוכח מעבר לספק סביר כי סעידה ביקש להלבין את הרכוש האסור. בפעולותיו ובמעשיו הוכחה כוונה מובהקת, חד

משמעת, ומוכחנת לטשטש את מקורם של המקרקעין ולהטמיע את תמורתם – זאת, לצד הוכחתן המלאה של עבירות המקור בהן הוא הורשע; ואפרט.

205. סעידה הנדס את שרשור ההעברות של הזכויות במקרקעין לא לו. תחילתם של מעשי רמייה אלה היתה בזיוף ייפויי הכוח, וסופם בגריפת הרווח ממכירת הזכויות כשאלו נקיות מעקבות אשר יכלו להצביע על מקורן ומוטמעות בשקים, בכסף מזומן, ואף בכבשים אשר שימשו תחליף לכסף (ראו: פסק הדין קמא, פסקה 53 להכרעת הדין). פעולות אלה נועדו לאפשר לסעידה ליהנות מפירותיהן של העבירות שתכנן וביצע, כאשר הרכוש האסור שבו נעשה שימוש הוא המקרקעין, בעוד שפירותיו של אותו רכוש באו בדמותה של התמורה שניתנה בעד מקרקעין אלו במסגרת עסקת המכר. לשם כך נמנע סעידה מלכתחילה מרישום המקרקעין על שמו וביקש, חלף זאת, לקבל לכיסו את תמורתם. הפעולות שביצע על מנת להשיג מטרה זו הובילו לניתוק מוחלט בין העבירות שביצע לצורך השגת המקרקעין, לבין התמורה שהתקבלה בגינם. בנסיבות אלה, אין לי אלא לקבוע כי כוונתו של סעידה להסתיר את מקור התמורה שקיבל בעד המקרקעין הוכחה כדבעי – וזאת, במנותק מניסיונו לטשטש את עבירות המקור שביצע. הוזה אומר: המדינה הוכיחה מעבר לספק סביר את היסוד הנפשי של "כוונה להסתיר" הדרוש להרשעתו של סעידה בהלבנת הון אסורה.

סוף דבר – עניינו של סעידה

206. אם תשמע דעתי, נדחה את ערעורו של סעידה בכל הנוגע להרשעתו בעבירה לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון.

השופט י' עמית:

הערעורים על העונש

207. בשלב זה נפנה לדון בערעורים על העונש.

בגזר הדין, בית משפט קמא עמד על חלקו של כל נאשם פרשה וקבע מתחם ענישה אחד לכל נאשם בגין האישומים שבהם היה מעורב. בית המשפט שקל במכלול שיקוליו את החלטת המדינה שלא להעמיד לדין בגין חלקו בפרשה עו"ד בשם מאמון

יונס, חרף הראיות שהצביעו על מעורבותו; את גזרי הדין שניתנו בעניינם של נאשמים אחרים בפרשה במסגרת הסדרי טיעון; ואת ההבדלים המהותיים בין הנאשמים והמעשים והעבירות השונים שבהם הורשעו.

לאחר שפירט שיקולים לקולא ולחומרא בעניינו של כל נאשם, גזר בית משפט את עונשם כמפורט בפסקה 32 לעיל. אחזור ואזכיר את עונשי המאסר והקנס שהשית בית המשפט שעליהם נסב ערעור המדינה: עאדל – 40 חודשי מאסר ו-40,000 ₪ קנס או 4 חודשי מאסר תמורתו; סעידה – 24 חודשי מאסר ו-60,000 ₪ קנס או 6 חודשי מאסר תמורתו; מרשי – 36 חודשי מאסר ו-20,000 ₪ או שני חודשי מאסר תמורתו; ערטול – 30 חודשי מאסר ו-60,000 ₪ קנס או 6 חודשי מאסר תמורתו; אמיר הייב – 36 חודשי מאסר ו-60,000 ₪ או שישה חודשי מאסר תמורתו (על שפירר נגזרו 30 חודשי מאסר ו-80,000 ₪ קנס או 8 חודשי מאסר תמורתו) (להלן יחד בחלק זה: המשיבים).

208. המשיבים ערערו על חומרת העונש וטענו, בין היתר, כי יש להתחשב בנסיבותיהם האישיות, עקרון אחדות הענישה וחלוף הזמן מאז שבוצעו העבירות.

כאמור, בתום הדיונים שנערכו בפנינו, סעידה, עאדל ומרשי קיבלו את המלצת בית המשפט וחזרו בהם מערעוריהם על הכרעת הדין ועל גזר הדין (סעידה, למעט בנושא הלבנת ההון כמפורט בפסק דינו של השופט שטיין, כאשר הוסכם כי גם אם יתקבל ערעורו בעניין עבירת הלבנת הון לא תהיה לכך נפקות לעניין העונש). בהתאם להסכמות ולתוצאה אליה הגענו בכל הנוגע לשפירר, נותר להכריע אפוא בערעור המדינה על קולת העונש של כל אחד מהמעורבים האחרים. המדינה ביקשה להחמיר בעונשי המאסר שהוטלו על עאדל, מרשי וערטול. כמו כן ביקשה המדינה להגדיל את שיעור הקנס שהושת על כלל הנאשמים-משיבים, לרבות סעידה ואמיר הייב.

המדינה טענה, בין היתר, כי לא היה מקום לקבוע מתחם ענישה אחד בעניינו של כל נאשם בגין כלל האירועים המיוחסים לו; כי המתחמים שנקבעו ומיקום העונש בתוכם אינם הולמים את חומרת המעשים גם בהתחשב בנסיבותיהם המקלות של הנאשמים; כי אי העמדתו לדין של עו"ד יונס אינה בבחינת אכיפה בורנית ושיקול לקולא, באשר הוא נחשד במעורבות בעסקה אחת בלבד ולא נמצאה ראיה הסותרת את גרסתו בדבר היסוד הנפשי; וכי שיעור הקנסות שהוטלו נמוך ביחס לחומרת העבירות וטובת ההנאה שהייתה צפויה מהן, באופן החוטא לתכלית ההרתעתית שביסוד עונש הקנס.

209. בית משפט קמא סמך את גזר דינו על מספר פסקי דין שעניינם זיוף והונאה במקרקעין, בדומה לפרשה שבענייננו. כך, בע"פ 7160/10 סמילא נ' מדינת ישראל (18.7.2012) (להלן: עניין סמילא) אישר בית משפט זה עונש של 5 שנות מאסר בפועל שהושתו על נאשם רצדיביסט שהורשע לאחר ניהול הוכחות. בע"פ (מחוזי נצ') 80/10 עראר נ' מדינת ישראל (13.7.2010) בית משפט השלום השית על הנאשמים במסגרת הסדר טיעון עונשי מאסר בפועל של 33 ו-34 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט המחוזי מצא שלא להתערב בעונשים אך ציין כי המעשים "הצדיקו הטלת עונשים חמורים בהרבה על המעורבים". בפרשה דומה, בת"פ (מחוזי י-ם) 137/08 מדינת ישראל נ' שאכר (15.2.2010) הושת על הנאשם במסגרת הסדר טיעון עונש של 36 חודשים בפועל. בת"פ (שלום נצ') 1659-06-09 מדינת ישראל נ' זועבי (14.7.2010) בית משפט השלום גזר על הנאשם מאסר בפועל בן 33 חודשים, ובערעור על גזר הדין הועמד עונש המאסר על 28 חודשים, לנוכח מצבו הרפואי העדכני של הנאשם (ע"פ 49146-08-10 עוואדה נ' מדינת ישראל (30.11.2010)). בת"פ (שלום נצ') 5644-04-14 מדינת ישראל נ' ח'לאילה (21.4.2015) נגזרו על אחד הנאשמים 26 חודשי מאסר בפועל ועל נאשם נוסף 32 חודשי מאסר בפועל. ערעוריהם נדחו (ע"פ 54410-05-15 ע"פ 46177-05-15), וכך גם בקשת רשות ערעור שהוגשה על ידי אחד הנאשמים לבית משפט זה (רע"פ 7994/15). בת"פ (שלום י-ם) 6743-09-10 מדינת ישראל נ' פלוני (27.12.2016) הורשע הנאשם על פי הודאתו ונגזרו עליו 50 חודשי מאסר בפועל. ערעור על גזר הדין ובקשת רשות ערעור שהוגשה לבית משפט זה נדחו (רע"פ 6031/17 פלוני נ' מדינת ישראל (3.10.2017)).

210. עיננו הרואות כי העונשים שהושתו על ידי בית משפט קמא, עומדים לכאורה ברף הענישה הנוהג בערכאות הדיוניות. אך לטעמנו, רף הענישה בכגון דא, צריך להיות גבוה בהרבה, עד כדי פי שניים ושלושה. כאמור, בפסק הדין בעניין סמילא, הושתו על המערער 5 שנות מאסר. בע"פ 65/04 פיכמן נ' מדינת ישראל (2.5.2005) (להלן: עניין פיכמן) הושתו על המערער בבית המשפט המחוזי 9 שנות מאסר, ובית המשפט העליון קיצר עונשו ל-7 שנות מאסר. באותו מקרה היה מדובר במעשי זיוף ותרמית לשם השתלטות על חלקת קרקע בחיפה אשר היתה בבעלות אדם שנספה בשואה, ואשר נמכרה תמורת כ-550,000 דולר לצד שלישי.

211. על רקע פסקי הדין בעניין סמילא ובעניין פיכמן, ברי הוא כי העונשים שהושתו על המשיבים נופלים מרף הענישה הראוי. לדידי, ככלל, מתחם הענישה לגבי זיוף ותרמית שיש בהם כדי לפגוע באמינות מרשם המקרקעין צריך להתחיל במספר שנות מאסר ולטפס כלפי מעלה בהתאם למספר המקרים, חומרתם והתחכום של מבצעי העבירות. משכך, איני נדרש כלל לערעורם של אמיר הייב וערטול על חומרת העונש, גם בהתחשב בזיכוי

של ערטול ממספר עבירות כמפורט לעיל. ערטול זוכה מעבירות שהיו פריפריאליות לעבירות הליבה בגינן הורשע, וכאמור להלן, במצב הדברים הרגיל, אף היה מקום להחמיר בעונשו במידה ניכרת בשל כך שהעמיד את משלח ידו כעורך דין ככלי עזר לזייפנים ולרמאים במזימתם. מטעם זה איני נכון לגזור לעניינו של ערטול גזירה שווה מהעונש שהוטל על סעידה.

המשיבים, כל אחד לפי חלקו כמפורט לעיל, נטלו חלק במעשי מרמה וזיוף שהסבו נזק משמעותי למתלוננים השונים ולאינטרס הציבורי. זיוף המסמכים נעשה בידי אומן, באופן שיטתי באמצעות תכנון מוקדם ובתחכום רב, והכל ממניע כלכלי ולצורך השגת רווח כספי על חשבונם של צדדים שלישיים תמי לב, בעלי הזכויות המקוריים בקרקעות ורוכשי הקרקעות בעסקאות שהתבססו על המסמכים המזויפים. הפגיעה באמינות מרשם המקרקעין היא פגיעה ב"קודש הקודשים" של חיי המסחר השוטפים, ואין צורך להרבות במילים על אודות הנזק שנגרם לאינטרס הציבורי בשל הפגיעה בתקינותו ואמינותו של מרשם המקרקעין. לא למותר לציין את החומרה שבמעשי המרמה שלהם שותף עורך דין אשר מנצל את הסמכויות הנתונות לו מכוח תפקידו. הקושי שבחשיפת מעשי זיוף כגון דא מצדיק את החמרת רף הענישה, שנועדה להשיג גם את הרתעת הרבים, "למען יראו וייראו".

212. חרף האמור לעיל, לא מצאנו במקרה דנן להתערב ולהחמיר בעונשים שהשית בית משפט קמא על המשיבים שלפנינו. זאת בהתחשב, בין היתר, בעקרון אחידות הענישה והעונש שנגזר על המעורבים האחרים שעניינם הסתיים בהסדר טיעון והזמן שחלף מאז שבוצעו העבירות. עאדל הוא הדמות הדומיננטית בפרשה, והיה מקום להחמיר בעונשו אף כדי הכפלתו. ברם, על אף חלקו הדומיננטי, מצאנו להתחשב בגילו המבוגר ובמצבו הרפואי, ובית משפט קמא ציין בגזר דינו כי ביני לבני עאדל הפך לסיעודי, מקבל קצבת סיעוד מהביטוח הלאומי והוא תלוי במידה רבה בעזרת הזולת. גם לדיון בפנינו הופיע עאדל כשהוא על כיסא גלגלים וזקוק לכאורה לעזרת הזולת (ולא נעלמה מעינינו החלטת בית משפט קמא מיום 30.7.2018, שבה נדחתה הטענה כי עאדל סובל מפגיעה קוגניטיבית שאינה מאפשרת לו להבין את ההליך הפלילי ונקבע כי הוא מתחזה). לא מצאנו להחמיר גם בעניינו של סעידה, הן לאור גילו הן בהתחשב בכך שלסופו של יום הוא זוכה מחלק מהאישומים והורשע רק בגין חלקו באישומים 1 ו-2. כן לא מצאנו להחמיר בעונשו של מרשי, לאחר שלא מצאנו להחמיר בעונשם של האחרים. לגבי ערטול, הרי שהסתפקנו בכך שלא הפחתנו מעונשו על אף שזוכה ממספר עבירות פריפריאליות לעבירות הליבה בהן הורשע.

213. אשר לרכיב הקנס, מצאנו כי יש ממש בטענות המדינה בעניין זה.

"יתרוננו ההרתעתי של הקנס מתבטא בעיקר בהטלתו בעבירות כלכליות ובעבירות שתכליתן הפקת רווח חומרי, והוא אמצעי המבטיח כי חוטא לא יצא נשכר משללו וכי הפשע אינו משתלם" (ע"פ 4919/14 אזולאי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 לפסק דיני (6.3.2017); רע"ב 1049/15 ניזרי נ' שירות בתי הסוהר, פסקה 29 לפסק דינו של השופט סולברג (18.6.2015)). ככלל, ישנה הלימה בין עונש המאסר המרבי הנקוב בעבירה לבין שיעור הקנס שיש להטיל בגינה, אך במקרים שבהם העבירה הסבה נזק או הולידה טובת ההנאה בשיעור גבוה משיעור הקנס המרבי שניתן להשית בגין אותה עבירה, ניתן להטיל על הנאשם קנס המגיע עד פי ארבעה משווי הנזק שנגרם או מטובת ההנאה שהושגה (סעיפים 61 ו-63 לחוק העונשין). בענייננו שלנו, המשיבים ניסו להשיג במרמה קרקעות שונות ששוויין המצטבר הוא רב. הקנסות שהושתו על כל אחד מהם, בסכומים הנעים בין 20,000 ל-60,000 ₪, אינם משקפים את חומרת המעשים ואת הרווח שאמורים היו המשיבים להפיק מהעבירות, העומד על מאות ואף על מיליוני שקלים. הקנסות שהושתו על המשיבים שלפנינו אף רחוקים מהקנסות שהושתו על נאשמים אחרים בפרשה, שעניינם הסתיים בהסדרי טיעון. מצב דברים זה אינו משיג את תכליתו של הקנס כאמצעי ענישה התורם להרתעת היחיד והרבים. אי לכך, מצאנו כי יש להחמיר ולהכפיל את שיעור הקנסות שהושתו על המשיבים כלהלן:

(-) נאדל – 80,000 ₪ קנס או 4 חודשי מאסר תמורתו.

(-) סעידה – 120,000 ₪ קנס או 6 חודשי מאסר תמורתו.

(-) מרשי – 40,000 ₪ קנס או 4 חודשי מאסר תמורתו.

(-) ערטול – 120,000 ₪ קנס או 6 חודשי מאסר תמורתו.

(-) אמיר הייב – 120,000 ₪ קנס או 6 חודשי מאסר תמורתו.

סוף דבר

214. לסיכום, לנוכח כל האמור, הוחלט פה אחד כחוות דעתם של השופטים י' עמית וא' שטיין, כלהלן:

(-) ערעורו של שפריר (ע"פ 5/20) מתקבל והוא מזוכה בזה מן הספק.

(-) ערעורו של עאדל (ע"פ 19/20) – נדחה על כל חלקיו ורכיביו.

(-) ערעורו של מרשי (ע"פ 8651/19) – נדחה על כל חלקיו ורכיביו.

(-) ערעורו של ערטול (ע"פ 67/20) – נדחה באופן חלקי כאמור בפסק דינו של השופט שטיין לעיל.

(-) ערעורו של אמיר הייב (ע"פ 8642/19) – נדחה על כל חלקיו ורכיביו.

(-) ערעורו של סעידה (ע"פ 8700/19) – נדחה על כל חלקיו ורכיביו.

(-) ערעור המדינה (ע"פ 75/20) – נדחה למעט בעניין הקנס, ותוך אמירה מפורשת כי במישור העקרוני היה מקום לקבלת הערעור ולהחמרת עונשי המאסר.

עאדל, סעידה, מרשי, ערטול ואמיר הייב יתייצבו לריצוי מאסרם ביום 12.12.2021 עד השעה 10:00 בבימ"ר קישון או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותם תעודת זהות או דרכון. עליהם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, ז' בחשוון התשפ"ב (13.10.2021).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט